ภาคผนวก

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ภาคผนวก ก

ผลการศึกษาเกี่ยวกับความพยายามในการจัดเก็บภาษีอากร

ตารางที่ 1 ความพยายามในการจัดเก็บภาษาอากรรวม ปี 2525

จังหวัด	สัดส่วนของภาษีที่จัดเก็บจริงต่อ GPP		สมรรถวิสัยในการจัดเก็บภาษี		ความพยายามในการจัดเก็บภาษี	
	สัดส่วน	ลำดับที่	สัดส่วน	ลำดับที่	สัดส่วน	ลำดับที่
นราธิวาส	0.0169	20	0.0047	60	3.5572	1
กาฬสินธุ์	0.0092	59	0.0026	70	3.4931	2
กระบี่	0.0102	51	0.0029	68	3.4855	3
ยโสธร	0.0090	63	0.0028	69	3.1914	4
เพชรบูรณ์	0.0101	52	0.0033	66	3.0770	5
บุรีรัมย์	0.0085	68	0.0029	67	2.9064	6
สกลนคร	0.0096	55	0.0038	65	2.4967	7
ภูเก็ต	0.1563	1	0.0638	3	2.4317	8
สมุทรปราการ	0.0241	2	0.0510	4	2.4317	9
กำแพงเพชร	0.0092	58	0.0043	61	2.1530	10
สุรินทร์	0.0087	65	0.0042	63	2.0482	11
มหาสารคาม	0.0086	67	0.0042	64	2.0290	12
นนทบุรี	0.0879	5	0.0472	7	1.8626	13
อุดรธานี	0.0137	35	0.0077	54	1.7773	14
ชัยภูมิ	0.0073	71	0.0042	62	1.7336	15

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

จังหวัด	สัดส่วนของภาษีที่จัดเก็บจริงต่อ GPP		สมรรถวิสัยในการจัดเก็บภาษี		ความพยายามในการจัดเก็บภาษี	
	สัดส่วน	ลำดับที่	สัดส่วน	ลำดับที่	สัดส่วน	ลำดับที่
ปัตตานี	0.0139	32	0.0081	52	1.7258	16
น่าน	0.0117	43	0.0068	55	1.7095	17
ร้อยเอ็ด	0.0090	64	0.0053	59	1.6891	18
กรุงเทพมหานคร	0.1235	3	0.0782	2	1.5798	19
เลย	0.0094	56	0.0060	58	1.5650	20
พะเยา	0.0094	57	0.0061	57	1.5557	21
ประจวบคีรีขันธ์	0.0110	46	0.0078	53	1.4109	22
อุบลราชธานี	0.0118	42	0.0088	50	1.3324	23
นครพนม	0.0086	66	0.0066	56	1.2926	24
แม่ฮ่องสอน	0.0159	23	0.0127	43	1.2525	25
ปทุมธานี	0.0592	6	0.0481	6	1.2295	26
ตรัง	0.0184	15	0.0152	32	1.2102	27
สงขลา	0.0228	8	0.0253	16	1.1401	28
สุพรรณบุรี	0.0108	49	0.0097	47	1.1116	29
กาญจนบุรี	0.0145	28	0.0131	37	1.1048	30
พัทลุง	0.0091	61	0.0085	51	1.0741	31
พิษณุโลก	0.0158	24	0.0148	35	1.0658	32
นครราชสีมา	0.0165	21	0.0159	31	1.0380	33
ลำพูน	0.0099	53	0.0096	48	1.0286	34
สุราษฎร์ธานี	0.0141	29	0.0142	36	1.0263	35

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

จังหวัด	สัดส่วนของภาษีที่จัดเก็บจริงต่อ GPP		สมรรถวิสัยในการจัดเก็บภาษี		ความพยายามในการจัดเก็บภาษี	
	สัดส่วน	ลำดับที่	สัดส่วน	ลำดับที่	สัดส่วน	ลำดับที่
อุตรดิตถ์	0.0132	36	0.0130	38	1.0183	36
นครศรีธรรมราช	0.0138	33	0.0135	37	1.0180	37
เชียงใหม่	0.0232	11	0.0228	18	1.0145	38
แพร่	0.0147	27	0.0150	33	0.9844	39
สตูล	0.0091	62	0.0094	49	0.9651	40
นครสวรรค์	0.1030	4	0.1076	1	0.9566	41
ตาก	0.0123	40	0.0129	41	0.9556	42
ปราจีนบุรี	0.0097	54	0.0103	45	0.9414	43
ระยอง	0.0118	41	0.0128	42	0.9208	44
ลำปาง	0.0163	22	0.0180	27	0.9064	45
ลพบุรี	0.0140	31	0.0163	30	0.8568	46
ชัยนาท	0.0091	60	0.0108	44	0.8445	47
ชุมพร	0.0125	39	0.0148	35	0.8420	48
จันทบุรี	0.0173	18	0.0207	22	0.8348	49
สระบุรี	0.0275	9	0.0335	10	0.8202	50
นครปฐม	0.0221	13	0.0274	15	0.8070	51
อุทัยธานี	0.0083	69	0.0103	46	0.8057	52
พระนครศรีอยุธยา	0.0240	10	0.0298	11	0.8051	53
นครนายก	0.0151	26	0.0190	25	0.7925	54
สมุทรสาคร	0.0305	7	0.0390	8	0.7838	55

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

จังหวัด	สัดส่วนของภาษีที่จัดเก็บจริงต่อ GPP		สมรรถวิสัยในการจัดเก็บภาษี		ความพยายามในการจัดเก็บภาษี	
	สัดส่วน	ลำดับที่	สัดส่วน	ลำดับที่	สัดส่วน	ลำดับที่
ตราด	0.0141	30	0.0180	26	0.7828	56
ยะลา	0.0155	25	0.0110	21	0.7773	57
ขอนแก่น	0.0171	19	0.0220	20	0.7767	58
พิจิตร	0.0127	37	0.0166	29	0.7666	59
สิงห์บุรี	0.0211	14	0.0283	13	0.7456	60
เชียงราย	0.0109	48	0.0148	34	0.7387	61
สุโขทัย	0.0117	44	0.0175	28	0.6708	62
ระนอง	0.0137	34	0.0207	23	0.6602	63
ราชบุรี	0.0180	17	0.0292	12	0.6168	64
เพชรบุรี	0.0117	45	0.0196	24	0.5961	65
อ่างทอง	0.0126	38	0.0247	17	0.5108	66
ชลบุรี	0.0183	16	0.0367	9	0.5009	67
ฉะเชิงเทรา	0.0109	47	0.0227	19	0.4791	68
สมุทรสงคราม	0.0231	12	0.0495	5	0.4674	69
พังงา	0.0109	70	0.0276	14	0.3018	70
ศรีสะเกษ	0.0067	72	-0.0007	72	-8.9750	71
หนองคาย	0.0106	50	-0.0004	71	-30.0093	72

ที่มา : จากการคำนวณ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 2 ความพยายามในการจัดเก็บภาษีอากรรวม ปี 2529

รายการ	สัดส่วนของภาษีที่จัดเก็บจริงต่อ GPP		สมรรถวิสัยในการจัดเก็บภาษี		ความพยายามในการจัดเก็บภาษี	
	สัดส่วน	ลำดับที่	สัดส่วน	ลำดับที่	สัดส่วน	ลำดับที่
สตูล	0.0088	71	0.0018	72	4.9074	1
กาฬสินธุ์	0.0110	62	0.0024	71	4.6463	2
กระบี่	0.0126	48	0.0033	70	3.8870	3
มุกดาหาร	0.0140	40	0.0037	69	3.7787	4
นราธิวาส	0.0173	23	0.0082	57	2.1245	5
ศรีสะเกษ	0.0092	68	0.0044	68	2.0967	6
นนทบุรี	0.0935	3	0.0462	6	2.0250	7
สมุทรปราการ	0.1112	2	0.0557	2	1.9968	8
ชัยภูมิ	0.0116	55	0.0059	65	1.9628	9
ปัตตานี	0.0103	39	0.0077	59	1.8378	10
ยโสธร	0.0103	64	0.0062	64	1.6555	11
น่าน	0.0118	54	0.0072	61	1.6314	12
สุรินทร์	0.0102	65	0.0063	63	1.6254	13
เพชรบูรณ์	0.0120	52	0.0074	60	1.6106	14
พัทลุง	0.0091	69	0.0058	66	1.5745	15
ภูเก็ต	0.0935	4	0.0597	3	1.5667	16
เลย	0.0098	67	0.0064	62	1.5436	17
ร้อยเอ็ด	0.0084	73	0.0057	67	1.4808	18
ปทุมธานี	0.0694	5	0.0502	8	1.3819	19

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

จังหวัด	สัดส่วนของภาษีที่จัดเก็บจริงต่อ GPP		สมรรถวิสัยในการจัดเก็บภาษี		ความพยายามในการจัดเก็บภาษี	
	สัดส่วน	ลำดับที่	สัดส่วน	ลำดับที่	สัดส่วน	ลำดับที่
สกลนคร	0.0113	60	0.0082	56	1.3739	20
ตราด	0.0139	41	0.0104	52	1.3334	21
หนองคาย	0.0099	66	0.0078	58	1.2711	22
ยะลา	0.0188	17	0.0149	43	1.2611	23
ตรัง	0.0163	30	0.0135	45	1.2120	24
นครพนม	0.0116	56	0.0096	54	1.2047	25
กรุงเทพมหานคร	0.1222	1	0.1052	1	1.1615	26
มหาสารคาม	0.0108	63	0.0094	55	1.1566	27
บุรีรัมย์	0.0113	59	0.0098	53	1.1525	28
ระนอง	0.0144	37	0.0126	47	1.1399	29
สงขลา	0.0285	10	0.0257	21	1.1066	30
ตาก	0.0165	27	0.0150	42	1.0960	31
อุบลราชธานี	0.0131	45	0.0123	48	1.0681	32
อุทัยธานี	0.0116	58	0.0110	51	1.0508	33
พะเยา	0.0116	57	0.0114	49	1.0180	34
นครศรีธรรมราช	0.0146	36	0.0147	44	0.9946	35
สระบุรี	0.0301	8	0.0303	16	0.9915	36
ชุมพร	0.0154	33	0.0164	39	0.9422	37
พระนครศรีอยุธยา	0.0287	9	0.0306	15	0.9367	38
สมุทรสาคร	0.0401	6	0.0432	7	0.9294	39

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

จังหวัด	สัดส่วนของภาษีที่จัดเก็บจริงต่อ GPP		สมรรถวิสัยในการจัดเก็บภาษี		ความพยายามในการจัดเก็บภาษี	
	สัดส่วน	ลำดับที่	สัดส่วน	ลำดับที่	สัดส่วน	ลำดับที่
สุราษฎร์ธานี	0.0168	25	0.0187	34	0.8972	40
พิษณุโลก	0.0179	18	0.0202	30	0.8853	41
สุโขทัย	0.0141	38	0.0162	40	0.8739	42
นครศรีราชสีมา	0.0188	16	0.0216	27	0.8693	43
เชียงราย	0.0118	53	0.0141	46	0.8327	44
แพร่	0.0173	22	0.0208	29	0.8308	45
นครปฐม	0.0324	7	0.0385	11	0.8402	46
ลพบุรี	0.0157	32	0.0110	50	0.7872	47
อุดรธานี	0.0167	26	0.0213	28	0.7844	48
เพชรบุรี	0.0175	21	0.0232	25	0.7525	49
ประจวบคีรีขันธ์	0.0136	42	0.0182	36	0.7469	50
ลำปาง	0.0135	43	0.0188	33	0.7206	51
พิจิตร	0.0170	24	0.0239	24	0.7136	52
พังงา	0.0126	49	0.0177	37	0.7090	53
นครนายก	0.0161	31	0.0229	26	0.7024	54
ปราจีนบุรี	0.0112	61	0.0161	41	0.6941	55
สุพรรณบุรี	0.0134	44	0.0196	31	0.6842	56
ชัยนาท	0.0124	51	0.0184	35	0.6749	57
อุตรดิตถ์	0.0164	28	0.0246	23	0.6670	58
ขอนแก่น	0.0176	19	0.0265	18	0.6652	59

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

จังหวัด	สัดส่วนของภาษีที่จัดเก็บจริงต่อ GPP		สมรรถวิสัยในการจัดเก็บภาษี		ความพยายามในการจัดเก็บภาษี	
	สัดส่วน	ลำดับที่	สัดส่วน	ลำดับที่	สัดส่วน	ลำดับที่
จันทบุรี	0.0236	14	0.0360	12	0.6573	60
นครสวรรค์	0.0163	29	0.0250	22	0.6533	61
เชียงใหม่	0.0257	11	0.0395	10	0.6494	62
ราชบุรี	0.0241	13	0.0403	9	0.5975	63
สมุทรสงคราม	0.0257	12	0.0431	8	0.5963	64
อ่างทอง	0.0147	34	0.0259	20	0.5703	65
สิงห์บุรี	0.0194	15	0.0352	13	0.5505	66
ระยอง	0.0129	46	0.0260	19	0.4974	67
ลำพูน	0.0086	72	0.0175	38	0.4916	68
กาญจนบุรี	0.0127	47	0.0266	17	0.4729	69
กำแพงเพชร	0.0089	70	0.0194	32	0.4569	70
ฉะเชิงเทรา	0.0126	50	0.0319	14	0.3953	71
ชลบุรี	0.0147	35	0.0517	4	0.2842	72
แม่ฮ่องสอน	0.0175	20	-0.0004	73	-42.7416	73

ที่มา : จากการคำนวณ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 3 ความพยายามในการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ปี 2525

จังหวัด	สัดส่วนของภาษีที่จัดเก็บจริงต่อ GPP		สมรรถวิสัยในการจัดเก็บภาษี		ความพยายามในการจัดเก็บภาษี	
	สัดส่วน	ลำดับที่	สัดส่วน	ลำดับที่	สัดส่วน	ลำดับที่
นราธิวาส	0.0068	45	0.0058	58	3.5572	1
กระบี่	0.0047	70	0.0040	69	3.4855	2
เพชรบูรณ์	0.0063	49	0.0057	59	3.0770	3
ภูเก็ต	0.0229	4	0.0225	4	2.4513	4
สมุทรปราการ	0.0130	8	0.0060	50	2.1883	5
กำแพงเพชร	0.0050	66	0.0044	68	2.1529	6
ปทุมธานี	0.0122	9	0.0059	53	2.0737	7
ปัตตานี	0.0079	35	0.0069	45	1.7258	8
ประจวบคีรีขันธ์	0.0064	47	0.0069	44	1.4109	9
หนองคาย	0.0051	65	0.0037	71	1.3768	10
ชลบุรี	0.0092	21	0.0067	46	1.3750	11
พระนครศรีอยุธยา	0.0139	7	0.0107	13	1.2961	12
นนทบุรี	0.0209	5	0.0721	1	1.2141	13
ตรัง	0.0079	34	0.0089	27	1.2102	14
ยโสธร	0.0058	58	0.0049	64	1.1849	15
สระบุรี	0.0104	16	0.0088	28	1.1844	16
อุดรธานี	0.0077	37	0.0066	47	1.1625	17
ฉะเชิงเทรา	0.0083	27	0.0072	40	1.1541	18
นครนายก	0.0117	13	0.0102	17	1.1432	19

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

จังหวัด	สัดส่วนของภาษีที่จัดเก็บจริงต่อ GPP		สมรรถวิสัยในการจัดเก็บภาษี		ความพยายามในการจัดเก็บภาษี	
	สัดส่วน	ลำดับที่	สัดส่วน	ลำดับที่	สัดส่วน	ลำดับที่
น่าน	0.0070	42	0.0061	49	1.1413	20
สงขลา	0.0120	12	0.0139	6	1.1401	21
สุพรรณบุรี	0.0070	43	0.0078	35	1.1116	22
เลย	0.0058	55	0.0053	62	1.1109	23
กาญจนบุรี	0.0052	64	0.0057	60	1.1048	24
กรุงเทพมหานคร	0.0318	3	0.0290	3	1.0969	25
แม่ฮ่องสอน	0.0053	63	0.0049	65	1.0877	26
กาฬสินธุ์	0.0058	57	0.0053	63	1.0855	27
พิษณุโลก	0.0098	18	0.0091	23	1.0795	28
พัทลุง	0.0056	60	0.0070	42	1.0741	29
อุบลราชธานี	0.0073	41	0.0069	43	1.0483	30
สุรินทร์	0.0046	71	0.0044	67	1.0299	31
ระยอง	0.0078	36	0.0076	37	1.0283	32
บุรีรัมย์	0.0049	67	0.0048	66	1.0275	33
สุราษฎร์ธานี	0.0080	32	0.0087	29	1.0263	34
มหาสารคาม	0.0059	54	0.0058	57	1.0205	35
นครศรีธรรมราช	0.0082	30	0.0079	34	1.0180	36
สิงห์บุรี	0.0112	14	0.0111	11	1.0092	37
ตราด	0.0082	28	0.0081	32	1.0091	38
จันทบุรี	0.0120	11	0.0120	9	1.0019	39

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

จังหวัด	สัดส่วนของภาษีที่จัดเก็บจริงต่อ GPP		สมรรถวิสัยในการจัดเก็บภาษี		ความพยายามในการจัดเก็บภาษี	
	สัดส่วน	ลำดับที่	สัดส่วน	ลำดับที่	สัดส่วน	ลำดับที่
ศรีสะเกษ	0.0039	72	0.0039	70	0.9982	40
สกลนคร	0.0058	56	0.0059	54	0.9918	41
ลำปาง	0.0096	20	0.0098	18	0.9775	42
นครราชสีมา	0.0088	23	0.0091	22	0.9714	43
สตูล	0.0060	53	0.0059	55	0.9651	44
ลพบุรี	0.0099	17	0.0103	16	0.9640	45
นครสวรรค์	0.0689	2	0.0678	2	0.9566	46
ตาก	0.0077	38	0.0079	33	0.9556	47
ลำพูน	0.0068	44	0.0071	41	0.9508	48
เชียงใหม่	0.0121	10	0.0131	7	0.9239	49
แพร่	0.0082	29	0.0090	25	0.9066	50
ร้อยเอ็ด	0.0053	62	0.0060	52	0.8901	51
พะเยา	0.0055	61	0.0065	48	0.8495	52
ชุมพร	0.0079	33	0.0089	26	0.8420	53
อุตรดิตถ์	0.0061	51	0.0073	39	0.8369	54
ชัยภูมิ	0.0048	68	0.0060	51	0.8321	55
ปราจีนบุรี	0.0063	48	0.0077	36	0.8227	56
นครปฐม	0.0105	15	0.0105	15	0.8070	57
อุทัยธานี	0.0060	52	0.0076	38	0.8057	58
นครพนม	0.0047	69	0.0058	56	0.8035	59

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

จังหวัด	สัดส่วนของภาษีที่จัดเก็บจริงต่อ GPP		สมรรถวิสัยในการจัดเก็บภาษี		ความพยายามในการจัดเก็บภาษี	
	สัดส่วน	ลำดับที่	สัดส่วน	ลำดับที่	สัดส่วน	ลำดับที่
อ่างทอง	0.0924	1	0.0117	10	0.7925	60
สมุทรสาคร	0.0098	19	0.0123	8	0.7838	61
ยะลา	0.0092	22	0.0098	21	0.7773	62
ชัยนาท	0.0062	50	0.0081	31	0.7701	63
พิจิตร	0.0088	24	0.0106	14	0.7666	64
ขอนแก่น	0.0080	31	0.0111	12	0.7170	65
เชียงราย	0.0067	46	0.0010	72	0.6726	66
สุโขทัย	0.0075	39	0.0091	24	0.6708	67
ระนอง	0.0074	40	0.0084	30	0.6602	68
ราชบุรี	0.0086	26	0.0098	19	0.6168	69
เพชรบุรี	0.0088	25	0.0098	20	0.5961	70
สมุทรสงคราม	0.0170	6	0.0209	5	0.4674	71
พังงา	0.0057	59	0.0054	61	0.3018	72

ที่มา : จากการคำนวณ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 4 ความพยายามในการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ปี 2529

จังหวัด	สัดส่วนของภาษีที่จัดเก็บจริงต่อ GPP		สมรรถวิสัยในการจัดเก็บภาษี		ความพยายามในการจัดเก็บภาษี	
	สัดส่วน	ลำดับที่	สัดส่วน	ลำดับที่	สัดส่วน	ลำดับที่
นนทบุรี	0.0413	1	0.0244	4	1.6936	1
สมุทรปราการ	0.0185	5	0.0182	16	1.0134	2
แม่ฮ่องสอน	0.0067	60	0.0072	73	0.9352	3
กรุงเทพมหานคร	0.0308	2	0.0332	1	0.9269	4
ภูเก็ต	0.0288	4	0.0328	2	0.8783	5
พระนครศรีอยุธยา	0.0160	8	0.0192	11	0.8319	6
ปทุมธานี	0.0139	13	0.0170	21	0.8196	7
ยะลา	0.0112	20	0.0138	43	0.8062	8
จันทบุรี	0.0180	7	0.0229	6	0.7843	9
กระบี่	0.0066	63	0.0087	72	0.7596	10
มุกดาหาร	0.0072	55	0.0098	70	0.7399	11
สงขลา	0.0138	14	0.0189	13	0.7298	12
นราธิวาส	0.0083	43	0.0116	58	0.7142	13
สมุทรสงคราม	0.0183	6	0.0259	3	0.7055	14
ตราด	0.0097	34	0.0132	47	0.7024	15
ตรัง	0.0097	29	0.0139	42	0.6998	16
สมุทรสาคร	0.0142	11	0.0205	9	0.6907	17
เพชรบุรี	0.0114	19	0.0165	25	0.6898	18
นครปฐม	0.0143	10	0.0208	8	0.6884	19

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

จังหวัด	สัดส่วนของภาษีที่จัดเก็บจริงต่อ GPP		สมรรถวิสัยในการจัดเก็บภาษี		ความพยายามในการจัดเก็บภาษี	
	สัดส่วน	ลำดับที่	สัดส่วน	ลำดับที่	สัดส่วน	ลำดับที่
ตาก	0.0101	26	0.0148	34	0.6829	20
ปัตตานี	0.0082	44	0.0121	55	0.6784	21
นครสวรรค์	0.0111	22	0.0164	26	0.6770	22
สระบุรี	0.0103	25	0.0152	31	0.6768	23
ชุมพร	0.0098	28	0.0147	35	0.6694	24
ระนอง	0.0079	49	0.0119	56	0.6659	25
สุราษฎร์ธานี	0.0095	30	0.0143	38	0.6645	26
พังงา	0.0088	37	0.0131	50	0.6676	27
พิจิตร	0.0122	16	0.0183	15	0.6645	28
พิษณุโลก	0.0111	21	0.0168	23	0.6608	29
กาฬสินธุ์	0.0064	64	0.0098	69	0.6567	30
นครศรีธรรมราช	0.0068	39	0.0133	46	0.6461	31
สิงห์บุรี	0.0141	12	0.0220	7	0.6420	32
เพชรบูรณ์	0.0073	53	0.0113	62	0.6394	33
ลพบุรี	0.0107	23	0.0168	22	0.6365	34
ราชบุรี	0.0124	15	0.0195	10	0.6344	35
นครราชสีมา	0.0100	27	0.0158	29	0.6340	36
ประจวบคีรีขันธ์	0.0084	41	0.0134	45	0.6220	37
นครนายก	0.0115	18	0.0186	14	0.6199	38
อุทัยธานี	0.0081	47	0.0132	49	0.6173	39

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

จังหวัด	สัดส่วนของภาษีที่จัดเก็บจริงต่อ GPP		สมรรถวิสัยในการจัดเก็บภาษี		ความพยายามในการจัดเก็บภาษี	
	สัดส่วน	ลำดับที่	สัดส่วน	ลำดับที่	สัดส่วน	ลำดับที่
สุโขทัย	0.0088	36	0.0143	37	0.6152	40
อุบลราชธานี	0.0081	46	0.0131	49	0.6149	41
อ่างทอง	0.0115	17	0.0189	12	0.6108	42
สตูล	0.0054	71	0.0089	71	0.6073	43
แพร่	0.0105	24	0.0174	18	0.6047	44
ฉะเชิงเทรา	0.0086	38	0.0142	39	0.6020	45
เชียงใหม่	0.0145	9	0.0241	5	0.6013	46
ชัยภูมิ	0.0067	58	0.0113	61	0.5934	47
นครพนม	0.0074	51	0.0126	53	0.5875	48
สุพรรณบุรี	0.0094	32	0.0162	27	0.5830	49
พัทลุง	0.0063	65	0.0111	64	0.5701	50
อุตรดิตถ์	0.0094	33	0.0166	24	0.5695	51
น่าน	0.0067	61	0.0117	57	0.5692	52
หนองคาย	0.0057	68	0.0100	68	0.5683	53
ระยอง	0.0085	40	0.0150	33	0.5656	54
ยโสธร	0.0068	56	0.0121	54	0.5635	55
อุดรธานี	0.0095	31	0.0171	20	0.5568	56
เลย	0.0061	66	0.0110	65	0.5523	57
บุรีรัมย์	0.0061	65	0.0111	63	0.5511	58
เชียงราย	0.0078	50	0.0142	40	0.5488	59

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

จังหวัด	สัดส่วนของภาษีที่จัดเก็บจริงต่อ GPP		สมรรถวิสัยในการจัดเก็บภาษี		ความพยายามในการจัดเก็บภาษี	
	สัดส่วน	ลำดับที่	สัดส่วน	ลำดับที่	สัดส่วน	ลำดับที่
ลำปาง	0.0083	42	0.0152	32	0.5458	60
พะเยา	0.0074	52	0.0136	44	0.5434	61
มหาสารคาม	0.0067	59	0.0128	51	0.5265	62
ศรีสะเกษ	0.0055	69	0.0104	67	0.5262	63
สกลนคร	0.0066	62	0.0127	52	0.5233	64
ชัยนาท	0.0081	45	0.0156	30	0.5221	65
สุรินทร์	0.0059	67	0.0114	60	0.5199	66
ปราจีนบุรี	0.0072	54	0.0141	41	0.5136	67
ขอนแก่น	0.0088	35	0.0179	17	0.4929	68
ร้อยเอ็ด	0.0054	70	0.0115	59	0.4713	69
ชลบุรี	0.0080	48	0.0172	19	0.4656	70
กำแพงเพชร	0.0049	72	0.0110	66	0.4438	71
กาญจนบุรี	0.0068	57	0.0160	28	0.4246	72
ลำพูน	0.0048	73	0.0146	36	0.3266	73

ที่มา : จากการคำนวณ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 5 ความพยายามในการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล ปี 2525

จังหวัด	สัดส่วนของภาษีที่จัดเก็บจริงต่อ GPP		สมรรถวิสัยในการจัดเก็บภาษี		ความพยายามในการจัดเก็บภาษี	
	สัดส่วน	ลำดับที่	สัดส่วน	ลำดับที่	สัดส่วน	ลำดับที่
ปัตตานี	0.0032	11	0.0001	67	26.1326	1
แม่ฮ่องสอน	0.0066	7	0.0005	63	14.1449	2
น่าน	0.0023	22	0.0002	66	11.3700	3
มหาสารคาม	0.0008	58	0.0008	60	9.9022	4
สมุทรปราการ	0.0228	3	0.0048	12	4.7757	5
สกลนคร	0.0014	32	0.0003	65	4.2569	6
นนทบุรี	0.0239	2	0.0069	5	3.4794	7
ตราด	1.0031	12	0.0009	56	3.4229	8
เลย	0.0015	30	0.0005	62	3.0461	9
หนองคาย	0.0018	15	0.0010	54	2.9045	10
กรุงเทพมหานคร	0.0385	1	0.0146	1	2.6288	11
บุรีรัมย์	0.0008	57	0.0004	64	2.0372	12
กระบี่	0.0029	14	0.0015	51	1.9521	13
นราธิวาส	0.0020	24	0.0011	53	1.7680	14
อุบลราชธานี	0.0013	35	0.0008	59	1.6170	15
ภูเก็ต	0.0145	4	0.0095	3	1.5180	16
แพร่	0.0035	10	0.0023	42	1.4982	17
ปทุมธานี	0.0063	8	0.0044	15	1.4320	18
สงขลา	0.0068	6	0.0052	10	1.3015	19

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

จังหวัด	สัดส่วนของภาษีที่จัดเก็บจริงต่อ GPP		สมรรถวิสัยในการจัดเก็บภาษี		ความพยายามในการจัดเก็บภาษี	
	สัดส่วน	ลำดับที่	สัดส่วน	ลำดับที่	สัดส่วน	ลำดับที่
นครพนม	0.0010	48	0.0009	57	1.1304	20
นครศรีธรรมราช	0.0018	27	0.0018	49	1.0193	21
ลำปาง	0.0025	17	0.0025	39	0.9961	22
เชียงใหม่	0.0044	9	0.0045	13	0.9884	23
ยะลา	0.0027	16	0.0028	38	0.9388	24
พัทลุง	0.0009	54	0.0010	55	0.9285	25
พิษณุโลก	0.0025	18	0.0028	37	0.9064	26
นครราชสีมา	0.0022	23	0.0024	40	0.8880	27
ชัยภูมิ	0.0007	61	0.0008	58	0.8482	28
สุราษฎร์ธานี	0.0031	13	0.0037	26	0.8404	29
เพชรบูรณ์	0.0016	29	0.0020	47	0.7918	30
ตรัง	0.0025	19	0.0032	36	0.7768	31
ขอนแก่น	0.0023	21	0.0032	34	0.7357	32
พะเยา	0.0013	36	0.0018	50	0.7331	33
ชัยนาท	0.0008	55	0.0012	52	0.7023	34
อุตรดิตถ์	0.0019	26	0.0032	35	0.5964	35
สตูล	0.0004	72	0.0008	61	0.5708	36
ตาก	0.0013	37	0.0044	16	0.5463	37
นครสวรรค์	0.0069	5	0.0131	2	0.5300	38
ปราจีนบุรี	0.0010	46	0.0019	48	0.5149	39

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

จังหวัด	สัดส่วนของภาษีที่จัดเก็บจริงต่อ GPP		สมรรถวิสัยในการจัดเก็บภาษี		ความพยายามในการจัดเก็บภาษี	
	สัดส่วน	ลำดับที่	สัดส่วน	ลำดับที่	สัดส่วน	ลำดับที่
อุดรธานี	0.0011	41	0.0021	44	0.4992	40
ระนอง	0.0019	25	0.0038	25	0.4988	41
ลำพูน	0.0010	50	0.0021	45	0.4970	42
ชุมพร	0.0016	28	0.0039	24	0.4304	43
นครนายก	0.0008	56	0.0020	46	0.4225	44
ชลบุรี	0.0015	31	0.0036	29	0.4172	45
สมุทรสาคร	0.0024	20	0.0063	6	0.3841	46
เชียงราย	0.0014	33	0.0042	19	0.3295	47
กาญจนบุรี	0.0011	43	0.0035	33	0.3076	48
ลพบุรี	0.0010	45	0.0036	28	0.2809	49
จันทบุรี	0.0014	34	0.0052	9	0.2606	50
สระบุรี	0.0011	39	0.0042	18	0.2557	51
อุทัยธานี	0.0006	67	0.0023	43	0.2490	52
พังงา	0.0008	60	0.0037	27	0.2262	53
กำแพงเพชร	0.0005	71	0.0024	41	0.2237	54
ระยอง	0.0009	53	0.0039	23	0.2228	55
สุโขทัย	0.0010	51	0.0045	14	0.2163	56
นครปฐม	0.0011	42	0.0054	8	0.2107	57
พระนครศรีอยุธยา	0.0010	44	0.0048	11	0.2103	58
สุพรรณบุรี	0.0006	68	0.0035	32	0.1835	59

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

จังหวัด	สัดส่วนของภาษีที่จัดเก็บจริงต่อ GPP		สมรรถวิสัยในการจัดเก็บภาษี		ความพยายามในการจัดเก็บภาษี	
	สัดส่วน	ลำดับที่	สัดส่วน	ลำดับที่	สัดส่วน	ลำดับที่
สิงห์บุรี	0.0006	64	0.0035	31	0.1756	60
ประจวบคีรีขันธ์	0.0006	70	0.0036	30	0.1667	61
พิจิตร	0.0007	63	0.0044	17	0.1604	62
อ่างทอง	0.0006	65	0.0040	22	0.1547	63
ฉะเชิงเทรา	0.0006	66	0.0041	21	0.1529	64
เพชรบุรี	0.0006	69	0.0026	20	0.1388	65
ราชบุรี	0.0008	59	0.0055	7	0.1380	66
สมุทรสงคราม	0.0110	52	0.0077	4	0.1332	67
กาฬสินธุ์	0.0010	49	-0.0010	72	-0.9493	68
ยโสธร	0.0010	47	-0.0008	71	-1.1508	69
ศรีสะเกษ	0.0007	62	-0.0004	70	-1.8757	70
ร้อยเอ็ด	0.0012	38	-0.0002	68	-5.2244	71
สุรินทร์	0.0011	40	-0.0002	69	-5.4544	72

ที่มา : จากการคำนวณ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 6 ความพยายามในการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล ปี 2529

จังหวัด	สัดส่วนของภาษีที่จัดเก็บจริงต่อ GPP		สมรรถวิสัยในการจัดเก็บภาษี		ความพยายามในการจัดเก็บภาษี	
	สัดส่วน	ลำดับที่	สัดส่วน	ลำดับที่	สัดส่วน	ลำดับที่
กระบี่	0.0029	14	0.0001	71	29.3477	1
มุกดาหาร	0.0023	18	0.0003	70	7.0016	2
กาฬสินธุ์	0.0019	27	0.0003	69	6.8299	3
ระนอง	0.0016	39	0.0005	68	3.3110	4
นนทบุรี	0.0189	2	0.0053	6	3.0005	5
น่าน	0.0023	19	0.0009	61	2.6832	6
ปัตตานี	0.0025	16	0.0009	62	2.6421	7
สมุทรปราการ	0.0014	46	0.0053	8	2.6301	8
ตราด	0.0015	42	0.0006	65	2.4337	9
นราธิวาส	0.0023	20	0.0010	58	2.2290	10
ภูเก็ต	0.0018	33	0.0084	3	2.1554	11
หนองคาย	0.0019	26	0.0010	57	1.9015	12
ศรีสะเกษ	0.0012	57	0.0007	64	1.7794	13
ชัยภูม	0.0016	37	0.0009	59	1.7070	14
เลย	0.0013	53	0.0008	64	1.6665	15
ยโสธร	0.0010	63	0.0006	67	1.6326	16
ปทุมธานี	0.0080	3	0.0051	12	1.5846	17
ยะลา	0.0032	10	0.0020	45	1.5748	18
ตรัง	0.0027	15	0.0019	48	1.4710	19

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

จังหวัด	สัดส่วนของภาษีที่จัดเก็บจริงต่อ GPP		สมรรถวิสัยในการจัดเก็บภาษี		ความพยายามในการจัดเก็บภาษี	
	สัดส่วน	ลำดับที่	สัดส่วน	ลำดับที่	สัดส่วน	ลำดับที่
สุรินทร์	0.0014	47	0.0010	56	1.4574	20
บุรีรัมย์	0.0019	30	0.0014	50	1.3414	21
พัทลุง	0.0007	72	0.0006	66	1.2417	22
เพชรบูรณ์	0.0015	40	0.0012	55	1.2148	23
สกลนคร	0.0014	48	0.0012	54	1.2115	24
นครพนม	0.0015	43	0.0013	51	1.1152	25
กรุงเทพมหานคร	0.0340	1	0.0307	1	1.1076	26
แพร่	0.0032	9	0.0029	28	1.0817	27
มหาสารคราม	0.0014	49	0.0013	52	1.0724	28
ชลบุรี	0.0006	73	0.0056	5	1.0693	29
ตาก	0.0019	29	0.0019	46	1.0146	30
สงขลา	0.0045	5	0.0045	14	0.9944	31
อุบลราชธานี	0.0018	31	0.0020	44	0.8916	32
ร้อยเอ็ด	0.0008	68	0.0009	60	0.8796	33
นครศรีธรรมราช	0.0021	25	0.0024	35	0.8674	34
สุราษฎ์ธานี	0.0022	21	0.0026	34	0.8484	35
ขอนแก่น	0.0035	7	0.0042	16	0.8377	36
พิษณุโลก	0.0024	17	0.0029	29	0.8343	37
นครราชสีมา	0.0030	12	0.0037	17	0.8085	38
สมุทรสาคร	0.0038	6	0.0053	10	0.7267	39

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

จังหวัด	สัดส่วนของภาษีที่จัดเก็บจริงต่อ GPP		สมรรถวิสัยในการจัดเก็บภาษี		ความพยายามในการจัดเก็บภาษี	
	สัดส่วน	ลำดับที่	สัดส่วน	ลำดับที่	สัดส่วน	ลำดับที่
ชุมพร	0.0016	38	0.0023	40	0.7226	40
สุโขทัย	0.0019	28	0.0026	33	0.7231	41
ลำปาง	0.0017	34	0.0023	38	0.7128	42
พะเยา	0.0011	61	0.0016	49	0.6971	43
พังงา	0.0013	54	0.0019	47	0.6896	44
พระนครศรีอยุธยา	0.0029	13	0.0043	15	0.6856	45
สระบุรี	0.0021	22	0.0033	24	0.6292	47
อุตรดิตถ์	0.0021	24	0.0033	23	0.6375	46
ลำพูน	0.0014	50	0.0023	39	0.6213	48
อุดรธานี	0.0021	23	0.0036	19	0.5974	49
นครปฐม	0.0031	11	0.0052	11	0.5899	50
อุทัยธานี	0.0008	69	0.0013	53	0.5864	51
เพชรบุรี	0.0017	35	0.0029	31	0.5760	52
เชียงใหม่	0.0035	8	0.0065	2	0.5468	53
ปราจีนบุรี	0.0012	55	0.0023	37	0.5183	54
เชียงราย	0.0011	60	0.0022	41	0.5055	55
ชัยนาท	0.0011	58	0.0023	36	0.4820	56
ฉะเชิงเทรา	0.0016	36	0.0034	22	0.4757	57
ลพบุรี	0.0013	52	0.0028	32	0.4678	58
นครนายก	0.0014	44	0.0030	26	0.4666	59

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

จังหวัด	สัดส่วนของภาษีที่จัดเก็บจริงต่อ GPP		สมรรถวิสัยในการจัดเก็บภาษี		ความพยายามในการจัดเก็บภาษี	
	สัดส่วน	ลำดับที่	สัดส่วน	ลำดับที่	สัดส่วน	ลำดับที่
ประจวบคีรีขันธ์	0.0010	65	0.0022	43	0.4423	60
กาญจนบุรี	0.0014	51	0.0031	25	0.4421	61
ระยอง	0.0012	56	0.0030	27	0.3832	62
กำแพงเพชร	0.0008	70	0.0022	42	0.3674	63
สุพรรณบุรี	0.0009	66	0.0029	30	0.3168	64
นครสวรรค์	0.0011	62	0.0037	18	0.2875	65
สมุทรสงคราม	0.0018	32	0.0061	4	0.2865	66
พิจิตร	0.0010	64	0.0035	20	0.2838	67
ราชบุรี	0.0015	41	0.0053	9	0.2815	68
จันทบุรี	0.0014	45	0.0053	7	0.2595	69
สิงห์บุรี	0.0011	59	0.0047	13	0.2356	70
อ่างทอง	0.0007	71	0.0034	21	0.2190	71
สตูล	0.0009	67	-0.0001	72	-5.7716	72
แม่ฮ่องสอน	0.0072	4	-0.0005	73	-13.1251	73

ที่มา : จากการคำนวณ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 7 ความพยายามในการจัดเก็บภาษีการค้า ปี 2525

จังหวัด	สัดส่วนของภาษีที่จัดเก็บจริงต่อ GPP		สมรรถวิสัยในการจัดเก็บภาษี		ความพยายามในการจัดเก็บภาษี	
	สัดส่วน	ลำดับที่	สัดส่วน	ลำดับที่	สัดส่วน	ลำดับที่
ภูเก็ต	0.1190	1	0.0208	5	5.7095	1
กรุงเทพมหานคร	0.0532	2	0.0189	9	2.8116	2
นนทบุรี	0.0430	3	0.0160	10	2.6845	3
สงขลา	0.0100	9	0.0040	51	2.4690	4
นราธิวาส	0.0082	15	0.0034	56	2.3924	5
สมุทรปราการ	0.0088	12	0.0041	47	2.1772	6
เชียงใหม่	0.0067	19	0.0034	55	1.9490	7
สกลนคร	0.0024	57	0.0015	72	1.5977	8
อุดรธานี	0.0049	23	0.0033	57	1.4650	9
กาฬสินธุ์	0.0024	59	0.0017	70	1.4545	10
ตรัง	0.0079	16	0.0057	34	1.3876	11
ศรีสะเกษ	0.0020	67	0.0015	71	1.3168	12
ร้อยเอ็ด	0.0024	58	0.0019	69	1.2610	13
ลพบุรี	0.0031	37	0.0027	64	1.1152	14
ขอนแก่น	0.0068	18	0.0062	30	1.0973	15
ปทุมธานี	0.0407	4	0.0389	2	1.0452	16
นครราชสีมา	0.0055	20	0.0053	38	1.0309	17
อุบลราชธานี	0.0031	39	0.0030	60	1.0259	18
เพชรบูรณ์	0.0023	62	0.0024	66	0.9616	19

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

จังหวัด	สัดส่วนของภาษีที่จัดเก็บจริงต่อ GPP		สมรรถวิสัยในการจัดเก็บภาษี		ความพยายามในการจัดเก็บภาษี	
	สัดส่วน	ลำดับที่	สัดส่วน	ลำดับที่	สัดส่วน	ลำดับที่
สมุทรสาคร	0.0183	6	0.0195	8	0.9396	20
ปัตตานี	0.0028	48	0.0030	63	0.9207	21
ยโสธร	0.0023	60	0.0025	65	0.8940	22
บุรีรัมย์	0.0028	47	0.0032	59	0.8923	23
สุพรรณบุรี	0.0031	40	0.0035	54	0.8919	24
เชียงราย	0.0029	44	0.0032	58	0.8882	25
หนองคาย	0.0027	50	0.0031	60	0.8548	26
พะเยา	0.0026	54	0.0031	61	0.8446	27
นครปฐม	0.0105	8	0.0125	16	0.8404	28
ชัยภูมิ	0.0018	69	0.0022	68	0.8293	29
ลำปาง	0.0043	25	0.0053	36	0.8079	30
กาญจนบุรี	0.0083	14	0.0104	18	0.7925	31
พิจิตร	0.0032	36	0.0040	50	0.7893	32
สระบุรี	0.0160	7	0.0203	6	0.7883	33
จันทบุรี	0.0039	28	0.0049	40	0.7872	34
มหาสารคาม	0.0018	70	0.0023	67	0.7846	35
พิษณุโลก	0.0034	33	0.0045	45	0.7613	36
อุตรดิตถ์	0.0052	21	0.0070	25	0.7359	37
นครพนม	0.0029	43	0.0041	48	0.7168	38
สิงห์บุรี	0.0093	10	0.0132	14	0.7062	39

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

จังหวัด	สัดส่วนของภาษีที่จัดเก็บจริงต่อ GPP		สมรรถวิสัยในการจัดเก็บภาษี		ความพยายามในการจัดเก็บภาษี	
	สัดส่วน	ลำดับที่	สัดส่วน	ลำดับที่	สัดส่วน	ลำดับที่
พระนครศรีอยุธยา	0.0091	11	0.0130	15	0.6994	40
พัทลุง	0.0026	52	0.0038	52	0.6807	41
ปราจีนบุรี	0.0025	56	0.0037	53	0.6611	42
นครศรีธรรมราช	0.0037	30	0.0057	33	0.6426	43
สุราษฎร์ธานี	0.0036	31	0.0056	35	0.6383	44
สุรินทร์	0.0031	41	0.0047	43	0.6380	45
แพร่	0.0030	42	0.0048	42	0.6299	46
ระยอง	0.0031	38	0.0050	39	0.6173	47
กำแพงเพชร	0.0037	29	0.0060	32	0.6147	48
ประจวบคีรีขันธ์	0.0040	27	0.0068	26	0.5867	49
น่าน	0.0023	61	0.0040	49	0.5801	50
ราชบุรี	0.0087	13	0.0157	11	0.5541	51
ตาก	0.0032	35	0.0063	28	0.5116	52
ชัยนาท	0.0021	64	0.0042	46	0.5002	53
สุโขทัย	0.0032	34	0.0066	27	0.4861	54
ชุมพร	0.0029	45	0.0061	31	0.4733	55
ลำพูน	0.0021	65	0.0045	44	0.4611	56
นครสวรรค์	0.0272	5	0.0596	1	0.4555	57
ยะลา	0.0036	32	0.0083	21	0.4391	58
สมุทรสงคราม	0.0051	22	0.0119	17	0.4337	59

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

จังหวัด	สัดส่วนของภาษีที่จัดเก็บจริงต่อ GPP		สมรรถวิสัยในการจัดเก็บภาษี		ความพยายามในการจัดเก็บภาษี	
	สัดส่วน	ลำดับที่	สัดส่วน	ลำดับที่	สัดส่วน	ลำดับที่
เลย	0.0020	68	0.0048	41	0.4188	60
กระบี่	0.0026	51	0.0063	29	0.4171	61
นครนายก	0.0025	55	0.0072	24	0.3483	62
สตูล	0.0026	53	0.0077	22	0.3360	63
อ่างทอง	0.0028	46	0.0084	20	0.3316	64
อุทัยธานี	0.0017	72	0.0053	37	0.3272	65
เพชรบุรี	0.0023	63	0.0074	23	0.3173	66
แม่ฮ่องสอน	0.0040	26	0.0133	13	0.3002	67
ชลบุรี	0.0076	17	0.0278	3	0.2747	68
ตราด	0.0027	49	0.0100	19	0.2725	69
ระนอง	0.0044	24	0.0196	7	0.2229	70
ฉะเชิงเทรา	0.0020	66	0.0154	12	0.1278	71
พังงา	0.0018	71	0.0246	4	0.0733	72

ที่มา : จากการคำนวณ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 8 ความพยายามในการจัดเก็บภาษีการค้า ปี 2529

จังหวัด	สัดส่วนของภาษีที่จัดเก็บจริงต่อ GPP		สมรรถวิสัยในการจัดเก็บภาษี		ความพยายามในการจัดเก็บภาษี	
	สัดส่วน	ลำดับที่	สัดส่วน	ลำดับที่	สัดส่วน	ลำดับที่
เพชรบูรณ์	0.0032	48	0.0008	56	38.5874	1
มหาสารคาม	0.0027	59	0.0002	58	12.0980	2
นราธิวาส	0.0068	13	0.0007	57	10.1071	3
นครพนม	0.0027	60	0.0008	55	3.2430	4
พะเยา	0.0031	52	0.0014	54	2.3003	5
ตราด	0.0031	51	0.0014	53	2.1551	6
สมุทรปราการ	0.0787	1	0.0373	2	2.1102	7
ภูเก็ต	0.0465	4	0.0236	5	1.9692	8
อุทัยธานี	0.0026	62	0.0016	52	1.6486	9
นนทบุรี	0.0334	5	0.0206	8	1.6180	10
อุบลราชธานี	0.0033	44	0.0021	50	1.5413	11
ปทุมธานี	0.0474	3	0.0335	4	1.4167	12
บุรีรัมย์	0.0032	45	0.0023	49	1.3695	13
ตรัง	0.0039	34	0.0029	47	1.3268	14
สงขลา	0.0101	10	0.0074	27	1.3669	15
ตาก	0.0045	23	0.0034	46	1.3174	16
กรุงเทพมหานคร	0.0574	2	0.0462	1	1.2431	17
หนองคาย	0.0023	71	0.0021	51	1.1147	18
สระบุรี	0.0178	7	0.0171	11	1.0413	19

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

จังหวัด	สัดส่วนของภาษีที่จัดเก็บจริงต่อ GPP		สมรรถวิสัยในการจัดเก็บภาษี		ความพยายามในการจัดเก็บภาษี	
	สัดส่วน	ลำดับที่	สัดส่วน	ลำดับที่	สัดส่วน	ลำดับที่
ยะลา	0.0045	24	0.0043	44	1.0301	20
เชียงราย	0.0029	55	0.0028	48	1.0025	21
สมุทรสาคร	0.0221	6	0.0226	6	0.9758	22
นครศรีธรรมราช	0.0040	32	0.0041	45	0.9583	23
อุดรธานี	0.0051	18	0.0057	33	0.8824	24
ระนอง	0.0049	20	0.0055	39	0.8801	25
นครปฐม	0.0150	8	0.0178	10	0.8430	26
ชุมพร	0.0039	33	0.0047	42	0.8427	27
พระนครศรีอยุธยา	0.0098	11	0.0123	18	0.7984	28
นครราชสีมา	0.0058	15	0.0073	28	0.7940	29
พิษณุโลก	0.0043	28	0.0055	38	0.7832	30
สุโขทัย	0.0035	40	0.0045	43	0.7652	31
สุราษฎร์ธานี	0.0051	19	0.0071	30	0.7458	32
ลพบุรี	0.0037	36	0.0053	40	0.6945	33
แพร่	0.0036	39	0.0055	37	0.6466	34
ลำปาง	0.0036	37	0.0061	32	0.5808	35
ปราจีนบุรี	0.0028	56	0.0049	41	0.5703	36
ชัยนาท	0.0031	49	0.0055	36	0.5671	37
ขอนแก่น	0.0053	17	0.0094	22	0.5592	38
เชียงใหม่	0.0076	12	0.0140	13	0.5448	39

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

จังหวัด	สัดส่วนของภาษีที่จัดเก็บจริงต่อ GPP		สมรรถวิสัยในการจัดเก็บภาษี		ความพยายามในการจัดเก็บภาษี	
	สัดส่วน	ลำดับที่	สัดส่วน	ลำดับที่	สัดส่วน	ลำดับที่
สุพรรณบุรี	0.0031	53	0.0056	35	0.5414	40
ประจวบคีรีขันธ์	0.0042	30	0.0079	26	0.5360	41
พิจิตร	0.0038	35	0.0072	29	0.5358	42
นครนายก	0.0031	50	0.0063	31	0.5023	43
เพชรบุรี	0.0044	26	0.0089	23	0.4942	44
ราชบุรี	0.0102	9	0.0208	7	0.4916	45
อุตรดิตถ์	0.0049	20	0.0100	21	0.1897	46
ลำพูน	0.0024	70	0.0057	34	0.4163	47
นครสวรรค์	0.0042	29	0.0102	19	0.4118	48
กาญจนบุรี	0.0044	25	0.0126	17	0.3483	49
สมุทรสงคราม	0.0056	16	0.0162	12	0.3482	50
จันทบุรี	0.0043	27	0.0130	16	0.3286	51
สิงห์บุรี	0.0041	31	0.0136	14	0.3050	52
พังงา	0.0025	68	0.0082	25	0.3035	53
อ่างทอง	0.0025	64	0.0086	24	0.2857	54
กำแพงเพชร	0.0032	47	0.0116	20	0.2738	55
ระยอง	0.0033	43	0.0133	15	0.2464	56
ชลบุรี	0.0067	14	0.0342	3	0.1945	57
ฉะเชิงเทรา	0.0024	69	0.0196	9	0.1240	58
กาฬสินธุ์	0.0027	61	-0.0027	73	-1.0167	59

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

จังหวัด	สัดส่วนของภาษีที่จัดเก็บจริงต่อ GPP		สมรรถวิสัยในการจัดเก็บภาษี		ความพยายามในการจัดเก็บภาษี	
	สัดส่วน	ลำดับที่	สัดส่วน	ลำดับที่	สัดส่วน	ลำดับที่
ร้อยเอ็ด	0.0022	72	-0.0017	69	-1.2686	60
สตูล	0.0026	63	-0.0018	71	-1.4564	61
ศรีสะเกษ	0.0025	65	-0.0017	70	-1.4773	62
ยโสธร	0.0025	66	-0.0016	68	-1.6129	63
แม่ฮ่องสอน	0.0036	38	-0.0018	72	-1.9956	64
พัทลุง	0.0020	73	-0.0090	64	-2.4056	65
สุรินทร์	0.0028	57	-0.0011	65	-2.5627	66
ชัยภูมิ	0.0034	41	-0.0012	66	-2.6971	67
มุกดาหาร	0.0045	22	-0.0012	67	-3.7332	68
สกลนคร	0.0032	46	-0.0007	63	-4.9146	69
ปัตตานี	0.0034	42	-0.0004	62	-9.0383	70
น่าน	0.0028	58	-0.0003	59	-9.0979	71
เลย	0.0025	67	-0.0003	60	-9.6016	72
กระบี่	0.0031	54	-0.0003	61	-11.8474	73

ที่มา : จากการคำนวณ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 9 แสดงสัดส่วนของประมาณการจัดเก็บภาษีอากรรวม ต่อ GPP กับสมรรถวิสัยในการจัดเก็บภาษีอากรรวม ปี 2529

จังหวัด	สัดส่วนประมาณการจัดเก็บภาษีอากรรวมต่อ GPP	สมรรถวิสัยในการจัดเก็บภาษีอากรรวม	สัดส่วนประมาณการจัดเก็บภาษีอากรรวมต่อ GPP กับสมรรถวิสัยในการจัดเก็บภาษีอากรรวม
กรุงเทพมหานคร	1.1247	0.1052	1.1853
พระนครศรีอยุธยา	0.0298	0.0306	0.9738
ลพบุรี	0.0174	0.0110	1.5818
ชัยนาท	0.0124	0.0184	0.6739
สิงห์บุรี	0.0179	0.0352	0.5085
อ่างทอง	0.0147	0.0259	0.5675
สระบุรี	0.0304	0.0303	1.0033
ปทุมธานี	0.0638	0.0502	1.2709
นนทบุรี	0.0991	0.0462	2.1450
ชลบุรี	0.0153	0.0517	0.2959
ฉะเชิงเทรา	0.0114	0.0319	0.3573
นครนายก	0.0150	0.0229	0.6550
ปราจีนบุรี	0.0101	0.0161	0.6273
ระยอง	0.0127	0.0260	0.4884
ตราด	0.0141	0.0104	1.3557
จันทบุรี	0.0231	0.0360	0.6416
สมุทรปราการ	0.1062	0.0557	1.9066

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

จังหวัด	สัดส่วนประมาณการจัดเก็บภาษีอากรรวมต่อ GPP	สมรรถวิสัยในการจัดเก็บภาษีอากรรวม	สัดส่วนประมาณการจัดเก็บภาษีอากรรวมต่อ GPP กับสมรรถ-วิสัยในการจัดเก็บภาษีอากรรวม
นครราชสีมา	0.0192	0.0216	0.8888
ชัยภูมิ	0.0105	0.0059	1.7796
บุรีรัมย์	0.0106	0.0098	1.0816
สุรินทร์	0.0104	0.0063	1.6507
ศรีสะเกษ	0.0090	0.0044	2.0454
อุบลราชธานี	0.0133	0.0123	1.0813
ยโสธร	0.0105	0.0062	1.6935
อุดรธานี	0.0173	0.0213	0.8122
หนองคาย	0.0100	0.0078	1.2820
เลย	0.0106	0.0064	1.6562
สกลนคร	0.0111	0.0082	1.3536
นครพนม	0.0105	0.0096	1.0937
ขอนแก่น	0.0172	0.0265	0.6490
มหาสารคาม	0.0110	0.0094	1.1702
ร้อยเอ็ด	0.0089	0.0057	1.5614
กาฬสินธุ์	0.0108	0.0024	4.5000
มุกดาหาร	0.0140	0.0037	3.7837
เชียงใหม่	0.0278	0.0395	0.7037
ลำปาง	0.0147	0.0188	0.7819

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

จังหวัด	สัดส่วนประมาณการจัดเก็บภาษีอากรรวมต่อ GPP	สมรรถวิสัยในการจัดเก็บภาษีอากรรวม	สัดส่วนประมาณการจัดเก็บภาษีอากรรวมต่อ GPP กับสมรรถ-วิสัยในการจัดเก็บภาษีอากรรวม
แม่ฮ่องสอน	0.0144	0.0004	36.0000
เชียงราย	0.0120	0.0141	0.8510
น่าน	0.0117	0.0072	1.6250
ลำพูน	0.0116	0.0175	0.6628
แพร่	0.0164	0.0208	0.7884
พะเยา	0.0116	0.0114	1.0175
พิษณุโลก	0.0193	0.0202	0.9554
อุตรดิตถ์	0.0152	0.0246	0.6178
สุโขทัย	0.0144	0.0162	0.8888
ตาก	0.0167	0.0150	1.1133
อุทัยธานี	0.0115	0.0110	1.0454
กำแพงเพชร	0.0078	0.0194	0.4020
พิจิตร	0.0173	0.0239	0.7238
เพชรบูรณ์	0.0121	0.0074	1.6351
นครสวรรค์	0.0170	0.0250	0.6800
นครปฐม	0.0289	0.0385	0.7506
สุพรรณบุรี	0.0132	0.0196	0.6734
กาญจนบุรี	0.0146	0.0266	0.5488
ราชบุรี	0.0251	0.0403	0.6228

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

จังหวัด	สัดส่วนประมาณการจัดเก็บภาษีอากรรวมต่อ GPP	สมรรถวิสัยในการจัดเก็บภาษีอากรรวม	สัดส่วนประมาณการจัดเก็บภาษีอากรรวมต่อ GPP กับสมรรถ-วิสัยในการจัดเก็บภาษีอากรรวม
เพชรบุรี	0.0150	0.0232	0.6465
สมุทรสาคร	0.0360	0.0432	0.8333
สมุทรสงคราม	0.0221	0.0431	0.5127
ประจวบคีรีขันธ์	0.0132	0.0182	0.7252
นครศรีธรรมราช	0.0146	0.0147	0.9931
ชุมพร	0.0149	0.0164	0.9085
สุราษฎร์ธานี	0.0164	0.0187	0.8770
ระนอง	0.0143	0.0126	1.1349
กระบี่	0.0130	0.0033	3.9393
พังงา	0.0147	0.0177	0.8305
ภูเก็ต	0.1092	0.0597	1.8291
สงขลา	0.0340	0.0257	1.3229
ตรัง	0.0173	0.0135	1.2814
พัทลุง	0.0096	0.0058	1.6551
สตูล	0.0094	0.0018	5.2222
ปัตตานี	0.0146	0.0077	1.8961
ยะลา	0.0198	0.0149	1.3280
นราธิวาส	0.0179	0.0082	2.1829

ที่มา : จากการคำนวณ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ภาคผนวก ข

โครงสร้างภาษีสรรพากรและการบริหารงานกรมสรรพากร

บทนำ

การที่จะทำการวิเคราะห์เกี่ยวกับความพยายามในการจัดเก็บภาษีสรรพากร ซึ่งวิทยานิพนธ์วิเคราะห์ความพยายามในการจัดเก็บภาษี เฉพาะภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล และภาษีการค้า ใน 2 ช่วงระยะเวลา คือ ช่วงต้นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (ปี 2525) และปลายแผนพัฒนาเศรษฐกิจ ฉบับที่ 5 (2529) เพื่อจะเปรียบเทียบให้เห็นการเปลี่ยนแปลงในด้านการจัดเก็บภาษีและความพยายามในการจัดเก็บภาษีประเภทต่าง ๆ ซึ่งการเปรียบเทียบผลการศึกษาดังกล่าวได้ ก่อนอื่นต้องศึกษาโครงสร้างภาษีแต่ละประเภทในแต่ละช่วงเวลาก่อน เช่น การปรับปรุงโครงสร้างภาษี โดยให้มีการเปลี่ยนแปลงการหักค่าลดหย่อนหรือให้มีการยกเว้น ซึ่งก่อให้เกิดรายจ่ายแฝงในภาษี (tax expenditures) หรือรายได้ซึ่งสูญเสียไป เนื่องจากบทบัญญัติของกฎหมาย จากผลการศึกษาวิจัย พบว่า รายจ่ายแฝงในภาษีในแต่ละปี มีมูลค่ามหาศาล ได้แก่ รายจ่ายแฝงในภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ปี 2526 ประมาณ 2,354 ล้านบาท[1] รายจ่ายแฝงในภาษีเงินได้นิติบุคคล เฉพาะที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ประมาณ 3,500 ล้านบาท[2] ในปี 2525 นอกจากทราบโครงสร้างของภาษีอากรแต่ละประเภทเป็นอย่างดีแล้ว การศึกษาความพยายามในการจัดเก็บภาษีอากร ต้องศึกษาระบบการบริหารงานของกรมสรรพากรประกอบ เพราะการบริหารงานที่

---

[1] ธวัชชัย มหธรรม, "รายจ่ายแฝงในภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ปี 2526" วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต, คณะเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2528.

[2] ดาว มงคลสมัย, ดร. และคณะ, "รายจ่ายแฝงในภาษีเงินได้นิติบุคคล" คณะเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2526.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

มีประสิทธิภาพหรือไม่ มีอิทธิพลต่อความพยายามในการจัดเก็บภาษีอากรในทางอ้อมเช่นเดียวกับโครงสร้างภาษีอากรดังกล่าว

1. <u>โครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา</u>

ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ในทางทฤษฎีจัดเป็นภาษีทางตรง คือผู้เสียภาษีไม่สามารถผลักภาระไปได้ ซึ่งการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในประเทศไทย จะจัดเก็บจากฐานรายได้ การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดายังมีสัดส่วนที่น้อยมาก เมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน แต่ก็มีแนวโน้มที่แสดงให้เห็นว่า การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเริ่มมีความสำคัญมากขึ้น (ตารางที่ 3.1) การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในประเทศไทยนั้น จัดเก็บจากผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากรจากเงินได้ในช่วงปีภาษี (1 มกราคม - 31 ธันวาคม) ใดปีภาษีหนึ่ง ซึ่งปัญหาที่สำคัญในการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาก็คือ ต้องทราบถึงเงินได้ที่กำหนดให้เสียภาษี และจะทราบได้อย่างไรว่าเงินได้ดังกล่าวผู้มีหน้าที่เสียภาษีมีเงินได้จำนวนเท่าไร ทำอย่างไรจึงจะเก็บได้เต็มเม็ดเต็มหน่วย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 10 แสดงผลการจัดเก็บภาษีสรรพากร ปี 2522 - 2529

หน่วย : ร้อยละ

ประเภทภาษี	2522	2523	2524	2525	2526	2527	2528	2529
ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	20.67	20.39	19.59	23.78	26.39	26.83	29.14	30.24
ภาษีเงินได้นิติบุคคล	26.17	27.08	30.11	27.60	24.67	23.10	22.99	23.84
ภาษีการค้า	50.22	49.85	48.01	46.36	46.55	47.31	45.38	44.44
อื่น ๆ	2.94	2.68	2.29	2.26	2.39	2.76	2.49	1.48
รวม	100	100	100	100	100	100	100	100

ที่มา : คำนวณจากรายงานผลการจัดเก็บภาษีประจำปี, กรมสรรพากร

1.1 **ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา** ตามประมวลรัษฎากร กำหนดผู้มีหน้าที่เสียภาษีดังนี้

1.1.1 บุคคลธรรมดา[3] ซึ่งได้แก่บุคคลธรรมดาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

1.1.2 ห้างหุ้นส่วนสามัญ หรือ คณะบุคคลที่มิใช่นิติบุคคล

1.1.3 ผู้ที่ถึงแก่ความตายระหว่างปีภาษี

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

[3] ยกเว้น บุคคลตามข้อผูกพันระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลต่างประเทศ ว่าด้วยภาษีซ้อน ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ ฯลฯ หรือบุคคลในคณะทูต เจ้าของสวนยางที่ได้รับเงินสงเคราะห์ ผู้มีเงินได้จากเงินปันผลสหกรณ์ หรือผู้เชี่ยวชาญที่มีกฎหมายยกเว้น

1.1.4 กองมรดกที่ยังไม่แบ่ง

1.1.5 บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่มีบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ถือหุ้นหรือเป็นหุ้นส่วนเกินกว่าร้อยละ 50 ของจำนวนทุนทั้งหมด

หมายเหตุ : ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาตามกฎหมาย ตามข้อ 1.5 ดังกล่าวข้างต้น กฎหมายกำหนดให้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้แบบบุคคลธรรมดาในช่วงก่อนปี 2525 และยกเลิกเมื่อ วันที่ 27 สิงหาคม 2525 ดังนั้น เงินได้บุคคลธรรมดาที่จัดเก็บได้ที่ยื่นในปี 2526 จึงมีประเภทของผู้เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเหมือนกับปี 2529

1.2 ประเภทของเงินได้พึงประเมิน

ตามประมวลรัษฎากร กำหนดการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา จากเงินได้พึงประเมิน 8 ประเภท ดังนี้

ประเภทที่ 1 เงินได้จากการจ้างแรงงาน [ม.40 (1)] ซึ่งได้แก่

ก. เงินเดือน ค่าจ้าง เบี้ยเลี้ยง โบนัส เบี้ยหวัด บำเหน็จ บำนาญ

ข. เงินค่าเช่าบ้าน

ค. เงินที่คำนวณได้จากมูลค่าของการได้อยู่บ้านซึ่งนายจ้างให้อยู่โดยไม่เสียค่าเช่า

ง. เงินที่นายจ้างออกให้เป็นค่าภาษีเงินได้หรือภาษีอากรอื่น ๆ

จ. เงินได้ที่นายจ้างจ่ายชำระหนี้ใด ๆ ซึ่งลูกจ้างมีหน้าที่ต้องชำระ

ฉ. เงิน ทรัพย์สินหรือประโยชน์ใด ๆ บรรดาที่ได้เนื่องจากการจ้างแรงงาน

ประเภทที่ 2 เงินได้เนื่องจากหน้าที่หรือตำแหน่งงานที่ทำ หรือจากการรับทำงานให้ ม.40 (2) ได้แก่

ก. ค่าธรรมเนียม ค่านายหน้า ค่าส่วนลด

ข. เงินอุดหนุนในงานที่ทำ เบี้ยประชุม บำเหน็จ โบนัส

ค. เงินค่าเช่าบ้าน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ง. เงินที่คำนวณได้จากมูลค่าของการได้อยู่บ้าน ที่ผู้จ่ายเงินได้ให้อยู่โดยไม่เสียค่าเช่า

จ. เงินที่ผู้จ่ายเงินได้ออกให้เป็นค่าภาษีเงินได้ หรือภาษีอากรอื่น

ฉ. เงินที่ผู้จ่ายเงินได้ จ่ายชำระหนี้ใด ๆ ซึ่งผู้มีเงินได้มีหน้าที่ต้องชำระ

ช. เงินทรัพย์สิน หรือประโยชน์ใด ๆ ที่ได้เนื่องจากหน้าที่ หรือตำแหน่งงานที่ทำ หรือจากการรับทำงานให้นั้น ไม่ว่าหน้าที่หรือตำแหน่งงาน หรืองานที่รับทำให้นั้น จะเป็นการประจำหรือชั่วคราว

ประเภทที่ 3 ม.40 (3) ได้แก่ ค่าแห่งกู๊ดวิลล์ ค่าแห่งลิขสิทธิ์ หรือสิทธิอย่างอื่น เงินปี หรือเงินได้ที่มีลักษณะเป็นเงินรายปี อันได้มาจากพินัยกรรม นิติกรรมอย่างอื่น หรือคำพิพากษาของศาล

ประเภทที่ 4 เงินได้ตาม ม.40 (4) อันได้แก่

ก. ดอกเบี้ยพันธบัตร ดอกเบี้ยเงินฝาก ดอกเบี้ยตั๋วเงิน ดอกเบี้ยเงินกู้ยืม จำนำ จำนอง ฯลฯ

ข. เงินปันผล เงินส่วนแบ่งกำไร หรือประโยชน์อื่นใดที่ได้จากบริษัทหรือห้าง-หุ้นส่วนนิติบุคคล หรือกองทุนรวม หรือสถาบัน การเงินที่มีกฎหมายไทยให้จัดตั้งขึ้น โดยเฉพาะสำหรับการให้กู้ยืมเงิน

ค. เงินโบนัสที่จ่ายแก่ผู้ถือหุ้น หรือผู้เป็นหุ้นส่วนในบริษัท หรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล

ง. เงินลดทุนของบริษัท หรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล เฉพาะส่วนที่จ่ายไม่เกินกว่ากำไร และเงินที่กันรวมกัน

จ. เงินเพิ่มทุนของบริษัท หรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ซึ่งตัดจากกำไรที่ได้มา หรือเงินที่กันไว้รวมกัน

ฉ. ผลประโยชน์ที่ได้จากการที่บริษัท หรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลควบเข้ากัน หรือรับช่วงกัน หรือเลิกกัน ซึ่งตีราคาเป็น เงินได้เกินกว่าเงินทุน

ช. ผลประโยชน์ที่ได้จากการโอนหุ้น หรือโอนการเป็นหุ้นส่วน ซึ่งตีราคาเป็นเงินได้เกินกว่าที่ลงทุน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ประเภทที่ 5 เงินหรือประโยชน์อย่างอื่น ม.40 (5) เนื่องจาก

ก. การให้เช่าทรัพย์สิน

ข. การผิดสัญญาเช่าซื้อทรัพย์สิน

ค. การผิดสัญญาซื้อขายเงินผ่อน ซึ่งผู้ขายได้รับคืนทรัพย์สินที่ซื้อขายกันนั้น โดยไม่ต้องคืนเงิน หรือประโยชน์ที่ได้รับไว้แล้ว

ประเภทที่ 6 เงินได้จากวิชาชีพอิสระ ม.40 (6) ได้แก่ วิชากฎหมาย การประกอบโรคศิลป์ วิศวกรรม สถาปัตยกรรม การบัญชี ประณีตศิลปกรรม หรือวิชาชีพอื่นซึ่งได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดชนิดไว้

ประเภทที่ 7 เงินได้ตาม ม.40 (7) เงินได้จากการรับเหมาที่ผู้รับเหมาต้องลงทุนด้วยการจัดหาสัมภาระในส่วนสำคัญ นอกจากเครื่องมือ

ประเภทที่ 8 เงินได้ตาม ม.40 (8) เงินได้จากการธุรกิจ การพาณิชย์ การเกษตร การอุตสาหกรรม การขนส่ง การขายอสังหาริมทรัพย์ หรือการอื่นนอกจากที่ระบุไว้ในประเภทที่ 1 ถึงประเภทที่ 7

หมายเหตุ : เงินได้พึงประเมิน ม.40 (1) - (8) เป็นเงินได้ที่ต้องเสียภาษี แต่กฎหมายได้กำหนดยกเว้นตามประมวลรัษฎากร มี 3 กรณี คือ

ก. ยกเว้นเงินได้พึงประเมินบางประเภท

ข. ยกเว้นให้แก่บุคคลบางพวกตามพระราชกฤษฎีกา

ค. ยกเว้นตามประกาศและคำสั่งของคณะปฏิวัติ

1.3 การหักค่าใช้จ่าย

ตามประมวลรัษฎากรกำหนดให้เงินได้พึงประเมินแต่ละประเภท สามารถหักค่าใช้จ่ายได้ 2 แบบคือ หักตามความจำเป็นและสมควร และหักค่าใช้จ่ายเหมา (ดูตารางที่ 11) แต่มีเงินได้พึงประเมินบางประเภทที่กฎหมายกำหนดให้หักค่าใช้จ่ายเหมาไว้อย่างเดียว เช่น ประเภทที่ 1, 2 บางประเภทก็ไม่ยอมให้หักค่าใช้จ่าย บางประเภทสามารถเลือกหักค่าใช้จ่ายตามความจำเป็นและสมควร หรือค่าใช้จ่ายเหมาได้ ผลของการให้หักค่าใช้จ่ายสำหรับเงินได้พึงประเมิน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

แต่ละประเภทที่แตกต่างกัน จะทำให้ผู้ที่มีเงินได้พึงประเมินที่แตกต่างกันเสียภาษีแตกต่างกันด้วย เช่น การที่กฎหมายอมให้ผู้มีเงินได้ ประเภทที่ 1 และ 2 สามารถหักค่าใช้จ่ายเหมาในปี 2525 ได้ร้อยละ 30 ของเงินได้พึงประเมิน แต่ไม่เกิน 30,000 บาท ส่วนปี 2529 ให้หักค่าใช้จ่ายได้ร้อยละ 30 แต่ไม่เกิน 40,000 บาท ซึ่งจะเห็นว่าผู้ที่มีเงินได้พึงประเมิน ประเภทที่ 1, 2 จำนวนไม่เกิน 100,000 บาท จะสามารถหักค่าใช้จ่ายได้ 30,000 บาท แต่สำหรับปี 2529 ขยายฐานเงินได้เป็น 133,333 บาท เนื่องจากให้หักค่าใช้จ่ายได้ไม่เกิน 40,000 บาท ซึ่งจะส่งผลให้การจัดเก็บภาษีโดยรวมของปี 2529 มีแนวโน้มต่ำกว่าปี 2525 ดังนั้นการที่จะจัดเก็บภาษีให้มีจำนวนเท่าเดิมหรือมากกว่าเดิม เจ้าหน้าที่สรรพากรในแต่ละจังหวัดต้องใช้ความพยายามในการจัดเก็บภาษีมากกว่าปี 2525

1.4 การหักลดหย่อน

หลังจากนำเงินได้พึงประเมินแต่ละประเภทหักค่าใช้จ่ายตามที่กฎหมายกำหนดแล้ว เป็นเงินได้หลังหักค่าใช้จ่าย จึงหักค่าลดหย่อนตามที่กฎหมายกำหนดขึ้นตามสถานะของผู้เสียภาษีจะได้เงินได้สุทธิ (net income) เพื่อนำไปคำนวณภาษีตามอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อไป ดังนั้น ผลของการยินยอมให้มีการหักค่าลดหย่อนจำนวนมาก หรือหลายประเภท ย่อมมีผลทำให้เงินได้สุทธิต่ำ เป็นเหตุให้เสียภาษีจำนวนน้อยตามไปด้วย ซึ่งจะมีผลต่อการจัดเก็บภาษีได้น้อยด้วย ถ้าจะจัดเก็บให้ได้เท่าเดิม หรือมากขึ้น ผู้มีหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีต้องใช้ระดับความพยายามในการจัดเก็บภาษีสูงกว่าเดิม ดูตารางที่ 12 เป็นการเปรียบเทียบประเภทการหักค่าลดหย่อน ปี 2525 และปี 2529 พบว่า ปี 2529 มีประเภทการหักลดหย่อนมากกว่า ปี 2525 กล่าวคือ แต่เดิมกฎหมายยอมให้มีการหักลดหย่อนส่วนบุคคลสำหรับผู้มีเงินได้ 12,000 บาท คู่สมรส 12,000 บาท และบุตรคนละ 5,000 บาท ค่าลดหย่อนสำหรับเบี้ยประกันชีวิตเท่าที่จ่ายจริง แต่ไม่เกิน 7,000 บาท และหักค่าลดหย่อนเงินบริจาคเท่าที่จ่ายจริง แต่ไม่เกินร้อยละ 10 ของเงินได้หลังหักค่าใช้จ่ายอื่นแล้ว สำหรับปี 2529 เพิ่มจำนวนค่าลดหย่อนส่วนบุคคลให้ผู้มีเงินได้พึงประเมิน คู่สมรส บุตรอีกคนละ 1,000 บาท และเพิ่มประเภทของการหักลดหย่อนค่าการศึกษาบุตรให้อีกคนละ 2,000 บาท นอกจากนี้ ยังเพิ่มประเภทของการหักลดหย่อน ประเภทเงินปันผลเงินส่วนแบ่งกำไร ประโยชน์อื่นจากกองทุนรวม หรือสถาบันการเงินที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้นเฉพาะให้หัก

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ลดหย่อนได้ ขั้นตอนแรก 10,000 บาท และอีกร้อยละ 30 ของส่วนที่เหลือ แต่ไม่เกิน 400,000 บาท ส่วนค่าลดหย่อนเงินที่จ่ายเข้ากองทุนสำรองเลี้ยงชีพก็สามารถนำมาหักได้เท่าที่จ่ายจริง แต่ไม่เกิน 7,000 บาทต่อปี นอกจากนี้ ยังเพิ่มประเภทการหักค่าลดหย่อนสำหรับดอกเบี้ยเงินกู้ยืมเพื่อซื้อ เช่าซื้อ หรือสร้างที่อยู่อาศัย ให้อีกเท่ากับจำนวนที่จ่ายจริง แต่ไม่เกิน 7,000 บาท ต่อปี จากข้อแตกต่างดังกล่าว พอจะอนุมานได้ว่าผลการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ปี 2529 ควรมีแนวโน้มน้อยกว่า ผลการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ปี 2525 ซึ่งชี้ให้เห็นว่าถ้าการจัดเก็บภาษีในปี 2529 จัดเก็บได้ตามเป้าหมายที่กรมสรรพากรตั้งไว้ต้องใช้ความพยายามในการจัดเก็บสูงกว่าปี 2525

กรณีการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาครึ่งปี การหักค่าลดหย่อนส่วนบุคคล ให้หักได้เพียงกึ่งหนึ่ง ส่วนค่าลดหย่อนประเภทอื่น ให้หักเท่าที่จ่ายจริง แต่ไม่เกินครึ่งหนึ่งของค่าลดหย่อนตลอดปีภาษี

1.5 อัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ใช้อัตราภาษีแบบก้าวหน้า (progressive rate) วัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเป็นธรรม (equity) ในการจัดเก็บภาษี กล่าวคือ จัดเก็บภาษีตามความสามารถของผู้เสียภาษี ผู้มีเงินได้น้อยจะเสียภาษีน้อย ดังตารางที่ 13 กล่าวคือ ผู้ที่มีเงินได้พึงประเมินน้อยหลังหักค่าใช้จ่าย หักค่าลดหย่อนแล้ว จะเหลือเป็นเงินได้สุทธิน้อยตามไปด้วย เช่น ปี 2525 ผู้ที่มีเงินได้สุทธิไม่เกิน 30,000 บาท จะเสียภาษีในอัตราร้อยละ 7 เป็นเงินภาษีจำนวน 2,100 บาท แต่ถ้ามีเงินได้สุทธิ 60,000 บาท ส่วนที่เกินจากขั้นแรก 30,000 บาท อีก 30,000 บาท ต้องเสียภาษีในอัตราร้อยละ 10 เป็นจำนวนเงินภาษี 3,000 บาท ซึ่งสรุปได้ว่าถ้าผู้มีเงินได้สุทธิ 30,000 บาท จะเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาทั้งสิ้น 2,100 บาท ถ้ามีเงินได้สุทธิ 60,000 บาท จะเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาทั้งสิ้น จำนวน 5,100 บาท

ตารางที่ 13 ดังกล่าว เป็นการเปรียบเทียบอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของปี 2525 และ 2529 พบว่า โครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ปี 2529 ได้ขยายฐานของเงินได้สุทธิเพิ่มจากปี 2525 จำนวน 10,000 บาท โดยให้เสียภาษีในอัตราต่ำสุด คือร้อยละ 7 นอกจากนี้ปี 2529 ยังลดอัตราภาษีสำหรับเงินได้สุทธิขั้นสูงคือเงินได้สุทธิที่มีจำนวนมากกว่า

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

1,000,000 บาท ปี 2525 ต้องเสียภาษีในอัตราร้อยละ 65 แต่ปี 2529 เสียภาษีในอัตราร้อยละ 55 เท่านั้น

การวิเคราะห์โครงสร้างอัตราภาษีดังกล่าวข้างต้นพอสรุปความแตกต่างของการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาทั้งสองปีได้ว่า แนวโน้มของการเจ็ดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ปี 2529 ให้ความเป็นธรรมแก่ผู้มีเงินได้พึงประเมินน้อย หรือคนจนและชนชั้นกลางมากกว่าปี 2525 นอกจากนี้ มีการลดอัตราภาษีขั้นสูงลง จึงส่งผลให้ผลการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในปี 2529 มีแนวโน้มต่ำกว่าปี 2525 อีกด้วย ดังนั้น จังหวัดต่าง ๆ จะสามารถจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาได้จำนวนเท่ากับปี 2525 หรือมากกว่านั้น เจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่จัดเก็บภาษีต้องใช้ความพยายามในการจัดเก็บภาษีบุคคลธรรมดามากกว่าปี 2525

1.6 วิธีการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

การคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา มี 2 วิธี คือ

วิธีที่ 1 เงินได้พึงประเมิน [ม.40 (1) - (8)] XX

หัก ค่าใช้จ่าย (จริง, เหมา) XX

เงินได้หลังหักค่าใช้จ่าย XX

หัก ค่าลดหย่อน XX

เงินได้หลังหักค่าลดหย่อน XX

หัก เงินบริจาค XX

เงินได้สุทธิ XX

คำนวณภาษีตามอัตราภาษีก้าวหน้า

ภาษีที่คำนวณได้ XX ..... (1)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

วิธีที่ 2 ภาษี = (เงินได้พึงประเมิน ยกเว้น ม.40(1) ที่มีจำนวนตั้งแต่ 30,000 บาท) X 0.5% = XX ....(2)

นำภาษีตามวิธีที่ 1 และวิธีที่ 2 มาเปรียบเทียบกัน วิธีไหนเสียภาษีมากกว่า ให้ใช้วิธีนั้น XX

หัก	- เครดิตภาษีเงินปันผล	XX	
	- ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่ชำระล่วงหน้า	XX	
	- ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาครึ่งปี	XX	
	- ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาหัก ณ ที่จ่าย	XX	XX
	ภาษีที่ต้องชำระ (ขอคืน)		XX

1.7 วิธีการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในประเทศไทยจัดเก็บจากเงินได้พึงประเมินมีวิธีการจัดเก็บภาษี ดังนี้

- การหักภาษี ณ ที่จ่าย
- โดยการให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษียื่นแบบแสดงรายการประเมินตนเอง ประจำปี และครึ่งปี
- เจ้าพนักงานทำการประเมินเรียกเก็บ
- ให้มีการเสียภาษีแทนกัน
- การเลือกเสียภาษีเงินได้ เฉพาะ ดอกเบี้ย เงินปันผล ผลประโยชน์ที่ได้รับจากการโอนหุ้นกู้ ส่วนแบ่งกำไรของคณะบุคคลต่างประเทศ เงินได้จากการขายอสังหาริมทรัพย์ และเงินเดือน ค่าจ้างของภรรยา

1.8 ปัญหาการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

1.8.1 ปัญหาจำนวนจัดเก็บ จากตารางที่ 10 แม้ว่าผลการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา จะมีสัดส่วนต่อภาษีสรรพากรที่จัดเก็บได้ มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นทุกปี กล่าวคือ ปี 2525 มีสัดส่วนต่อภาษีที่จัดเก็บได้ร้อยละ 23.78 ส่วนปี 2529 จัดเก็บได้ร้อยละ 30.24 ก็ตาม

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

แต่เมื่อเทียบกับผลิตภัณฑ์มวลรวมของ ประเทศ (GDP) จะอยู่ในอัตราที่ต่ำมาก กล่าวคือ ร้อยละ 0.89 ในปี 2525 และในปี 2529 ร้อยละ 2.59 เท่านั้น ซึ่งการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาได้น้อยนี้ อาจเนื่องมาจากโครงสร้างของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และการบริหารการจัดเก็บ ดังนั้นจึงต้องมีการศึกษาให้ทราบสาเหตุโดยแน่ชัด

1.8.2 ปัญหาฐานภาษี แม้ว่าตามประมวลรัษฎากรจะกำหนดฐานภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาไว้กว้าง ครอบคลุมเงินได้ทุกประเภท แต่ก็มีการยกเว้นภาษีให้แก่ เงินได้ต่าง ๆ จำนวนมาก เช่น ยกเว้นตามประมวลรัษฎากร ตามมาตรา 42 ยกเว้นตามพระราชกฤษฎีกาหลายฉบับ ยกเว้นตามกฎหมายอื่น และยกเว้นตาม ประกาศ และคำสั่งของคณะปฏิวัติ เป็นต้น เป็นเหตุให้ฐานภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ไม่สามารถอำนวยรายได้ให้แก่รัฐบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.8.3 ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาขาดความยุติธรรม การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาขาดหลักการของภาษีอากรที่ดี ในด้านการรักษาความเท่าเทียมกัน (equity) ให้แก่ผู้มีหน้าที่เสียภาษี แม้ว่าการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา อาศัยหลักความสามารถในการเสียภาษีก็ตาม โดยใช้อัตราภาษีก้าวหน้า แต่จาก การศึกษาของ ดร.สมชัย ฤชุพันธุ์ พบว่าอัตราภาษีที่แท้จริง (effective tax rate, ERT) ของผู้มีเงินได้จากเงินเดือนค่าจ้าง สูงกว่า ผู้มีเงินได้ที่มิใช่เงินเดือนค่าจ้าง

นอกจากนี้การบริบัติต่อเงินที่มิต้องใช้น้ำพักน้ำแรง (unearned income) ดีกว่าเงินได้ที่เกิดจากน้ำพักน้ำแรง เช่น เงินเดือน ค่าจ้าง ด้วยการยกเว้นภาษีให้แก่เงินได้ดังกล่าว เช่น ยกเว้นภาษีให้แก่ดอกเบี้ยบางประเภท ได้แก่ ดอกเบี้ยพันธบัตรรัฐบาล ฯลฯ

1.8.4 ปัญหาการเปลี่ยนโครงสร้างภาษีเมื่อมีภาวะเงินเฟ้อ จากการศึกษาวิจัย[4] จากข้อมูลสมมติ โดยอาศัยโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ปี 2523 พบว่า เมื่อเกิดภาวะเงินเฟ้อ

---

[4] สุริยน โชติวัฒนะกุล, "ผลของภาวะเงินเฟ้อต่อภาระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในประเทศไทย" วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2523.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

- ผู้มีเงินได้ต่ำจะรับภาระภาษีเงินได้ส่วนเกินมากกว่าผู้มีเงินได้สูง
- ผู้มีเงินได้ที่มีผู้พึ่งพามาก รับภาระภาษีเงินได้ส่วนเกินมาก
- ประสิทธิภาพในการรักษาความเป็นธรรมของการใช้อัตราภาษีก้าวหน้าลดลง
- การปรับปรุงโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยการเพิ่มอัตราค่าใช้จ่ายเหมากับการลดอัตราภาษีเงินได้ของผู้มีเงินได้ต่ำ ช่วยลดภาระภาษีส่วนเกิน เนื่องจากเงินเพ้อได้มาก

จากผลการศึกษาดังกล่าว รัฐบาลได้ปรับปรุงโครงสร้างอัตราภาษีก้าวหน้า และค่าใช้จ่ายเหมาในปี 2529 เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว

2. โครงสร้างภาษีเงินได้นิติบุคคล

ภาษีเงินได้นิติบุคคล ตามทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การคลัง ถือว่าเป็นภาษีทางตรง จากตารางที่ 10 พบว่า สำหรับประเทศไทย สัดส่วนการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อภาษีสรรพากรยังต่ำอยู่มาก และมีอัตราที่ลดลงทุกปี กล่าวคือ ปี 2525 จัดเก็บได้ร้อยละ 27.60 ของภาษีสรรพากรที่จัดเก็บได้ สำหรับปี 2529 สามารถจัดเก็บได้เพียงร้อยละ 23.84 เท่านั้น

2.1 ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้นิติบุคคล

ตามประมวลกฎหมายรัษฎากร มาตรา 39 ได้แก่ บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ซึ่งหมายรวมถึง

ก. บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยและต่างประเทศ

ข. กิจการซึ่งดำเนินการเป็นทางการค้า หรือหากำไรโดยรัฐบาลต่างประเทศ องค์การของรัฐบาลต่างประเทศ หรือนิติบุคคลอื่นที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศ

ค. กิจการร่วมค้า

ดังนั้น ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้นิติบุคคล ปี 2525 ได้แก่

2.1.1 บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย

2.1.2 บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

2.1.3 กิจการซึ่งดำเนินการเป็นทางการค้า หรือหากำไร โดยรัฐบาลต่างประเทศ องค์การของรัฐบาลต่างประเทศ หรือนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศ

2.1.4 กิจการซึ่งดำเนินการร่วมกันเป็นทางการค้าหรือหากำไร (กิจการร่วมค้า) ระหว่างบริษัทกับบริษัท บริษัทกับห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลกับห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล หรือระหว่างบริษัทและ หรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลกับบุคคลธรรมดา คณะบุคคลที่มิใช่นิติบุคคล ห้างหุ้นส่วนสามัญ หรือนิติบุคคลอื่น

สำหรับปี 2529 รัฐบาลเล็งเห็นว่ามีการหลีกเลี่ยงภาษีเงินได้นิติบุคคล ในรูปของการจัดตั้งองค์การการกุศลกันมาก จึงกำหนดให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้นิติบุคคลเพิ่มเติม คือ

2.1.5 มูลนิธิ สมาคม ที่ประกอบกิจการซึ่งมีรายได้และไม่ได้รับประกาศกำหนดให้เป็นองค์การ หรือสถานสาธารณะกุศล

2.2 **ฐานภาษี** ฐานในการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล สามารถจำแนกออกเป็น 5 ฐาน เหมือนกันทั้งปี 2525 และปี 2529 ดังนี้

2.2.1 ฐานกำไรจากการดำเนินกิจการทั้งในประเทศ และต่างประเทศของบริษัทและห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย

2.2.2 ฐานกำไรสุทธิเฉพาะที่เป็นกำไรจากการดำเนินกิจการในประเทศไทย กล่าวคือเป็นบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่จดทะเบียนในต่างประเทศ หรือมีลูกจ้าง หรือผู้ทำการแทน หรือผู้ติดต่อในประเทศไทย ซึ่งเป็นเหตุให้ได้รับเงินได้หรือผลกำไรในประเทศไทย

2.2.3 ฐานภาษีจากกำไรส่งออก กรณีบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลของต่างประเทศใดที่ส่งกำไรจากการประกอบกิจการในประเทศไทยออกจากประเทศไทย จะต้องเสียภาษีจากฐานกำไรที่ส่งออก ไม่ว่าการส่งออกนั้นจะเป็นในรูปของตัวเงิน หรือสิ่งที่แทนตัวเงิน และการโอนในรูปทางบัญชีก็ตาม

2.2.4 ฐานภาษีจากยอดรายรับก่อนหักรายจ่ายใด ๆ หรือยอดขายก่อนหักรายจ่ายใด ๆ ซึ่งฐานภาษีนี้จะเกิดขึ้นเนื่องจาก

- นิติบุคคลนั้นไม่ยื่นรายการหรือไม่ทำบัญชี หรือทำบัญชีไม่ครบถ้วน เป็นเหตุให้ไม่สามารถคำนวณกำไรสุทธิได้

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

- นิติบุคคลที่จดทะเบียนในต่างประเทศ ประกอบกิจการขนส่งระหว่างประเทศ

- นิติบุคคลของต่างประเทศมิได้ประกอบกิจการในประเทศไทย แต่มีเงินได้ตาม ม.40 (3) ค่าลิขสิทธิ์, (4) เงินได้จากการลงทุนทางการเงินจากประเทศไทย

2.2.5 ฐานภาษีจากยอดรายรับ หลังหักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมา ได้แก่ นิติบุคคลของต่างประเทศที่มิได้ประกอบกิจการในประเทศไทย แต่ได้รับเงินได้ตาม ม.40 (2) ค่านายหน้า, (5) ค่าเช่า และ (6) วิชาชีพอิสระ จากประเทศไทย โดยยอมให้หักค่าใช้จ่ายเหมาตามที่กฎหมายกำหนด แล้วจึงนำไปคำนวณภาษี

2.3 อัตราภาษี

ในปี 2525 และปี 2529 จะมีการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลจากฐานภาษีในอัตราที่แตกต่างกัน ดังตารางที่ 14 ในปี 2525 มีการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลจากฐานภาษี 5 ฐาน ได้แก่ ฐานกำไรสุทธิ ซึ่งจัดเก็บในอัตราที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ถ้าเป็นกำไรสุทธิจากบริษัทที่จดทะเบียนกับตลาดหลักทรัพย์ จัดเก็บในอัตราร้อยละ 30 แต่ถ้าเป็นกำไรสุทธิจากบริษัทที่มิได้จดทะเบียนกับตลาดหลักทรัพย์ เสียภาษีในอัตราร้อยละ 40 ฐานจากรายรับก่อนหักรายจ่ายกรณีที่ไม่สามารถคำนวณกำไรสุทธิได้ จัดเก็บในอัตราร้อยละ 5 ของยอดรายรับก่อนหักรายจ่ายดังกล่าว กรณีที่นิติบุคลส่งผลกำไรออกนอกประเทศต้องเสียภาษีในอัตราร้อยละ 20 ของกำไรที่ส่งออกไป ส่วนนิติบุคคลที่มิได้ประกอบกิจการในประเทศไทย แต่ได้รับเงินได้มาตรา 40 (2) - (6) จากในประเทศ ต้องเสียภาษีในอัตราร้อยละ 10 - 25 และฐานสุดท้าย คือการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับนิติบุคคลที่ประกอบกิจการขนส่งระหว่างประเทศ ต้องเสียภาษีในอัตราร้อยละ 3 ของยอดรายรับค่าโดยสาร ค่าธรรมเนียม ค่าระวางหรือประโยชน์อื่นใดที่เรียกเก็บก่อนหักรายจ่ายใด ๆ

ส่วนปี 2529 มีโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลแตกต่างจากโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคล ในปี 2525 สองประการ คือ มีการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีจากฐานเงินได้ทั้ง 5 ฐาน ดังนี้ ลดอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่จัดเก็บจากบริษัทที่มิได้จดทะเบียนกับตลาดหลักทรัพย์จากร้อยละ 40 ในปี 2525 เป็นร้อยละ 35 ในปี 2529 เพิ่มอัตราภาษีเงินได้บุคคลจากฐานการส่งกำไรออกนอกประเทศ จากร้อยละ 20 มาเป็นร้อยละ 25 ในปี 2529 ข้อแตกต่างอีกประการ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

หนึ่งของโครงสร้างอัตราภาษีดังกล่าวคือการเพิ่มฐานในการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล ซึ่งได้แก่ ฐานรายได้ก่อนหักค่าใช้จ่ายใด ๆ ที่เป็นของมูลนิธิ ต้องเสียภาษีในอัตราร้อยละ 10 ของรายได้ที่ได้รับ

เมื่อวิเคราะห์ข้อแตกต่างของโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลระหว่างปี 2525 และปี 2529 แล้ว พออนุมานได้ว่าผลการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลในปี 2529 ควรจะจัดเก็บได้มากกว่าปี 2525 เนื่องจากอัตราภาษีเพิ่มเฉลี่ยในปี 2529 มากกว่าอัตราภาษีที่ลดลงโดยเฉลี่ย แต่การอนุมานดังกล่าวอาจคลาดเคลื่อนสูงเนื่องจากพิจารณาเฉพาะการเพิ่ม-ลด อัตราภาษีเท่านั้น มิได้พิจารณาลึกลงไปว่าฐานภาษีที่เกิดจากกำไรสุทธิจากบริษัทธรรมดาที่ลดอัตราภาษีลงร้อยละ 5 นั้น มีฐานกว้างกว่าฐานการจัดเก็บภาษีอื่นที่มีการเพิ่มอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลมาก ดังนั้นผลการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลในปี 2529 อาจมีแนวโน้ม ในทางตรงข้ามกับการวิเคราะห์ข้างต้นกล่าวคือ ปี 2529 ถ้าจะจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลให้ได้ผลมากกว่าหรือเท่ากับปี 2525 แล้ว เจ้าหน้าที่อาจต้องใช้ความพยายามในการจัดเก็บภาษีสูงกว่าเดิม

2.4 การคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษี

การคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีของนิติบุคคล ในรอบระยะเวลาบัญชีหนึ่ง ๆ ของนิติบุคคลทั่วไป ดังนี้[๕]

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

---

[๕]วิโรจน์ เลาหพันธุ์, บัญชีภาษีอากร, กรุงสยามการพิมพ์, กรุงเทพฯ 2526, หน้า 281 - 282.

รายได้	ทุกประเภทตามวัตถุประสงค์ในรอบระยะเวลาบัญชี ไม่ว่าจะเป็นรายได้ฝ่ายทุนหรือรายได้จากการดำเนินงานปกติ		XXXX (1)
หักรายจ่าย	- ค่าใช้จ่ายตามความจำเป็นและสมควร ตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด	XXX	
	- ค่าเสื่อมราคาทรัพย์สิน	XXX	
	- รายจ่ายอื่นหรือผลขาดทุนอื่น	XXX	XXXX (2)
กำไร (ขาดทุน)			XXXX (3)
หัก (บวก)	ผลขาดทุนสุทธิของรอบระยะเวลาบัญชีก่อนยกมาไม่เกิน 5 ปี ก่อนปีปัจจุบัน		XXXX (4)
กำไร (ขาดทุน) ก่อนหักค่าการกุศลสาธารณะ			XXXX (5)
หัก	ค่าการกุศลสาธารณะร้อยละ 1/100 ของ (5) เฉพาะเมื่อมีกำไร		XXXX (6)
กำไรสุทธิเสียภาษี (ขาดทุนสุทธิ ไม่ต้องเสียภาษี)			XXXX (7)

2.5 เงินได้ที่ได้รับยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล

โดยได้รับการยกเว้นใน 4 ลักษณะ คือ ยกเว้นตามประมวลรัษฎากร ยกเว้นตามพระราชกฤษฎีกา ยกเว้นตามคำสั่งของหัวหน้าคณะปฏิวัติ ยกเว้นตามกฎหมายอื่น เงินได้ที่ได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลดังกล่าวนั้น มิต้องนำมารวมเป็นรายได้ เพื่อคำนวณภาษีเงินได้นิติบุคคลตาม (1) หัวข้อ 2.4

2.6 วิธีการเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล มี 4 วิธีคือ

2.6.1 การเสียภาษีโดยการถูกหักไว้ ณ ที่จ่าย ตาม ม.69 ทวิ, 69 ตรี, ม.70 และ ม.3 เตรส

2.6.2 การเสียภาษีโดยการยื่นแบบแสดงรายการประเมินตนเอง เมื่อสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี และเมื่อสิ้นงวดหกเดือนแรก ของรอบระยะเวลาบัญชีสำหรับปี 2529

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

2.6.3 การเสียภาษีโดยเจ้าพนักงานประเมินเรียกเก็บ ก่อนถึงกำหนดเวลายื่นแบบแสดงรายการ หรือตามมาตรา 71 หรือกรณีบัญชีถูกไฟไหม้ สูญหาย หรือเสียหาย

2.6.4 การเสียภาษีโดยองค์การของรัฐบาลชำระภาษีแทน

2.7 ปัญหาภาษีเงินได้นิติบุคคล

ทั้งของปี 2525 และปี 2529 มีลักษณะคล้ายคลึงกัน ดังนี้

2.7.1 ปัญหาจำนวนจัดเก็บ ภาษีเงินได้นิติบุคคลที่จัดเก็บในประเทศไทย นับว่ามีสัดส่วนน้อยมาก เมื่อเทียบกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และภาษีการค้า จากตารางที่ 10 พบว่า ผลการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล ปี 2525 ร้อยละ 27.60 ของภาษีสรรพากรที่จัดเก็บได้ ในขณะที่สามารถจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาได้เพียงร้อยละ 23.78 และจัดเก็บภาษีการค้าได้ร้อยละ 46.36 ส่วนปี 2529 จัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลได้เพียงร้อยละ 23.84 ขณะที่จัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลธรรมดาได้ถึงร้อยละ 30.24 และภาษีการค้าได้ร้อยละ 44.44

2.7.2 ปัญหาการปฏิบัติที่แตกต่างกันระหว่างบริษัทจดทะเบียนกับบริษัทธรรมดา ดังตารางที่ 15 เป็นการเปรียบเทียบผลของการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลจากบริษัทจดทะเบียนและบริษัทธรรมดา ปี 2525 และปี 2529 พบว่าการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับบริษัทจดทะเบียนทั้งสองปีเหมือนกัน จะต่างกันเพียงเล็กน้อยก็คืออัตราการเครดิตภาษีเงินปันผลหรือส่วนแบ่งกำไรที่ได้รับจากบริษัทจดทะเบียน ในปี 2525 ให้เครดิตภาษีเงินปันผลในอัตราร้อยละ 35 แต่ปี 2529 สามารถเครดิตภาษีเงินปันผลได้เพียงร้อยละ 30

ส่วนการปฏิบัติการจัดเก็บต่อบริษัทธรรมดาโดยภาพรวมแล้ว ในปี 2525 เทียบกับปี 2529 ปรากฏว่าบริษัทธรรมดาในปี 2529 จะเสียภาษีโดยรวมแล้วน้อยกว่าปี 2525 เช่น มีการลดอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลจากร้อยละ 40 เป็นร้อยละ 35 หรือถ้าพิจารณาจากอัตราภาษีที่ตกแก่นิติบุคคลจริง ๆ เมื่อคำนึงถึงเครดิตภาษี พบว่า ปี 2525 คิดเป็นร้อยละ 19.00 ส่วนปี 2529 เพียงร้อยละ 15.50 ถึงแม้จะพิจารณาผลกระทบในรูปของเงินปันผลที่ผู้มีเงินได้ได้รับจากบริษัทธรรมดา ซึ่งต้องนำไปรวมกับเงินได้อื่นเพื่อเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา คิดเป็นร้อยละ 80.5 ขณะที่ปี 2525 คิดเป็นร้อยละ 81.00 นอกจากนี้ เมื่อเปรียบเทียบผลของภาษีเงินได้นิติบุคคลระหว่างบริษัทจดทะเบียนและบริษัทธรรมดา ในสองช่วงเวลาแล้ว บริษัทธรรมดาถูกจัดเก็บภาษีใน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

อัตราที่สูงกว่าบริษัทจดทะเบียน คือ ในอัตราร้อยละ 35 และ 40 ในปี 2525 และปี 2529 ส่วนบริษัทจดทะเบียนเสียภาษีในอัตราร้อยละ 30 เหมือนกันทั้งสองปี และเมื่อคำนึงถึงเครดิตภาษี อัตราภาษีที่ตกแก่นิติบุคคลจริง ๆ สำหรับบริษัทธรรมดาสูงกว่าบริษัทจดทะเบียนเช่นกัน

จากการวิเคราะห์ดังกล่าว จะเห็นว่าบริษัทจดทะเบียนมีข้อได้เปรียบบริษัทธรรมดาอยู่หลายประการ ทั้งนี้เพราะรัฐบาลมุ่งส่งเสริมบริษัทต่าง ๆ ให้จดทะเบียนกับตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เพื่อส่งเสริมการระดมทุนในระยะยาวในตลาดเงินที่อยู่ในระบบเศรษฐกิจนั่นเอง แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า ปี 2529 บริษัทธรรมดา ได้รับการปฏิบัติให้มีข้อเสียเปรียบลดลงจากปี 2525 อยู่มาก เช่น ลดอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลจากร้อยละ 40 ปี 2525 เป็นร้อยละ 35 ปี 2529

2.7.3 ปัญหาบริษัทครอบครัว ตามประมวลรัษฎากรปี 2525 กำหนดให้บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ที่มีบุคคลใดบุคคลหนึ่งถือหุ้นเป็นหุ้นส่วนเกินกว่าร้อยละ 50 ของจำนวนทุนทั้งหมด มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้แบบบุคคลธรรมดา ดังนั้น ถ้านิติบุคคลใดที่เป็นลักษณะครอบครัวมีกิจการที่มีกำไรสุทธิในรอบระยะเวลาบัญชีใดต่ำกว่า 450,000.-บาท ก็จะเปลี่ยนสภาพกิจการเป็นบริษัทครอบครัว กล่าวคือมีผู้ถือหุ้นคนใดคนหนึ่งถือหุ้นตั้งแต่ 50% ขึ้นไป ซึ่งจะทำให้เสียภาษีในอัตราต่ำกว่าร้อยละ 40 แต่ถ้ากิจการมีกำไรเกินกว่า 450,000.-บาท ก็จะแปรสภาพจากบริษัทครอบครัวเป็นนิติบุคคล เพื่อจะได้เสียภาษีในอัตรา 40% ปัญหาบริษัทครอบครัวก็จะลดลง

สำหรับปี 2529 ได้ขจัดปัญหาดังกล่าวข้างต้น โดยการไม่ยอมให้นิติบุคคลที่มีผู้ถือหุ้นผู้หนึ่งผู้ใดที่ถือหุ้นเกิน 50% เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

2.7.4 ปัญหาประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล การจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล ฐานที่ใหญ่ที่สุดได้แก่ ฐานจากกำไรสุทธิ ดังนั้นการที่จัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลได้ไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วยเนื่องจากสาเหตุดังนี้

- นิติบุคคลแสดงกำไรต่ำกว่าความเป็นจริง
- นิติบุคคลแสดงผลขาดทุน
- การตรวจสอบของเจ้าหน้าที่ยังไม่มีมาตรฐานและขาดการวางแผน
- การจัดแบ่งการบริหารส่วนใหญ่รวมศูนย์อยู่ส่วนกลาง
- ขาดเครื่องมือที่ทันสมัยในการจัดเก็บภาษี

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ซึ่งในปี 2529 กรมสรรพากรได้แก้ปัญหาอุปสรรคที่ทำให้การจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลไม่มีประสิทธิภาพ โดยเน้นให้มีการตรวจสอบกิจการที่แสดงผลขาดทุน หรือมีกำไรสุทธิต่ำกว่าที่ควรจะเป็น โดยให้มีการวางแผนการตรวจสอบ ให้มีการตรวจสอบเป็นปัจจุบัน คือตรวจสอบย้อนหลังไม่เกิน 2 ปี และกำหนดเป้าหมายการตรวจสอบ โดยการกำหนดจำนวนรายกับจำนวนเงิน ให้แต่ละหน่วยจัดเก็บถือปฏิบัติ พร้อมทั้งนำระบบเครื่องคอมพิวเตอร์มาใช้ประโยชน์มากขึ้น และทำการเปลี่ยนแปลงระบบการแบ่งส่วนราชการ เปลี่ยนระบบการบริหารจากประเภทภาษีเป็นการแบ่งตามหน้าที่ (functional) ที่นฏิบัติ

นอกจากนี้ กรมสรรพากรมีมาตรการพิเศษเพื่อดึงผู้ที่เสียภาษีเงินได้ไว้ไม่ถูกต้อง หรือต่ำกว่าความเป็นจริง โดยไม่มีเจตนาหลบหลีกภาษีด้วยการ "ให้อภัยโทษทางภาษีอากร" กล่าวคือ เปิดโอกาสให้มีผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และภาษีเงินได้นิติบุคคล ยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษีเงินได้ที่ได้รับตั้งแต่ปี 2527 หรือรอบระยะเวลาบัญชี 2527 ลงไปยื่นเสียภาษีเพิ่มเติมโดยไม่ต้องเสียเบี้ยปรับ และเงินเพิ่มแต่ประการใด ภายในกำหนดเวลาที่กฎหมายกำหนด

3. โครงสร้างภาษีการค้า

ภาษีการค้าโดยหลักทางทฤษฎี เป็นภาษีทางอ้อม กล่าวคือ เป็นภาษีที่ผู้มีหน้าที่เสียภาษีตามกฎหมายสามารถผลักภาระภาษีไปให้แก่ผู้บริโภคคนสุดท้าย (final Consummer) ได้ ซึ่งจะได้มากหรือน้อยขึ้นอยู่กับลักษณะของอุปสงค์และอุปทานของสินค้าหรือบริการนั้น ๆ

ภาษีการค้า หรือภาษีการขาย (sales tax) หมายถึง ภาษีที่เก็บจากการซื้อขายสินค้าหรือบริการต่าง ๆ หรือเก็บจากองค์ประกอบของการซื้อขายดังกล่าว[6] ซึ่งเป็นคำจำกัดความที่ศาสตราจารย์ จอห์น ดิว (J.F. Due) นักเศรษฐศาสตร์ที่เชี่ยวชาญเกี่ยวกับภาษีการขายให้ไว้

---

[6] เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม, การคลังว่าด้วยการจัดสรรและการกระจาย, สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2529 หน้า 372 - 373.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

การจัดเก็บภาษีการค้าในประเทศไทยเป็นการจัดเก็บภาษีจากยอดขาย หรือยอดรายรับก่อนหักรายจ่ายใด ๆ ทั้งสิ้น ในระยะเริ่มแรกที่นำภาษีการค้ามาใช้คือ ปี 2497 การจัดเก็บภาษีการค้าเป็นลักษณะทุกขั้นตอน (multiple - stage sales taxes) ต่อมาปี 2504 เปลี่ยนการจัดเก็บมาเป็นการจัดเก็บขั้นตอนเดียว (single - stage sales taxes) จนถึงปี 2532 สำหรับปี 2533 รัฐบาลคาดว่าจะยกเลิกการจัดเก็บภาษีการค้า เปลี่ยนมาใช้ภาษีมูลค่าเพิ่ม (value added tax) แทน (รายละเอียด ภาคผนวก ค)

จากตารางที่ 10 แสดงให้เห็นว่าภาษีการค้าเป็นภาษีสรรพากรที่มีความสำคัญ เพราะมีสัดส่วนการจัดเก็บสูง ในภาษีสรรพากรที่จัดเก็บได้ในแต่ละปี การจัดเก็บภาษีการค้ามีแนวโน้มลดลง กล่าวคือ ปี 2525 มีสัดส่วนร้อยละ 46.36 ปี 2529 ลดลงเหลือร้อยละ 44.44 แต่ก็ยังคงความสำคัญเป็นอันดับหนึ่ง ในภาษีสรรพากรที่จัดเก็บได้

แม้ว่ารัฐบาลมีนโยบายที่จะยกเลิกภาษีการค้า ในปี 2533 ก็ตาม แต่ก็ควรที่จะศึกษาโครงสร้างของภาษีการค้า เพื่อจะได้ทราบว่าภาษีการค้ามีข้อดี หรือมีข้อบกพร่องอย่างไร

3.1 ผู้มีหน้าที่เสียภาษีการค้า

ผู้มีหน้าที่เสียภาษีการค้า หรือเรียกว่า "ผู้ประกอบการค้า" ซึ่งได้แก่บุคคลที่ระบุไว้ในบัญชีอัตราภาษีการค้า โดยประกอบการค้าในราชอาณาจักรไทย และประกอบการค้าตามประเภทการค้าที่กฎหมายกำหนด ซึ่งอาจเป็นบุคคลธรรมดา นิติบุคคล คณะบุคคล หรือรัฐวิสาหกิจใด ๆ ได้แก่ ผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ส่งออก ผู้ขายทอดแรก (สมุด เอกสาร สิ่งพิมพ์) ผู้ขายทุกทอด (ทองคำ ทองคำขาว ฯลฯ) ผู้ประกอบกิจการ (โรงสี โรงเลื่อย คลังสินค้า โรงแรม ภัตตาคาร ฯลฯ) ผู้รับจ้าง (ผู้รับจ้างทำของ ผู้ให้บริการอาบ อบ นวด) ผู้ใช้เช่า (การให้เช่าทรัพย์สินที่มิใช่อสังหาริมทรัพย์) นายหน้า ตัวแทน ผู้ทอดตลาด หรือผู้ให้บริการ

นอกจากผู้ประกอบการค้าดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังมีผู้ที่ถือเป็นผู้ประกอบการค้า ตามที่กฎหมายกำหนดเป็นพิเศษอีก เช่น ผู้นำเข้าสำหรับสินค้าประเภทการค้า 1. ผู้ทำหรือดัดแปลงสินค้าประเภทการค้า 1 ชนิด 4 (รถยนต์นั่ง) เป็นต้น

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

3.2 อัตราภาษีการค้า

การจัดเก็บภาษีการค้า จัดเก็บจากยอดรายรับในอัตราภาษีที่แตกต่างกัน แบ่งตามประเภทการค้า ดูตารางที่ 16 แสดงให้เห็นว่า ประเภทการค้าที่ต้องเสียภาษีตามอัตราภาษีการค้าที่กำหนดมีทั้งสิ้น 14 ประเภท

ตารางที่ 17 เป็นบัญชีอัตราภาษีการค้าปี 2525 และปี 2529 แบ่งตามประเภทการค้า พบว่าประเภทการค้าในปี 2525 มีน้อยกว่าปี 2529 กล่าวคือ ปี 2529 เพิ่มประเภทการค้าที่ต้องเสียภาษีการค้าประเภทที่ 14 มหรสพ ซึ่งต้องเสียภาษีการค้าในอัตราร้อยละ 15 - 20 นอกจากนี้ มีการกำหนดกิจการที่เข้าข่ายต้องเสียภาษีการค้าเพิ่มเติม เช่น ให้มีการจัดเก็บภาษีการค้า จากภัตตาคารที่มีหญิงบำเรอสำหรับบรรนิบัติลูกค้า โดยผู้ประกอบการเป็นผู้เสียภาษี ในอัตราร้อยละ 15 และการขนส่งอื่นนอกจากการรับขนคนโดยสารซึ่งต้องเสียภาษีในอัตราร้อยละ 0.5

ตารางดังกล่าว นอกจากแสดงให้เห็นว่าปี 2529 มีประเภทการค้า เพิ่มจากปี 2525 แล้ว ยังมีข้อแตกต่างในลักษณะของการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีการค้าไปจากเดิม ได้แก่ เพิ่มการจัดเก็บภาษีประเภทการขายของ ชนิด 1 จากสินค้าและวัตถุพลอยได้นอกจากระบุไว้ใน (ข) (ค) หรืออื่น ๆ จากเดิม จัดเก็บร้อยละ 7 เป็นร้อยละ 9 ลดอัตราภาษีประเภทการค้า 1 ชนิด 4 จากการผลิตหรือนำเข้ารถยนต์นั่ง หรือรถยนต์โดยสารที่มีที่นั่งไม่เกินสิบคน จากเดิมปี 2525 ร้อยละ 40 เป็นร้อยละ 30 พร้อมกับเพิ่มอัตราภาษีการค้าจากประเภทการค้า 4 ชนิด 1 จากผู้รับจ้างในปี 2525 ร้อยละ 2 เป็นร้อยละ 3 ในปี 2529 ประเภทการค้า 5 ชนิด 2 เดิมมิได้จัดเก็บแต่ปี 2529 ให้มีการจัดเก็บในอัตราร้อยละ 3 ลดอัตราภาษีการค้า ประเภทการค้า 7 (ก) ไนท์คลับหรือคาบาเรต์ จากร้อยละ 10 เป็นร้อยละ 15 เพิ่ม (ค) เป็นจัดเก็บในอัตราร้อยละ 15 ซึ่งเดิมไม่ปรากฏ และภัตตาคารอื่น จากร้อยละ 15 เป็นการจัดเก็บในสองอัตรา คือ ส่วนที่เป็นรายรับ ไม่เกิน 5,000 บาท เสียภาษีในอัตราร้อยละ 2 ส่วนที่เกินเสียภาษีในอัตราร้อยละ 7.5 เพิ่มประเภทการค้า 8 (ข) ให้จัดเก็บในอัตราร้อยละ 0.5 เพิ่มอัตราภาษีประเภทการค้า 14 ธนาคาร ชนิด 2 ซึ่งคือกำไรก่อนหักรายจ่ายใด ๆ จากการแลกเปลี่ยนหรือซื้อขายเงินตรา การออกตั๋วเงินหรือการส่งเงินไปยังต่างประเทศ ในปี 2525 ร้อยละ 10.5 มาเป็นร้อยละ 15 ในปี 2529

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

จากการวิเคราะห์ผลของอัตราภาษีการค้า ในปี 2525 เปรียบเทียบกับปี 2529 โดยเฉลี่ยแล้วปี 2529 ควรจัดเก็บภาษีการค้าได้มากกว่าปี 2525 เนื่องจากมีการเพิ่มอัตราภาษีการค้าแก่ประเภทการค้า มากกว่าการลดอัตราภาษีการค้าลดลง และอีกประการหนึ่ง ในปี 2529 มีการกำหนดประเภทการค้าเพิ่มจากปี 2525 ด้วย ซึ่งผลการจัดเก็บภาษีการค้าในปี 2525 และปี 2529 จะมีสัดส่วนที่แตกต่างกันมากน้อยเพียงใด เหมาะสมกับทรัพยากรที่เอื้ออำนวยหรือไม่ ซึ่งก็คือจะทำการวัดความพยายามในการจัดเก็บภาษีการค้า ซึ่งตามบกติแนวโน้มปี 2529 จะสามารถจัดเก็บได้สูงกว่าปี 2525 มาก เนื่องจากมีภาษีการค้าที่เพิ่มขึ้นโดยอัตโนมัติ เนื่องจากการเพิ่มอัตราภาษีและเพิ่มประเภทการค้านั่นเอง

3.3. ปัญหาการจัดเก็บภาษีการค้า

3.3.1 ปัญหาจำนวนจัดเก็บ จากตารางที่ 10 พบว่า สัดส่วนของผลการจัดเก็บภาษีการค้าต่อผลการจัดเก็บภาษีรวมลดลง กล่าวคือ ปี 2522 มีสัดส่วนถึงร้อยละ 50.22 ปี 2525 ร้อยละ 46.36 และปี 2529 ลดลงเหลือเพียงร้อยละ 44.44

3.3.2 ปัญหาโครงสร้าง เนื่องจากภาษีการค้าเป็นภาษีที่จัดเก็บจากรายรับซึ่งรวมทั้งวัตถุดิบ สินค้าขั้นกลางและสินค้าทุน ทำให้ภาษีที่จัดเก็บจากขั้นตอนการผลิตขั้นแรก กลายเป็นฐานภาษีในขั้นตอนการผลิตขั้นถัดไป ซึ่งก่อให้เกิดภาระภาษีซ้ำซ้อน ส่งผลให้เกิดแรงจูงใจให้มีการรวมตัวผลิตจนถึงขั้นเป็นสินค้าสำเร็จรูปโดยผู้ผลิตรายเดียว เพื่อหลีกเลี่ยงการเสียภาษีในทุกขั้นตอนการขาย ผลดังกล่าว นับว่าเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา เศรษฐกิจและโครงสร้างการผลิตที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ มีโครงสร้างอัตราภาษีที่ก่อให้เกิดการบิดเบือนทางเศรษฐกิจ กล่าวคือ มีอัตราภาษีถึง 21 อัตรา ทำให้มีการใช้ทรัพยากรทั้งในด้านการผลิตและการบริโภคในระบบเศรษฐกิจ โดยอาศัยโครงสร้างภาษีที่ไม่เสมอภาค นอกจากนี้ โครงสร้างภาษีการค้าไม่เอื้ออำนวยต่อการส่งสินค้าออก เนื่องจากสินค้าที่ส่งออกมีภาษีการค้าแฝงเป็นต้นทุนของสินค้าอยู่ด้วย จึงทำให้ราคาสินค้าส่งออกมีราคาสูง จึงไม่สามารถแข่งขันกับประเทศอื่นได้ เป็นเหตุให้การส่งออกของไทยไม่ขยายตัวเท่าที่ควร (ดูรายละเอียด ผนวก ค)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

4. การบริหารงานกรมสรรพากร

กรมสรรพากรจัดได้ว่าเป็นกรมใหญ่ ที่ทำหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีอากร เพื่อหารายได้ให้รัฐบาลในรูปของภาษีอากรที่สำคัญที่สุด กล่าวคือ เงินภาษีอากรประมาณ 85% จัดเก็บโดยกรมสรรพากร ดังนั้น การที่กรมสรรพากรจะจัดเก็บภาษีอากรได้มากน้อยเพียงใดนั้น นอกจากขึ้นอยู่กับโครงสร้างภาษีอากรแล้ว ยังขึ้นกับการบริหารภาษีอากรอีกด้วย ซึ่งการบริหารการจัดเก็บ จะมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด หรือไม่ ย่อมขึ้นอยู่กับผู้เกี่ยวข้องสำคัญสองฝ่าย คือฝ่ายเจ้าหน้าที่สรรพากรและฝ่ายผู้มีหน้าที่เสียภาษี ในที่นี้จะวิเคราะห์ถึงการบริหารงานของกรมสรรพากรช่วงต้นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 5 เปรียบเทียบกับการบริหารงานช่วงปลายแผนฯ

4.1 การแบ่งส่วนราชการกรมสรรพากร ปี 2525

ในปี 2525 มีการแบ่งส่วนราชการบริหารงานส่วนกลาง ของกรมสรรพากรเป็น 2 ช่วง คือ การแบ่งส่วนราชการช่วง มกราคม - เมษายน 2525 (แผนภูมิที่ 1) และการแบ่งส่วนราชการ ช่วง พฤษภาคม - ธันวาคม 2525 (แผนภูมิที่ 2)

ปี 2525 เป็นปีที่มีการเปลี่ยนแปลงการแบ่งส่วนราชการกรมสรรพากรครั้งใหญ่ เนื่องจากเล็งเห็นว่าการแบ่งส่วนราชการแบบเก่าไม่มีประสิทธิภาพ จึงตราพระราชกฤษฎีกา แบ่งส่วนราชการกรมสรรพากร กระทรวงการคลัง พ.ศ. 2525 ซึ่งมีผลบังคับใช้ ตั้งแต่วันที่ 30 เมษายน 2525 โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้[7]

4.1.1 กระจายการจัดเก็บภาษีให้ทั่วถึงและเป็นธรรม

4.1.2 เพื่ออำนวยความสะดวกและให้บริการผู้เสียภาษีให้ทั่วถึงมากขึ้น

4.1.3 เพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการบริหารการจัดเก็บภาษีอากรส่วนรวมของกรมสรรพากร

---

[7] "การแบ่งส่วนราชการกรมสรรพากร", รายงานประจำปี, กรมสรรพากร, กระทรวงการคลัง.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

4.1.4 เพื่อกระจายอำนาจในการจัดเก็บภาษี ซึ่งเป็นงานปฏิบัติการออกจากกรม ให้กรมทำหน้าที่เป็นศูนย์บัญชาการบริหารภาษีอากร

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการบริหารงานตามโครงสร้างใหม่ มีผลกระทบภายในส่วนกลางมากกว่าส่วนภูมิภาค กล่าวคือ เป็นเพียงการกระจายอำนาจการปฏิบัติงาน มิให้รวมศูนย์ให้กรมไปสู่สำนักงานเขตพื้นที่ (ส.พ.ท.) ซึ่งมีจำนวน 8 เขต ซึ่งจะมีผลกระทบต่อผลการจัดเก็บภาษีอากรในกรุงเทพมหานคร มีประสิทธิภาพมากขึ้น

4.2 การแบ่งส่วนราชการกรมสรรพากร ปี 2529

การแบ่งส่วนราชการกรมสรรพากร ปี 2529 (แผนภูมิที่ 4) เป็นการปรับปรุงการแบ่งงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีอากรในส่วนภูมิภาคด้วย การกำหนดความรับผิดชอบโดยชัดแจ้ง ขจัดปัญหางานซ้ำซ้อน และเป็นการกระจายอำนาจการบริหาร กล่าวคือ กระจายอำนาจการควบคุมงานจากกรมสรรพากรมาให้สำนักงานสรรพากรเขตมากขึ้น ในเรื่องของการควบคุม เร่งรัด และตรวจสอบ การบริหาร และปฏิบัติจัดเก็บทุกประเภทภาษีอากร รวมทั้งสามารถเสนอความเห็นแก่กรมสรรพากร ในเรื่องของความดีความชอบ

นอกจากนี้มีการกระจายอำนาจของสำนักงานสรรพากรจังหวัด ไปสู่สำนักงานสรรพากรอำเภอและกิ่งอำเภอมากขึ้น เช่น เรื่องการสำรวจ และกำหนดรายรับขั้นต่ำ การพิจารณาคำขอจดทะเบียนการค้า แจ้งเลิก ย้าย โอน อื่น ๆ และสามารถทำเลขประจำตัวให้แก่ผู้เสียภาษีอากรได้อีกด้วย

ซึ่งการกระจายอำนาจดังกล่าวข้างต้น มีวัตถุประสงค์เพื่อให้หน่วยงานที่ใกล้ชิดประชาชน ซึ่งทราบข้อมูลที่แท้จริง มีอำนาจในการที่จะปฏิบัติจัดเก็บให้ถูกต้องและเป็นธรรมมากขึ้น

ในปี 2529 นี้ ยังมีการปรับปรุงการจัดเก็บภาษีให้มีความสะดวก รวดเร็วอีกด้วย โดยการให้มีการชำระภาษีผ่านธนาคาร และยินยอมให้ผู้ประกอบกิจการค้าแผงลอย ที่มีรายรับในเดือนใดเดือนหนึ่งไม่เกิน 30,000.-บาท นอกจากขอเสียภาษีการค้าเหมาแล้ว ยังเสียภาษีเงินได้เหมาอีกด้วย

จากการแบ่งส่วนราชการกรมสรรพากร ปี 2525 และปี 2529 พบว่า ปี 2529 มีลักษณะการแบ่งส่วนราชการที่เอื้ออำนวยให้มีการจัดเก็บภาษีในส่วนภูมิภาค (จังหวัดอื่น ยกเว้น

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

กรุงเทพฯ) มีประสิทธิภาพกว่าปี 2525 กล่าวคือ การแบ่งส่วนราชการปี 2529 จะกระจายอำนาจการจัดเก็บภาษีที่ด้วยการให้อำนาจสำนักงานสรรพากรเขต ควบคุมการปฏิบัติงานของสำนักงานสรรพากรจังหวัดโดยใกล้ชิด และกระจายอำนาจการปฏิบัติภาษีอากรเพื่อให้ความสะดวกแก่ผู้เสียภาษีอากรให้แก่สำนักงานสรรพากรอำเภอ ซึ่งเป็นหน่วยจัดเก็บภาษีโดยตรง เพิ่มจากปี 2525 ดังนั้นประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีโดยทั่วไป ในปี 2529 จึงอาจมีแนวโน้มสูงกว่าปี 2525

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

แผนภูมิที่ 1

แผนภูมิการแบ่งส่วนราชการกรมสรรพากร (พ.ค. – ธ.ค. 2525)

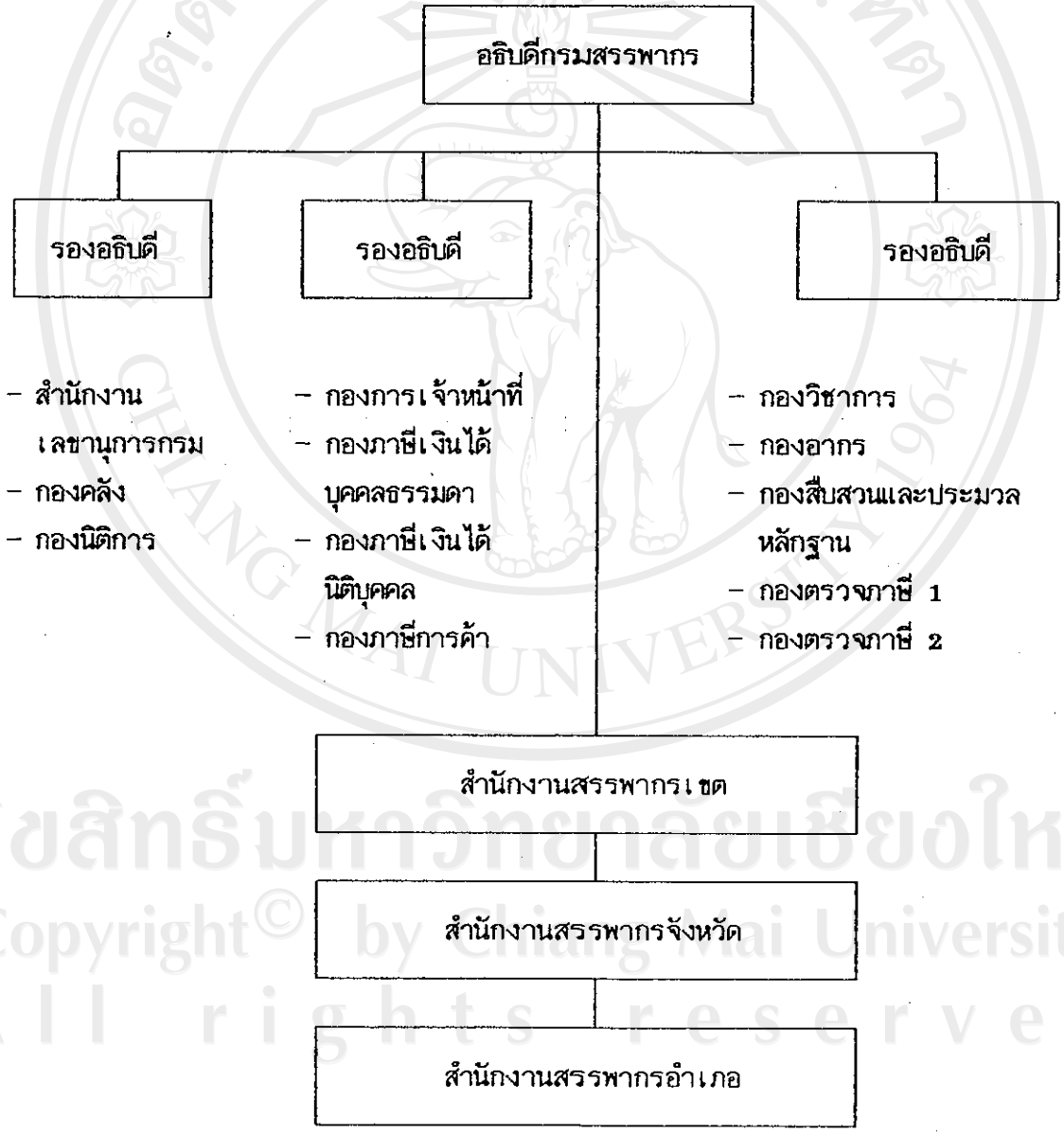

ที่มา : รายงานประจำปีงบประมาณ 2525, กรมสรรพากร

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

แผนภูมิที่ 2

แผนภูมิการแบ่งส่วนราชการใหม่ (พ.ค. – ธ.ค. 2525)

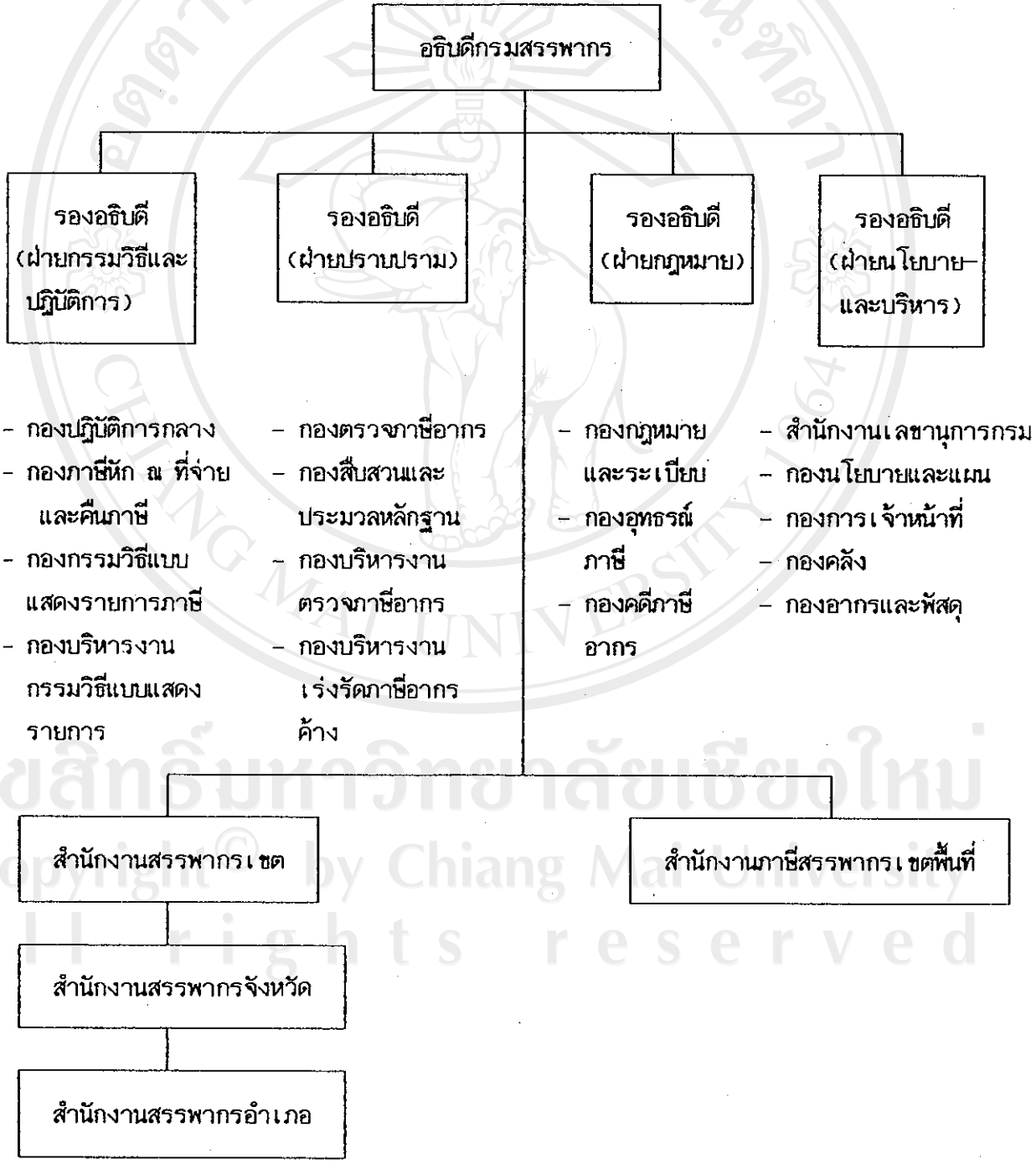

ที่มา : รายงานประจำปีงบประมาณ 2529, กรมสรรพากร

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

แผนภูมิที่ 3

การแบ่งราชการบริหารส่วนภูมิภาค (2525)

ที่มา : รายงานประจำปีงบประมาณ 2525, กรมสรรพากร

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

แผนภูมิที่ 4

แผนภูมิการแบ่งส่วนราชการกรมสรรพากร (2529)

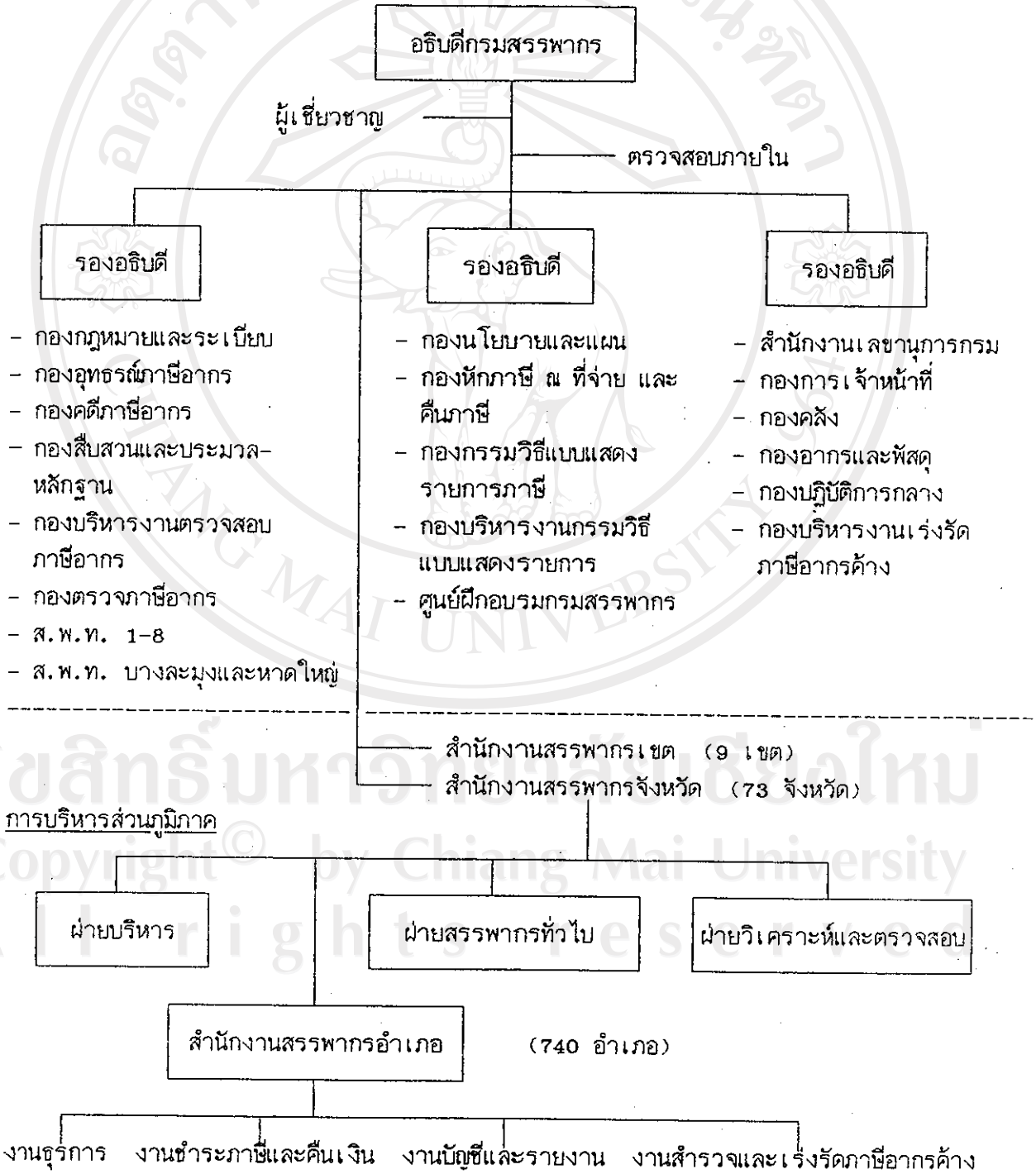

ที่มา : รายงานประจำปีงบประมาณ 2529, กรมสรรพากร

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

การแบ่งงานในสำนักงานสรรพากรจังหวัดที่ปรับปรุงใหม่ ปี 2529 จัดแบ่งตามหน้าที่งานที่ทำ แบ่งออกเป็น 3 ฝ่าย ดังนี้

1. ฝ่ายบริหาร มีหน้าที่บริหารองค์การและอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับงานธุรการ งานคลัง งานออกบัตรและเก็บรักษาแบบแสดงรายการเสียภาษีและประสานงานกับหน่วยงานภายนอก

2. ฝ่ายสรรพากรทั่วไป ทำหน้าที่บริหารงานเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษี โดยทำหน้าที่ควบคุมอำเภอให้จัดเก็บภาษีอย่างมีประสิทธิภาพ และปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริการผู้เสียภาษี ตลอดจนสำรวจและกำหนดรายรับขั้นต่ำในจังหวัดประกอบกับจัดทำรายงานต่าง ๆ

3. ฝ่ายวิเคราะห์และตรวจสอบ เป็นฝ่ายที่ป้องปราบการหลีกเลี่ยง หรือหลบหลีกภาษีของผู้เสียภาษี ให้มีความถูกต้องและเป็นธรรม ในรูปของการวิเคราะห์แบบแสดงรายการเสียภาษี ตรวจสอบการเสียภาษี และสืบสวนข่าวสาร ข้อสนเทศ และจัดทำรายงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ซึ่งมีโครงสร้างแสดงความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายต่าง ๆ ดังกล่าว ตามแผนภูมิที่ 5

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

แผนภูมิที่ 5

การแบ่งราชการบริหารส่วนภูมิภาค (2529)

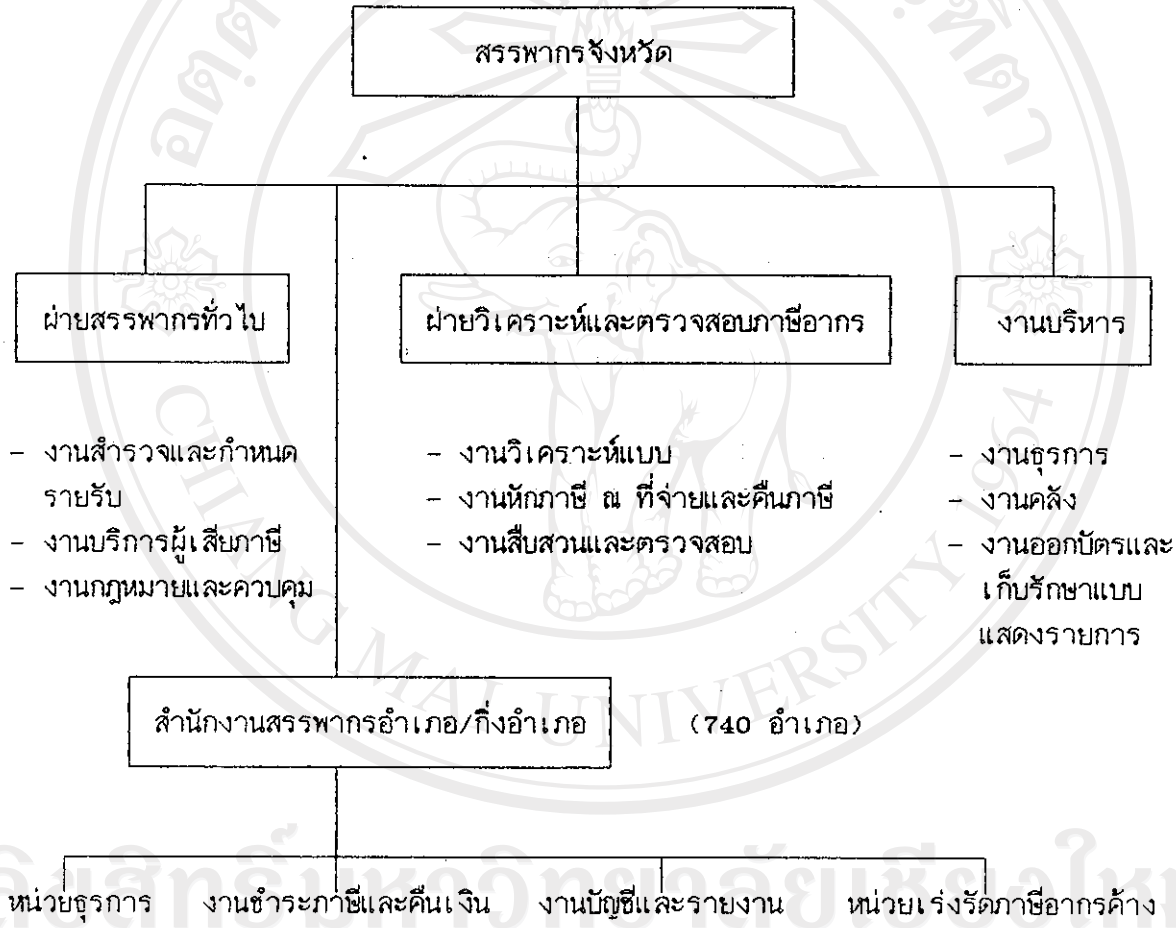

ที่มา : รายงานประจำปีงบประมาณ 2529, กรมสรรพากร

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 11 เปรียบเทียบการหักค่าใช้จ่าย ปี 2525 และปี 2529

ประเภทเงินได้พึงประเมิน	หัก คชจ. จริง		หักค่าใช้จ่ายเหมา	
	2525	2529	2525	2529
ประเภทที่ 1	ไม่ได้	ไม่ได้	30% ไม่เกิน 30,000	30% ไม่เกิน 40,000
ประเภทที่ 2	ไม่ได้	ไม่ได้		
ประเภทที่ 3	ไม่ได้	ไม่ได้	ไม่ได้ ยกเว้นค่าลิขสิทธิ์ 20%	ไม่ได้ ยกเว้นค่าลิขสิทธิ์ 20% ไม่เกิน 20,000
ประเภทที่ 4	ไม่ได้	ไม่ได้	ไม่ได้	ไม่ได้ (เครดิตภาษี 35%)
ประเภทที่ 5	ได้	ได้	10% - 30%	10% - 30%
ประเภทที่ 6	ได้	ได้	30% - 60%	30% และ 60%
ประเภทที่ 7	ได้	ได้	70%	70%
ประเภทที่ 8	ได้	ได้	40% - 85%	40% - 85%

ที่มา : ประมวลรัษฎากร

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 12 เปรียบเทียบประเภทการหักค่าลดหย่อน ปี 2525 และ 2529

ประเภทการหักค่าลดหย่อน	2525	2529
1. ค่าลดหย่อนส่วนบุคคล		
- ผู้มีเงินได้	12,000	13,000
- คู่สมรส	12,000	13,000
- บุตร คนละ	5,000	6,000
- ค่าการศึกษา คนละ		2,000
2. ค่าลดหย่อนเบี้ยประกันชีวิต	จ่ายจริง ไม่เกิน 7,000	จ่ายจริง ไม่เกิน 7,000
3. ค่าลดหย่อนเงินปันผล เงินส่วนแบ่งกำไร ประโยชน์จากกองทุนรวม หรือสถาบันการเงินที่มีกฎหมายจัดตั้งเฉพาะ		10,000 30% (ส่วนที่เหลือจ่ายจริง ไม่เกิน 400,000)
4. ค่าลดหย่อนเงินที่จ่ายเข้ากองทุนสำรองเลี้ยงชีพ		จ่ายจริง ไม่เกิน 7,000
5. ค่าลดหย่อนดอกเบี้ยเงินกู้ยืมเพื่อซื้อ เช่าซื้อ หรือสร้างอาคารที่อยู่อาศัย		จ่ายจริง ไม่เกิน 7,000

ที่มา : ประมวลรัษฎากร

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 13 เปรียบเทียบอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ปี 2525 และ 2529

เงินได้สุทธิจำนวนสูงสุดในแต่ละชั้น (บาท)		อัตราภาษี (ร้อยละ)	
2525	2529	2525	2529
30,000	40,000	7	7
30,000	50,000	10	10
40,000	60,000	13	15
50,000	70,000	17	20
50,000	80,000	22	25
70,000	100,000	28	30
80,000	150,000	35	35
100,000	200,000	40	40
150,000	250,000	45	45
200,000	1,000,000	50	50
200,000		55	55
1,000,000		60	
		65	

ที่มา : ประมวลรัษฎากร

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 14 เปรียบเทียบอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคล ปี 2525 และ ปี 2529

ที่	ผู้เสียภาษี	ฐานภาษี	อัตราภาษี	
			2525	2529
1	นิติบุคคลที่จดทะเบียนในประเทศไทย			
	- บริษัทจดทะเบียน[5]	กำไรที่ได้จากการประกอบกิจการ	30%	30%
	- บริษัทธรรมดา[6]	กำไรที่ได้จากการประกอบกิจการ	40%	35%
	- เมื่อไม่สามารถคำนวณกำไร	ยอดรายรับก่อนหักรายจ่ายใด ๆ	5%	5%
2	นิติบุคคลต่างประเทศที่ประกอบกิจการในประเทศไทยแต่ไม่สามารถคำนวณกำไรได้	ยอดรายรับก่อนหักรายจ่ายใด ๆ	5%	5%
3	นิติบุคคลต่างประเทศที่ส่งกำไรออกจากประเทศไทย	กำไรที่ส่งออก	20%	25%

[5]บริษัทจดทะเบียน หมายถึง บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

[6]บริษัทธรรมดา หมายถึง บริษัทที่มิได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ที่	ผู้เสียภาษี	ฐานภาษี	อัตราภาษี	
			2525	2529
4	นิติบุคคลต่างประเทศที่มิได้ประกอบกิจการในประเทศไทยแต่ได้รับเงินได้ ม.(40), (3), (4), (5) และ (6)	ยอดรายรับ	10% ดอกเบี้ย จากกิจการ ธนาคาร, ประกันภัย 20% เงินปัน- ผล 25% อื่นๆ	10% 20% 25% 10% ค่า นายหน้า
5	นิติบุคคลต่างประเทศที่ประกอบกิจการขนส่งประหว่างประเทศ			
	- สำหรับขนส่งคนโดยสาร	ยอดรายรับค่าโดยสาร ค่าธรรมเนียม หรือประโยชน์อื่นใดที่เรียกเก็บในไทย	3%	3%
	- สำหรับการขนส่งสินค้าออกจากประเทศไทย	ยอดรายรับค่าระวาง ค่าธรรมเนียม หรือประโยชน์อื่นใดที่เรียกเก็บในและนอกประเทศไทย	3%	3%
6	มูลนิธิ	รายได้ก่อนหักรายจ่ายใด ๆ	-	10%

ที่มา : ประมวลรัษฎากร

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 15 เปรียบเทียบผลของภาษีของบริษัทจดทะเบียนและบริษัทธรรมดา ปี 2525 และ 2529

ที่	รายการ	บริษัทจดทะเบียน		บริษัทธรรมดา	
		2525	2529	2525	2529
1	อัตราภาษีเงินได้นิติบุคคล	30%	30%	40%	35%
2	อัตราเครดิตภาษีเงินปันผล หรือเงินส่วนแบ่งกำไร	35%	30%	35%	30%
3	อัตราเครดิตภาษีที่ตกแก่นิติบุคคลคิดเป็นร้อยละของภาษีนิติบุคคลที่เสียไป	81.67	81.67	52.50	44.29
4	อัตราภาษีที่ตกแก่นิติบุคคลจริง ๆ เมื่อคำนึงถึงเครดิตภาษี	5.50	5.50	19.00	15.50
5	เงินได้ของผู้รับเงินปันผลที่ต้องนำไปรวมกับเงินได้อื่นเพื่อคำนวณภาษี	94.50	94.50	91.00	80.50
6	เงินปันผลที่ได้รับจากบริษัทไทย	ไม่รวมกับเงินได้อื่นคำนวณภาษี	เหมือนปี 2525	นำ 1/2 ของเงินที่ได้รับไปรวมกับเงินได้อื่น	เหมือนปี 2525

ที่มา : วิธีการคำนวณประกอบดังนี้

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

	บริษัทจดทะเบียน		บริษัทธรรมดา	
	2525	2529	2525	2529
กำไร	100	100	100	100
(1) เสียภาษี	30	30	40	35
จ่ายปันผล	70	70	60	65
(2) เครดิตภาษี	35%	30%	35%	30%
จำนวนเงินที่เครดิต	70 x 35%	70 x 35%	60 x 35%	65 x 30
	34.50	24.50	21	19.50
รัฐบาลได้รับภาษี	(30-24.50)	(30-24.50	(40-21)	(35-19.50)
(4) จำนวนเงิน	5.50	5.50	19	15.50
(3) บุคคลธรรมดาได้	$\frac{24.50}{30}$ x 100	$\frac{24.50}{30}$ x 100	$\frac{21}{40}$ 100	$\frac{15.50}{35}$ x 100
เครดิตในอัตรา ร้อยละของภาษี ที่เสียไป	67%	81.67%	52.50%	44.29%
(5) อัตราภาษีที่ตกแก่ นิติบุคคลจริงเมื่อ คำนึงถึงเครดิตภาษี	(70 + 24.50) 94.50	(70 + 24.50) 94.50	(60 + 21) 81	(65 + 15.50) 80.50

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 16 ประเภทการค้า

ประเภทการค้าที่ต้องเสียภาษีการค้ากฎหมายได้กำหนดไว้ในบัญชีภาษีการค้า รวม 13 ประเภท ในปี 2525 และ 14 ประเภท ในปี 2529 ดังนี้

ประเภทการค้า 1 การขายของ (แยกสินค้าเป็น 8 ชนิด)
ประเภทการค้า 2 โรงสี โรงเลื่อย
ประเภทการค้า 3 การขายหลักทรัพย์
ประเภทการค้า 4 การรับจ้างทำของ
ประเภทการค้า 5 การให้เช่าทรัพย์สิน (เฉพาะสังหาริมทรัพย์)
ประเภทการค้า 6 คลังสินค้า
ประเภทการค้า 7 โรงแรมและภัตตาคาร
ประเภทการค้า 8 การขนส่ง (การขนส่งภายในประเทศได้รับการยกเว้น)
ประเภทการค้า 9 โรงรับจำนำ
ประเภทการค้า 10 นายหน้าและตัวแทน
ประเภทการค้า 11 การค้าอสังหาริมทรัพย์
ประเภทการค้า 12 ธนาคาร
ประเภทการค้า 13 ประกันภัย
ประเภทการค้า 14 มหรสพ

ที่มา : ประมวลรัษฎากร

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 17 บัญชีอัตราภาษีการค้า ปี 2525 และปี 2529

ประเภทการค้า	รายการค้าที่ประกอบการค้า	ผู้ประกอบการค้าที่มีหน้าที่เสียภาษีการค้า	อัตราภาษีร้อยละของรายรับ	
			2525	2529
1. การขายของ	การขายสินค้าชนิดดังต่อไปนี้			
	ชนิด 1			
	(ก) สินค้าและวัตถุพลอยได้นอกจากที่ระบุไว้ใน (ข) และ (ค) หรือในชนิด 2 ถึง 8 หรือในประเภทการค้าอื่นแล้ว	ผู้นำเข้าหรือผู้ผลิต	7.0	9.0
	(ข) ผลิตภัณฑ์และวัตถุพลอยได้จากการสีข้าวหรือเลื่อยไม้ เฉพาะที่นำเข้าในราชอาณาจักร	ผู้นำเข้า	5.0	5.0
	(ค) สินค้าที่ระบุในชนิด 8 เฉพาะที่นำเข้าในราชอาณาจักร	ผู้นำเข้า	1.5	1.5
	(ง) สินค้าและวัตถุพลอยได้ตาม (ก) ซึ่งผู้ผลิตไม่อยู่ในบังคับต้องเสียภาษีตาม (ก)	ผู้ส่งออก	2.0	2.0

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ประเภทการค้า	รายการค้าที่ประกอบการค้า	ผู้ประกอบการค้าที่มีหน้าที่เสียภาษีการค้า	อัตราภาษีร้อยละของรายรับ	
			2525	2529
	ชนิด 2			
	(ก) ตู้เย็น ตู้ทำความเย็น เครื่องปรับอากาศ เครื่องแปรอากาศ เครื่องทำให้อากาศบริสุทธิ์ หรือสินค้าที่เรียกชื่ออย่างอื่นอันมีลักษณะทำนองเดียวกัน	ผู้นำเข้าหรือผู้ผลิต	30.0	30.0
	(ข) เครื่องนวด เป่า บด หรือ อบ เครื่องซักผ้า ดูดฝุ่น ถู หรือขัดพื้น เครื่องหุงต้ม หรือปิ้ง เตา หรือเตาอบ หรือเครื่องใช้อย่างอื่น ซึ่งใช้กับไฟฟ้า น้ำมัน เชื้อเพลิงหรือแก๊ส	ผู้นำเข้าหรือผู้ผลิต	20.0	20.0
	(ค) นาฬิกา	ผู้นำเข้าหรือผู้ผลิต	20.0	20.0
	(ง) เครื่องรับโทรทัศน์ เครื่องรับวิทยุ เครื่องเล่นจาน-เสียง หรือปรับเสียง จานเสียง เทปอัดเสียง	ผู้นำเข้าหรือผู้ผลิต	30.0	30.0

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ประเภทการค้า	รายการค้าที่ประกอบการค้า	ผู้ประกอบการค้าที่มีหน้าที่เสียภาษีการค้า	อัตราภาษีร้อยละของรายรับ	
			2525	2529
	หรือสินค้าที่เรียกชื่ออย่างอื่นอันมีลักษณะทำนองเดียวกัน ทั้งนี้ไม่รวมถึงเครื่องรับวิทยุที่มีหลอดไม่เกิน 4 หลอด หรือมีแทรนซิสเตอร์ไม่เกิน 6 แทรนซิสเตอร์อันต้องเสียภาษีตามอัตราในชนิด 1			
	(จ) เครื่องดนตรี ทั้งนี้ไม่รวมถึงเครื่องดนตรีพื้นเมืองอันต้องเสียภาษีตามอัตราในชนิด 1	ผู้นำเข้าหรือผู้ผลิต	15.0	15.0
	(ฉ) กล้องถ่ายภาพยนตร์หรือกล้องถ่ายรูป เครื่องถ่ายหรืออัดรูป หรือเอกสาร เครื่องฉายภาพ หรือภาพยนตร์ เครื่องม้วนหรือตัดต่อฟิล์ม เครื่องล้าง อัด ขยายหรือพิมพ์รูปรูปเอกสารหรือภาพยนตร์	ผู้นำเข้าหรือผู้ผลิต	15.0	15.0

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ประเภทการค้า	รายการค้าที่ประกอบการค้า	ผู้ประกอบการค้าที่มีหน้าที่เสียภาษีการค้า	อัตราภาษีร้อยละของรายรับ	
			2525	2529
	พิล์ม หรือสิ่งอื่นที่ใช้อัดหรือถ่ายรูป เอกสาร หรือภาพยนตร์ที่ยังมิได้อัดหรือถ่าย ทั้งนี้ไม่รวมถึงเครื่องเอกซเรย์และพิล์มที่ใช้กับเครื่องเอกซเรย์อันต้องเสียภาษีตามอัตราในชนิด 1			
	(ข) สิ่งอุปกรณ์ ส่วนประกอบหรือส่วนใดส่วนหนึ่งของสินค้าตาม (ก) (ข) (ค) และ (ฉ) สินค้าตาม (ก) ถึง (ข) ซึ่งเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ในการแพทย์และรัฐมนตรีอนุมัติให้เสียภาษีตามอัตราในชนิด 1	ผู้นำเข้าหรือผู้ผลิต	15.0	15.0
	(ช) แป้งหอม ลิปสติก ยาทาเล็บ ยาล้างเล็บ ยาย้อมผม น้ำมันใส่ผม ครีมโกนหนวด ครีมล้างหน้า เครื่องสำอาง	ผู้นำเข้าหรือผู้ผลิต	20.0	20.0

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ประเภทการค้า	รายการค้าที่บระกอบการค้า	ผู้ประกอบการค้าที่มีหน้าที่เสียภาษีการค้า	อัตราภาษีร้อยละของรายรับ	
			2525	2529
	อื่น เครื่องเสริมสวย หรือสิ่งใด ๆ อันมีลักษณะทำนองเดียวกัน เครื่องหอม น้ำหอม น้ำมันหอม หัวน้ำหอม ทั้งนี้ไม่รวมถึงหัวน้ำหอมและหัวน้ำมันหอมในสภาพที่ใช้ได้เฉพาะในการผลิตสินค้าอันต้องเสียภาษีตามอัตราในชนิด 1			
	(ฌ) ส่วนบระกอบอุปกรณ์และอะไหล่ของสินค้าตามบระเภทการค้า 1 ชนิด 2	ผู้นำเข้าหรือผู้ผลิต	20.0	20.0
	(ง) ที่มีลักษณะเป็นดูล ไม่ว่าจะเป็นส่วนภาครับ ภาคส่ง ภาคขยาย ภาคจ่าย กำลัง แผงวงจร หรือส่วนอื่นใด			
	<u>ชนิด 3</u>			
	(ก) โคมไฟฟ้า พัดลมหรือ	ผู้นำเข้าหรือผู้ผลิต	15.0	15.0
	เตารีด ซึ่งใช้กับ	ผู้นำเข้าหรือผู้ผลิต	15.0	15.0

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ประเภทการค้า	รายการค้าที่ประกอบการค้า	ผู้ประกอบการค้าที่มีหน้าที่เสียภาษีการค้า	อัตราภาษีร้อยละของรายรับ	
			2525	2529
	(ข) รถจักรยานยนต์หรือเครื่องยนต์ที่ใช้ติดกับรถจักรยาน ชนิด 4 (ก) รถยนต์นั่ง (ข) รถยนต์โดยสารที่มีที่นั่งไม่เกินสิบคน ชนิด 5 ยกเว้น ชนิด 6 สมุด เอกสาร หรือสิ่งพิมพ์ ชนิด 7 (ก) ทองคำ ทองคำขาว ทองขาว เงิน นาก ส่วนผสมของวัตถุดังกล่าว รวมทั้งสิ่งทำเทียมวัตถุหรือสินค้าดังกล่าวด้วย (ข) เพชร พลอย ทับทิม มรกต บุษราคัม โกเมน โอปอล นิล เพทาย ไพฑูรย์ หยก ไข่มุก อัญมณีที่มีลักษณะ	ผู้นำเข้าหรือผู้ผลิต	40.0	30.0
		ผู้ขายทอดแรก	1.5	1.5
		ผู้ขายทุกทอด	3.0	3.0

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ประเภทการค้า	รายการค้าที่ประกอบการค้า	ผู้ประกอบการค้าที่มีหน้าที่เสียภาษีการค้า	อัตราภาษีร้อยละของรายรับ	
			2525	2529
	ทำนองเดียวกัน สินค้าที่ทำด้วยวัตถุดังกล่าว รวมทั้งสิ่งทำเทียม วัตถุหรือสินค้าดังกล่าวด้วย			
	(ค) ของเก่าตามกฎหมายว่าด้วยการค้าของเก่าที่เป็นวัตถุโบราณหรือศิลปวัตถุ			
	ชนิด 8			
	(ก) แร่โลหะหรือสินแร่โลหะทุกชนิดนอกจากมังกานีส แต่ไม่รวมถึงวัตถุประดิษฐ์จากแร่โลหะหรือจากสินแร่อันต้องเสียภาษีตามอัตราในชนิด 1	ผู้ส่งออก	4.0	4.0
	(ข) ยางแผ่นหรือยางชนิดอื่นอันผลิตขึ้น หรือได้มาจากส่วนใด ๆ ของต้นยาง-พารา แร่หรือสินแร่มังกานีส ไม่ว่าจะเป็นโลหะหรืออโลหะ แต่ไม่รวมถึงวัตถุ	ผู้ส่งออก	1.5	1.5

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ประเภทการค้า	รายการค้าที่ประกอบการค้า	ผู้ประกอบการค้าที่มีหน้าที่เสียภาษีการค้า	อัตราภาษีร้อยละของรายรับ	
			2525	2529
	ประดิษฐ์จากยาง จากแร่หรือสินแร่ดังกล่าว อันต้องเสียภาษีตามอัตราในชนิด 1			
	ชนิด 9 ยกเลิก			
2. โรงสีและโรงเลื่อย	การทำกิจการดังต่อไปนี้			
	ชนิด 1	ผู้ประกอบกิจการ	3.5	3.5
	การสีข้าวเจ้าหรือข้าวเหนียว			
	ชนิด 2	ผู้ประกอบกิจการ	4.0	4.0
	การเลื่อยไม้ทุกชนิด			
3. การขาย	การขายหลักทรัพย์ตามกฎหมายว่าด้วยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย	ผู้ขาย	0.1	0.1
4. การรับจ้างทำของ	การรับจ้างทำของรวมทั้งการขายส่วนประกอบและวัตถุพลอยได้และการให้บริการดังต่อไปนี้			
	ชนิด 1	ผู้รับจ้าง	2.0	3.0
	(ก) การรับพิมพ์ เย็บสมุด เอกสาร หรือทำปก			

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ประเภทการค้า	รายการค้าที่ประกอบการค้า	ผู้ประกอบการค้าที่มีหน้าที่เสียภาษีการค้า	อัตราภาษีร้อยละของรายรับ	
			2525	2529
	(ข) การรับถ่าย ล้าง อัด หรือขยายรูป การทำบล๊อก การถ่ายทำหรือสร้างภาพยนตร์ (ค) การปลูกสร้างหรือการก่อสร้างทุกชนิด (ง) การรับโฆษณาด้วยวิธีการทุกชนิด (จ) การรับดัด ตัด หรือตกแต่งร่างกาย (ฉ) การรับจ้างทำของอย่างอื่น			
	<u>ชนิด 2</u> การให้บริการในสถานอาบน้ำ นวดหรืออบตัว ตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ หรือสถานนวดหรืออบตัวอย่างอื่น	ผู้ประกอบกิจการ	10.0	10.0
5. การให้เช่าทรัพย์สิน	การให้เช่าทรัพย์สินที่มิใช่อสังหาริมทรัพย์ ดังต่อไปนี้	ผู้ให้เช่า	2.5	2.5

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ประเภทการค้า	รายการค้าที่ประกอบการค้า	ผู้ประกอบการค้าที่มีหน้าที่เสียภาษีการค้า	อัตราภาษีร้อยละของรายรับ	
			2525	2529
	ชนิด 1 (ก) เทป แผ่นหรือสิ่งใด ๆ ที่บันทึกภาพและเสียงแล้ว การให้เช่าทรัพย์สินตาม (ก) หมายความรวมถึงการรับจ้างบันทึกภาพและเสียงลงในเทป แผ่นหรือสิ่งดังกล่าว การขายเทป แผ่นหรือสิ่งดังกล่าวซึ่งผู้ประกอบการค้ามิได้บันทึกภาพและเสียงเอง (ข) ทรัพย์สินอื่น ๆ นอกจากที่ระบุใน (ก) หรือในชนิด 2	ผู้ให้เช่า	2.5	2.5
	ชนิด 2 ทรัพย์สินที่ให้เช่าเฉพาะที่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขและระยะเวลาที่ให้เช่า ตามที่อธิบดีกำหนดโดยอนุมัติรัฐมนตรีและประกาศในราชกิจจานุเบกษา	ผู้ให้เช่า	-	3.0

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ประเภทการค้า	รายการค้าที่ประกอบการค้า	ผู้ประกอบการค้าที่มีหน้าที่เสียภาษีการค้า	อัตราภาษีร้อยละของรายรับ	
			2525	2529
6. คลังสินค้า	การทำคลังสินค้า การรับฝากทรัพย์ การให้บริการเกี่ยวกับการเก็บสิ่งของต่าง ๆ ในห้องเย็น หรือการให้ใช้สถานที่จอดรถ	ผู้ประกอบกิจการ	2.5	2.5
7. โรงแรมและภัตตาคาร	การทำกิจการดังต่อไปนี้			
	(ก) ไนท์คลับหรือคาบาเรต์	ผู้ประกอบกิจการ	10.0	15.0
	(ข) โรงแรม			
	สำหรับรายรับในเดือนภาษีเฉพาะส่วนที่ไม่เกิน 30,000 บาท	ผู้ประกอบกิจการ	10.0	10.0
	สำหรับรายรับในเดือนภาษีเฉพาะส่วนที่เกิน 30,000 บาท		10.0	10.0
	(ค) ภัตตาคารที่มีหญิงบำเรอสำหรับปรนนิบัติลูกค้าหรือมีที่สำหรับพักผ่อนหลับนอนหรือมีบริการนวดให้แก่ลูกค้า	ผู้ประกอบกิจการ	-	15.0
	(ง) ภัตตาคารอื่นนอกจาก (ค) สำหรับรายรับในเดือนภาษี	ผู้ประกอบกิจการ	15.0	2.0

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ประเภทการค้า	รายการค้าที่ประกอบการค้า	ผู้ประกอบการค้าที่มีหน้าที่เสียภาษีการค้า	อัตราภาษีร้อยละของรายรับ	
			2525	2529
	เฉพาะส่วนที่ไม่เกิน 5,000 บาท สำหรับรายรับในเดือนภาษี		-	7.5
	เฉพาะส่วนที่เกิน 5,000 บาท			
8. การขนส่ง	การรับขนไม่ว่าด้วยวิธีการใด ๆ หรือการรับจ้างด้วยยานพาหนะ			
	(ก) การรับขนคนโดยสาร	ผู้รับจ้าง	0.5	2.0
	(ข) การอื่นนอกจาก (ก)	ผู้รับจ้าง	-	0.5
9. โรงรับจำนำ	การรับจำนำตามกฎหมายว่าด้วยโรงรับจำนำ	ผู้ประกอบกิจการ	2.5	2.5
10. นายหน้าและตัวแทน	การรับทำการเป็นนายหน้า ตัวแทน ผู้ทอดตลาด หรือรับจัดธุรกิจให้ผู้อื่นนอกจากที่ระบุไว้ในประเภทการค้าอื่นแล้ว	นายหน้า ตัวแทน ผู้ทอดตลาด หรือผู้ให้บริการ	5.5	5.5
11. การค้าอสังหาริมทรัพย์	การขายอสังหาริมทรัพย์เป็นทางค้าหรือหากำไร	ผู้ขาย	3.5	3.5
12. ธนาคาร	การออมสินที่มิใช่ของรัฐบาล การธนาคารพาณิชย์ ตามกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์ หรือกิจการของผู้ที่ประกอบกิจการโดย			

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ประเภทการค้า	รายการค้าที่ประกอบการค้า	ผู้ประกอบการค้าที่มีหน้าที่เสียภาษีการค้า	อัตราภาษีร้อยละของรายรับ	
			2525	2529
	ปกติเยี่ยงธนาคารพาณิชย์ เช่น ให้กู้ยืมเงิน ค้ำประกัน แลก-เปลี่ยนเงินตรา ออกซื้อ หรือขายตั๋วเงิน หรือรับส่งเงินไปต่างประเทศด้วยวิธีต่าง ๆ รวมทั้งกิจการโพยก๊วนหรือฮ่วยตั๋ว			
	ชนิด 1 ดอกเบี้ย ส่วนลด ค่าธรรมเนียม ค่าบริการ หรือกำไรก่อนหักรายจ่ายใด ๆ จากการซื้อหรือขายตั๋วเงิน	ผู้ประกอบกิจการ	2.5	3.0
	ชนิด 2 กำไรก่อนหักรายจ่ายใด ๆ จากการแลกเปลี่ยน หรือซื้อขายเงินตรา การออกตั๋วเงิน หรือการส่งเงินไปต่างประเทศ	ผู้ประกอบกิจการ	10.5	15.0
13. ประกันภัย	การทำกิจการดังต่อไปนี้	ผู้ประกอบกิจการ	10.5	15.0
	ชนิด 1 การรับประกันชีวิต	ผู้รับประกันภัย	2.5	2.5

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ประเภทการค้า	รายการค้าที่ประกอบการค้า	ผู้ประกอบการค้าที่มีหน้าที่เสียภาษีการค้า	อัตราภาษีร้อยละของรายรับ	
			2525	2529
14. มหรสพ	<u>ชนิด 2</u> การรับประกันภัยอย่างอื่น	ผู้รับประกันภัย	3.0	3.0
	การกระทำกิจการดังต่อไปนี้			
	(ก) การจัดฉายภาพยนตร์ หรือการแสดง หรือการเล่นอย่างอื่น โดยมีการฉายภาพยนตร์ด้วย	ผู้ประกอบกิจการ	-	15.0
	(ข) การจัดให้มีการแข่งม้า แต่ไม่รวมถึงการรับพนันม้าแข่ง	ผู้ประกอบกิจการ	-	20.0

ที่มา : ประมวลรัษฎากร

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ภาคผนวก ค

ภาษีมูลค่าเพิ่ม
(Value Added Tax, VAT)

<u>บทนำ</u>

กรมสรรพากรมีนโยบายเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภาษีทางอ้อมครั้งใหญ่ กล่าวคือ เปลี่ยนระบบการจัดเก็บภาษีการขาย จากภาษีการค้า (business tax) มาเป็นการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม (value added tax, VAT) ทั้งนี้ ด้วยเหตุผลของความเหมาะสมในด้านการใช้มาตรการในการจัดเก็บภาษีให้มีประสิทธิภาพตามกาลเวลาที่เปลี่ยนไป และให้เหมาะสมกับโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศที่กำลังมุ่งเน้นเศรษฐกิจที่มีภาคอุตสาหกรรมมากกว่าภาคการเกษตร ดังที่เคยเป็นอยู่ในอดีต ประกอบกับระบบการจัดเก็บภาษีการค้า และโครงสร้างของภาษีในปัจจุบันมีข้อด้อยหลายประการที่ไม่สามารถแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้นกว่าเดิมได้ กรมสรรพากรจึงศึกษาแนวทางใหม่ที่ดีกว่าเดิม โดยการให้มีการนำภาษีมูลค่าเพิ่ม ซึ่งเป็นภาษีการขายเช่นเดียวกับภาษีการค้า มาบังคับใช้ ประมาณปี 2533 เป็นต้นไป ด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

1. <u>การปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศ</u>

โครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศเปลี่ยนจากกการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า มาเป็นการผลิตเพื่อการส่งออก รัฐบาลจึงพยายามหามาตรการต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการส่งออกของไทย ให้สามารถแข่งขันกับประเทศอื่นในตลาดโลก ซึ่งแต่เดิมรัฐบาลส่งเสริมการส่งออกโดยการให้เงินอุดหนุนช่วยเหลือผู้ส่งออก ซึ่งปัจจุบันสถานการณ์การค้าระหว่างประเทศมีความรุนแรงมากขึ้น ประเทศต่าง ๆ พยายามกีดกันการค้า เช่น สหรัฐอเมริกาใช้มาตราการการกีดกันการค้าโดยออกกฎหมายจำกัดการส่งออกสินค้าของไทยไปยังอเมริกา ซึ่งอ้างว่ารัฐบาลไทยกระทำการลักษณะส่งเสริมผู้ส่งออกของไทย ซึ่งเป็นวิธีการที่ประเทศคู่ค้ายอมมิได้ ดังนั้น รัฐบาลเล็งเห็นว่าถ้าปล่อยให้สถานการณ์เป็นเช่นนี้ ในขณะที่การพัฒนาประเทศของเรามุ่งเน้นการส่งออกเป็นสำคัญ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

แล้ว อนาคตการพัฒนาการส่งออกจะประสบกับปัญหาที่ยุ่งยาก รัฐบาลจึงหันมาใช้มาตรการด้านภาษีอากรเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการผลิตสินค้าเพื่อการส่งออก กล่าวคือ เปลี่ยนโครงสร้างภาษีการขายจากภาษีการค้าเดิม ซึ่งรัฐบาลไม่เก็บภาษี กรณีสินค้าส่งออก มาเป็นภาษีมูลค่าเพิ่มที่ใช้หลักปลายทาง (destination principle) โดยรัฐบาลจะเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มสำหรับสินค้าส่งออกในอัตราศูนย์ การจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าส่งออกในลักษณะนี้ เป็นการส่งเสริมการส่งออกทางอ้อม ให้ผู้ส่งออกได้รับคืนภาษีที่ติดตัวสินค้าที่ส่งออกนั้น ถ้าเป็นการจัดเก็บภาษีการค้าสินค้าส่งออกจะมีภาษีฝังอยู่ในสินค้า ทำให้ราคาสินค้าส่งออกของเราสูง ไม่สามารถจะแข่งขันกับประเทศอื่นได้ในตลาดโลก ซึ่งวิธีการนี้เป็นวิธีการที่ยอมรับว่าเป็นไปตามกติกาสากล กล่าวคือ กำหนดข้อจำกัดและกฎเกณฑ์ของภาษีศุลกากร ด้านการชดเชยภาษีทางตรง แต่ไม่ห้ามการคืนภาษีทางอ้อม

2. <u>ช่วยอำนวยรายได้</u> (productivity)

เนื่องจากในปัจจุบัน ภาษีการค้าอำนวยรายได้ให้แก่รัฐในลักษณะที่ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

<u>ตารางที่ 18</u> สัดส่วนภาษีการค้าต่อภาษีอากรรวม

2501	2504	2507	2510	2513	2516	2519	2522	2525	2528	2530
42	44	64	63	60	59	55	50	46	45	30

ที่มา : จากการคำนวณ

จากตารางแสดงสัดส่วนของภาษีการค้าต่อภาษีสรรพากรรวมทุกประเภท ที่จัดเก็บในช่องต่าง ๆ พบว่า ปีแรก ๆ สัดส่วนภาษีการค้าอยู่ในระดับต่ำ ปี 2501 ร้อยละ 42 และมี

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

เพียงร้อยละ 30 ซึ่งแสดงว่าภาษีการค้าไม่มีประสิทธิภาพในการอำนวยรายได้ให้แก่รัฐบาลเหมือนเดิม เนื่องจากข้อด้อยของโครงสร้างของภาษีการค้าเอง และความยุ่งยากในการบริหารการจัดเก็บ ดังนั้นรัฐบาลจึงปรับเปลี่ยนรูปแบบภาษีการขาย จากภาษีการค้ามาจัดเก็บในรูปของภาษีมูลค่าเพิ่มแทน เพื่อให้รัฐได้พึ่งพิงรายได้จากแหล่งภาษีนี้ในจำนวนที่เท่าเดิม ประกอบกับปรับโครงสร้างให้เป็นไปตามกระแสการเปลี่ยนแปลงด้านแนวคิดทางภาษีอากรของโลก ที่กำลังหันเหออกจากการจัดเก็บภาษีเงินได้เพื่อการกระจายรายได้ มาเป็นวัตถุประสงค์เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจและเพิ่มแรงจูงใจในการทำงาน

3. <u>ช่วยขจัดปัญหาของภาษีการค้าได้หลายประการดังนี้</u>

3.1 ความซ้ำซ้อนของภาระภาษี (cascading) เนื่องจากการจัดเก็บภาษีการค้าจัดเก็บจากยอดขายหรือรายรับ แม้ว่าภาษีการค้าจะเป็นภาษีการขายทอดเดียว (single - stage sales tax) ก็ตาม แต่การจัดเก็บภาษีจากสินค้าชั้นกลาง (intermediate goods) และสินค้าสำเร็จรูป (final goods) ด้วยแล้ว ก็ทำให้ภาษีซึ่งจัดเก็บจากขบวนการผลิตขั้นแรก ๆ ถูกถือเป็นฐานของภาษี ในการจัดเก็บภาษีจากขบวนการผลิตขั้นถัดไป แต่ภาษีมูลค่าเพิ่มมีฐานภาษีเป็นมูลค่าที่เพิ่มขึ้น ไม่ใช่มูลค่าทั้งหมด ดังนั้นภาษีมูลค่าเพิ่มสามารถขจัดปัญหาภาษีซ้ำซ้อนได้

3.2 ปัญหาการบิดเบือนการจัดสรรทรัพยากร กล่าวคือ ระบบการจัดเก็บภาษีการค้าในปัจจุบัน ขาดความเป็นกลาง เนื่องจากมีการจัดเก็บหลายอัตรา ตั้งแต่ร้อยละ 0.1 ถึงร้อยละ 50 ของรายรับ หรือยอดขาย จูงใจให้มีการบิดเบือนการใช้ทรัพยากรในด้านการผลิตและการบริโภค ในรูปของการจัดรูปธุรกิจ ขยายธุรกิจออกไปในแนวดิ่ง ซึ่งไม่ก่อให้เกิดผลดีในการพัฒนาการผลิตของประเทศ เนื่องจากการจัดรูปองค์การธุรกิจขาดประสิทธิภาพ เพราะมิได้มุ่งผลิตโดยเน้นความชำนาญเฉพาะด้าน (specialization) รัฐบาลจึงนำภาษีมูลค่าเพิ่มที่จัดเก็บอัตราเดียวมาใช้แทนภาษีการค้า เพื่อแก้ปัญหา การนับซ้ำ การขจัดความลำเอียงในการจัดรูปธุรกิจ ส่งเสริมให้มีการผลิตที่เน้นความชำนาญเฉพาะด้าน ดังนั้นการผลิตสินค้า การบริโภคสินค้า จะเป็นไปตามภาวะของตลาด และกลไกราคาจะเข้ามามีบทบาทมากขึ้น

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

3.3 ไม่เอื้ออำนวยต่อการส่งออก เนื่องจากการจัดเก็บภาษี สินค้าที่ส่งออกมีภาษีที่สะสมอยู่ในมูลค่าสินค้า แม้ว่ารัฐบาลจะพยายามบรรเทาภาระนี้ โดยลดอัตราภาษีให้ต่ำลง และมีการคืนภาษีในรูปของเงินชดเชย ซึ่งมาตรการดังกล่าวเป็นเพียงการลดภาระซ้ำซ้อนลงเท่านั้น และการชดเชยภาษีผู้ส่งออกยังมีปัญหาได้รับเงินคืนไม่ถูกต้องเนื่องจากไม่สามารถคำนวณภาษี ที่ฝังอยู่ในตัวสินค้าได้ ดังนั้นเพื่อให้สินค้าไทยสามารถแข่งขันในต่างประเทศได้ รัฐบาลจึงนำภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้แทนภาษีการค้า เพราะภาษีมูลค่าเพิ่มมีอัตราศูนย์ ถ้ามีภาษีฝังอยู่ในตัวสินค้าจะได้รับคืนทั้งหมด

3.4 ความยุ่งยากในการจัดเก็บ ภาษีการค้าจะจัดเก็บในอัตราร้อยละของยอดขายหรือรายรับ ซึ่งอัตราภาษีมีหลายอัตราและยังแบ่งแยกประเภทการค้าหลายประเภท แต่ละประเภทมีหลายบัญชี ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาการตีความ ยากแก่การเข้าใจ ก่อให้เกิดปัญหาการบริหารการจัดเก็บไม่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากผู้เสียภาษีหรือเจ้าหน้าที่ อาจใช้ช่องโหว่ของกฎหมายทำการหลีกเลี่ยง (tax avoidance) หรือหลบหนีภาษี (tax evasion) ก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐบาล ดังนั้นรัฐบาลจึงเล็งเห็นว่าภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นภาษีที่มีประสิทธิภาพมากกว่าภาษีการค้า ทั้งนี้เพราะถ้ามีการหนีภาษีในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่ง จะส่งผลทำให้อีกคนหนึ่งต้องเสียภาษีสูงขึ้น จึงเกิดการควบคุมกันเอง (inter - lock) และเหตุผลอีกประการหนึ่งคือ ระบบภาษีมูลค่าเพิ่มสร้างแรงจูงใจในการหนีภาษีน้อยกว่าภาษีการค้า

4. <u>เอื้ออำนวยต่อการลงทุน</u>

ทั้งนี้เป็นเพราะรัฐบาลนำระบบภาษีมูลค่าเพิ่ม ที่จัดเก็บจากการบริโภค (consumption type VAT) ซึ่งผลของภาระภาษีจะตกแก่ผู้บริโภคคนสุดท้าย กล่าวคือ ไม่เก็บจากภาษีจากสินค้าทุน และยังได้คืนภาษีทันทีที่ซื้อสินค้าทุน คือให้มีการเครดิต input tax ในส่วนที่เกี่ยวกับการลงทุนนั่นเอง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

5. สะดวกต่อการเข้าใจ

ระบบภาษีมูลค่าเพิ่มที่ใช้ในประเทศไทยมีเพียงอัตราเดียว สำหรับสินค้าทุกประเภท จัดเก็บในอัตราร้อยละ 10 เท่ากัน และวิธีการคำนวณสำหรับภาษีมูลค่าเพิ่มง่าย ๆ โดยนำภาษีขาย (output tax) หักด้วยภาษีซื้อ (input tax) ดังนั้นจึงลดปัญหาการเสียภาษีผิดอัตรา

ความหมาย

ภาษีมูลค่าเพิ่ม (value added tax, VAT) คือ ภาษีที่เก็บบนฐานของมูลค่าของสินค้าและบริการส่วนที่เพิ่มขึ้น เนื่องจากกิจกรรมของธุรกิจในแต่ละขั้นตอนการผลิต (manufacturing) และการจำหน่ายสินค้า (distribution)[1]

ชนิดของภาษีมูลค่าเพิ่ม[2]

1. ภาษีมูลค่าเพิ่มแบบการบริโภค (consumption type VAT) เป็นภาษีมูลค่าเพิ่มที่มุ่งเก็บภาษีจากการบริโภค ภาษีมูลค่าเพิ่มชนิดนี้ไม่เก็บภาษีจากการลงทุน เก็บเฉพาะการบริโภค

ฐานภาษี = การบริโภครวม (C)

2. ภาษีมูลค่าเพิ่มแบบรายได้ (income type VAT) เป็นภาษีมูลค่าเพิ่มที่มีจุดมุ่งหมายให้เก็บภาษีจากรายได้ประชาชาติ ในการเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มชนิดนี้ จะเก็บจากการลงทุนด้วย แต่ยอมให้หักค่าเสื่อมราคาสินค้าประเภททุนได้

ฐานภาษี = ผลิตภัณฑ์ประชาชาติ (GNP) - ค่าเสื่อมราคา (D)

---

[1]สมชัย ฤชุพันธ์, ดร. "ประวัติของภาษีมูลค่าเพิ่ม (VAT) และชนิดของภาษีมูลค่าเพิ่มที่เหมาะสมกับประเทศไทย" สรรพากรสาส์น ปีที่ 34 ฉ.3 มีนาคม 2530, หน้า 18.

[2]สมชัย ฤชุพันธ์, ดร. เรื่องเดิม, หน้า 20 - 23.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

3. ภาษีมูลค่าเพิ่มแบบผลิตภัณฑ์ประชาชาติ (cross product type VAT) เป็นภาษีมูลค่าเพิ่มที่มุ่งเก็บจากผลิตภัณฑ์ประชาชาติ ในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มชนิดนี้ จะเก็บจากการลงทุนและการบริโภค ไม่ยอมให้หักค่าเสื่อมราคา

ฐานภาษี = การบริโภค (C) + การลงทุน (I)

ตารางที่ 19 แสดงมูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมผลิตเฟอร์นิเจอร์[3]

ขั้นตอนการผลิต	ราคา	มูลค่าเพิ่ม
ไม้ซุง	100	100 - 0 = 100
ไม้แปรรูป	130	130 - 100 = 30
เฟอร์นิเจอร์		
- ราคาโรงงาน	200	200 - 130 = 70
- ราคาขายส่ง	250	250 - 200 = 50
- ราคาขายปลีก	300	300 - 250 = 50
รวมมูลค่าเพิ่ม		300

ที่มา : เอกสารเผยแพร่ภาษีมูลค่าเพิ่ม, กรมสรรพากร

จากตารางจะพบว่า มูลค่าเพิ่มทุกขั้นตอนการผลิตและจำหน่าย รวมกันแล้ว จะเท่ากับราคาขายปลีกในขั้นตอนสุดท้ายพอดี ดังนั้น การจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากทุกขั้นตอนการผลิต จึงมีผลเช่นเดียวกับการจัดเก็บภาษีในขั้นตอนขายปลีกเพียงตอนเดียว

[3]คณะกรรมการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม "ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม" กรมสรรพากร 2532.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

<u>วิธีการคำนวณภาษีมูลค่าเพิ่ม</u> วิธีการคำนวณมี 3 วิธี ดังนี้

1. **วิธีบวก** (addition method) เป็นวิธีการคำนวณที่เอาค่าใช้จ่ายของธุรกิจที่จ่ายให้ปัจจัยการผลิต ได้แก่ แรงงาน ที่ดิน ทุน และผู้ประกอบการ บวกกับกำไรของกิจการแล้วจึงคูณด้วยอัตราภาษี ดังสมการ

$$VAT = t\left(\sum_{i=1}^{n} FP_i + \pi\right)$$

เมื่อ

VAT = ภาษีมูลค่าเพิ่ม

t = อัตราภาษี

FP = ผลตอบแทนต่อปัจจัยการผลิต

π = กำไร

2. <u>วิธีลบ</u> (subtraction method) การคำนวณภาษีวิธีนี้ทำได้โดยนำมูลค่าของผลผลิต (output) ลบด้วย มูลค่าของวัตถุดิบ (input) ที่ซื้อมาผลิต แต่ไม่รวมค่าใช้จ่ายที่จ่ายให้กับปัจจัยการผลิต แล้วเอามูลค่าเพิ่มคูณด้วยอัตราภาษี

$$VAT = t(VO - VI)$$

เมื่อ

VAT = ภาษีมูลค่าเพิ่ม

VO = มูลค่าของผลผลิต (value of output)

VI = มูลค่าของวัตถุดิบ (value of input)

t = อัตราภาษี

---

[3]คณะกรรมการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม, "ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม" เอกสารในการอบรมภาษีมูลค่าเพิ่ม, กรมสรรพากร 2532, หน้า 4.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

3. วิธีเครดิต (credit method) เป็นการคำนวณภาษีมูลค่าเพิ่ม โดยใช้ภาษีของผลผลิต (output tax) ลบด้วยภาษีวัตถุดิบ (input tax)

$$VAT = tO - tI$$

เมื่อ

VAT = ภาษีมูลค่าเพิ่ม (value added tax)
O = ผลผลิต (output)
I = วัตถุดิบ (input)
tO = ภาษีของผลผลิต (output tax)
tI = ภาษีวัตถุดิบ (input tax)

โครงสร้างภาษีมูลค่าเพิ่มในประเทศไทย

ภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นภาษีที่ถือได้ว่า มีอยู่เฉพาะในตำราวิชาการคลังเท่านั้น แต่ปัจจุบันภาษีมูลค่าเพิ่มเต็มรูป (ภาษีที่จัดเก็บทุกขั้นตอนการผลิต จนถึงการขายปลีก) ได้ใช้อย่างแพร่หลายถึง 39 ประเทศ[4] ได้แก่ ออสเตรเลีย เบลเยี่ยม เดนมาร์ค ฟินแลนด์ ฝรั่งเศส เยอรมัน กรีก ไอร์แลนด์ อิตาลี ลักเซมเบอร์ก เนเธอร์แลนด์ นอร์เวย์ บอร์ตุเกส สเปน สวีเดน เตอร์กี อังกฤษ อาร์เจนตินา โบลิเวีย บราซิล (รัฐ) ชิลี โคลัมเบีย คอสตาริกา เอกวาดอร์ กัวเตมาลา ฮอนดูรัส เม็กซิโก นิการากัว ปานามา เปรู อุรุไกว สาธารณรัฐโดมินิกัน ไฮติ มาดากาสกา ไนเจอร์ เกาหลีใต้ ไต้หวัน นิวซีแลนด์ อิสราเอล และอีก 20 ประเทศที่ใช้ภาษีมูลค่าเพิ่มแบบไม่เต็มรูปแบบ

สำหรับประเทศไทยได้มีการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มแบบเต็มรูปแบบ เป็นภาษีมูลค่าเพิ่มชนิดการบริโภค (consumption type, VAt) ซึ่งยอมให้เครดิตภาษีสินค้าทุนได้เต็มที่ และทันที ในงวดภาษีที่ซื้อสินค้าทุนนั้นมาใช้ในการประกอบกิจการ ซึ่งมีโครงสร้างดังนี้

---

[4]สมชัย ฤชุพันธ์, เรื่องเดิม, หน้า 18.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

1. **ผู้มีหน้าที่เสียภาษีมูลค่าเพิ่ม** ใช้หลักการพิจารณาดังนี้

1.1 ต้องเป็นผู้ประกอบการ โดยต้องมีองค์ประกอบครบ 3 ประการ

1.1.1 ต้องเป็นการขายสินค้า หรือการให้บริการ หรือการแลกเปลี่ยน

1.1.2 ต้องเป็นการกระทำในราชอาณาจักร

1.1.3 ต้องเป็นการกระทำในเชิงธุรกิจ หรือวิชาชีพ

คำว่า "ขาย" หมายถึง การจำหน่ายจ่ายโอนสินค้าหรือบริการ ไม่ว่าจะมีสิ่งตอบแทนหรือไม่ก็ตาม รวมทั้งจะขายหรือให้เช่าซื้อ และการนำไปใช้ หรือสินค้าขาดจากบัญชีคุมสินค้า

"สินค้า" หมายถึง สิ่งที่มีรูปร่าง (tangible goods) และที่ไม่มีรูปร่าง (intangible goods)

"บริการ" หมายถึง การกระทำใด ๆ ไม่ว่าจะมีประโยชน์ตอบแทนหรือไม่ และมิใช่การขายสินค้า

จากหลักเกณฑ์ดังกล่าว และการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มในประเทศไทย เป็นชนิดการบริโภคที่เต็มรูปแบบนี้ จะครอบคลุมทุกขั้นตอนการผลิตและจำหน่ายสินค้าและบริการต่าง ๆ ดังนั้น ผู้มีหน้าที่เสียภาษี ได้แก่ ผู้ผลิต ผู้ให้บริการ ผู้นำเข้า ผู้ส่งออก ผู้ค้าส่ง ผู้ค้าปลีก (ยกเว้นผู้มีรายรับในปีภาษีนั้น ๆ ไม่ถึง 240,000 บาท)

2. **อัตราภาษี** อัตราภาษีมูลค่าเพิ่มที่นำมาใช้ในประเทศไทย ใช้ระบบอัตราเดียว คือ ร้อยละ 10 (ยกเว้นอัตราศูนย์)[5] โดยจัดเก็บในลักษณะอัตราแยกนอก คือ เรียนแสดงยอดรายได้และภาษีแยกให้เห็นชัดเจน เช่น ตามใบกำกับภาษี (tax invoice) แสดงยอด 110 บาท หมายถึงระบุให้ทราบว่า เป็นราคาสินค้า 100 บาท เป็นตัวภาษี 110 บาท ให้เห็นอย่างชัดเจน

3. **วิธีการคำนวณ** การจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม จัดเก็บจากฐานการบริโภค ดังนั้น วิธีที่เหมาะสมที่สุดที่จะนำมาใช้ จึงได้แก่วิธีเครดิต (credit method) กล่าวคือ

---

[5]อัตราศูนย์ หมายถึง ยกเว้นไม่เก็บภาษีจากสินค้าหรือบริการนั้น ๆ และจะได้ภาษีที่แฝงอยู่ในสินค้าคืน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ภาษีที่ชำระ = ภาษีขาย – ภาษีซื้อ

การเครดิตจะกระทำได้ในงวดภาษีรอบเดียวกันได้ทันที โดยใช้ใบกำกับสินค้า ถ้าเดือนภาษีใดมีภาษีซื้อมากกว่าภาษีขาย ผู้ประกอบการจะได้คืนภาษี

ตัวอย่าง นาย ก. ผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปจำหน่ายภายในประเทศ และส่งออกต่างประเทศ โดยมียอดขายดังนี้

มกราคม	ขายภายในประเทศ	100,000 บาท	ซื้อวัตถุดิบ	350,000 บาท
	ส่งออก	200,000 บาท		
กุมภาพันธ์	ส่งออก	500,000 บาท	ซื้อวัตถุดิบ	200,000 บาท
มีนาคม	ขายภายในประเทศ	250,000 บาท		

ตารางที่ 20 แสดงผลการคำนวณภาษีที่ต้องชำระ

	มกราคม	กุมภาพันธ์	มีนาคม
ยอดขายเสียภาษี 10%	100,000	–	100,000
ยอดขายเสียภาษี 0%	200,000	500,000	–
ภาษีขาย	10,000	–	25,000
ยอดซื้อวัตถุดิบ	350,000	200,000	–
ภาษีซื้อ	35,000	20,000	–
ภาษีที่ต้องชำระ	-25,000	-20,000	-25,000

ที่มา : เอกสารเผยแพร่ภาษีมูลค่าเพิ่ม, กรมสรรพากร

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

กรณีส่งออกจะเสียภาษีในอัตราศูนย์ (zero rate) ไม่ต้องคำนวณภาษี แต่จะได้คืนเงินภาษี 10% ของยอดส่งออก ซึ่งจะได้คืนเมื่อมีการส่งออก ณ ด่านศุลกากร ตามตัวอย่าง นาย ก. จะได้คืนภาษีในเดือนมกราคม 25,000 บาท และเดือนกุมภาพันธ์ 20,000 บาท ซึ่งถือว่าเป็นการส่งเสริมการส่งออก เนื่องจากการใช้อัตราศูนย์กับสินค้าหรือบริการประเภทใด จะมีผลให้ภาษีที่คำนวณจากยอดขายเป็นศูนย์ เมื่อนำภาษีปัจจัยการผลิตที่เสียไปแล้วมาเครดิตหักออก จะได้รับคืนภาษีดังกล่าว การใช้อัตราศูนย์จึงช่วยปลดเปลื้องภาระภาษีมูลค่าเพิ่มที่แฝงอยู่ในสินค้าหรือบริการชนิดนั้น ๆ ได้ทั้งหมด

4. การยกเว้นภาษี[6] การยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มมี 2 ลักษณะ คือ

4.1 การยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มให้แก่ผู้มีหน้าที่เสียภาษี ที่มีรายรับไม่ถึงเกณฑ์ คือ ระดับรายรับไม่ถึง 240,000 บาท ต่อปี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตัดรายย่อยออกจากระบบ เพื่อลดภาระให้แก่ผู้ประกอบการรายย่อย ที่ระบบบัญชียังไม่ดีพอ และช่วยลดภาระในการบริหารจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มได้อย่างมาก

4.2 การยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าหรือบริการบระเภทใดประเภทหนึ่ง แต่ไม่ต้องเสียภาษีในลักษณะพิเศษ ได้แก่กิจการดังต่อไปนี้

4.2.1 การคมนาคมขนส่ง (ยกเว้นการขนส่งทางอากาศ)

4.2.2 บริการทางสังคม เช่น โรงพยาบาล คลินิค ทั้งเอกชนและรัฐบาล

4.2.3 การขายหนังสือพิมพ์ นิตยสาร หรือตำราเรียน

4.2.4 บริการที่จำเป็นต่อการครองชีพ และบริการที่เป็นสวัสดิการสังคม ได้แก่

- การให้บริการขนส่งในราชอาณาจักร แต่ไม่รวมถึงการรับขนส่งผู้โดยสารโดยอากาศยาน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

---

[6]คณะอนุกรรมการเสริมสร้างความรู้แก่สาธารณะชนในคณะกรรมการเตรียมการบังคับใช้ภาษีมูลค่าเพิ่ม "ภาษีมูลค่าเพิ่มระบบใหม่ที่ไทยจะนำมาใช้" สรรพากรสาสน์, ปีที่ 35 ฉ. 4 เมษายน 2531, หน้า 14.

- การให้บริการขนส่งระหว่างประเทศ แต่ไม่รวมถึงการรับขนโดยอากาศยานหรือเรือเดินทะเล
- การให้บริการการศึกษาของโรงเรียนและสถานศึกษาต่าง ๆ ของทางราชการและเอกชน
- การให้บริการรักษาพยาบาลของสถานพยาบาลของทางราชการและเอกชน

4.2.5 บริการที่เป็นสื่อวัฒนธรรมและพลานามัย ได้แก่

- การให้บริการที่เป็นงานทางศิลปและวัฒนธรรม
- การให้บริการห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ สวนสัตว์
- การให้บริการจัดแข่งขันกีฬาสมัครเล่น

4.2.6 บริการที่มีลักษณะคล้ายการใช้แรงงาน และปัจจัยการผลิต ได้แก่

- การให้บริการประกอบโรคศิลป์ และการให้บริการวิชาชีพอิสระอื่นในสาขาที่มีลักษณะการประกอบกิจการตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด
- การให้บริการวิจัย หรือบริการทางวิชาการ
- การให้บริการตามสัญญาจ้างแรงงาน
- การให้เช่าอสังหาริมทรัพย์เพื่อใช้เป็นที่อยู่อาศัยตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด

4.2.7 บริการอื่น ๆ ได้แก่

- การขายสินค้าหรือการให้บริการเพื่อประโยชน์แก่การศาสนาหรือการสาธารณสุข ในประเทศไทยโดยเฉพาะ
- การให้บริการขององค์การบกครองส่วนท้องถิ่น
- การขายสินค้าหรือการให้บริการของกระทรวง ทบวง กรม ซึ่งส่งรายรับทั้งสิ้นให้แก่รัฐโดยไม่หักรายจ่าย
- การขายสินค้าหรือการให้บริการระหว่างผู้ประกอบการที่ทำกิจการในเขตอุตสาหกรรมส่งออกเขตเดียวกัน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

- การขายสินค้าหรือบริการที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา ได้แก่

ก. การขนส่งระหว่างประเทศ โดยผู้ประกอบการต่างประเทศ ซึ่งตามกฎหมายของประเทศยกเว้นภาษีทางอ้อมแก่ผู้ประกอบการของไทย ตามหลักถ้อยทีถ้อยปฏิบัติ

ข. การรับจ้างสีข้าว

ค. การขายสลากกินแบ่งของรัฐบาล

ง. การขายยาสูบของผู้ประกอบการที่มิใช่โรงงานยาสูบ

4.2.8 สินค้าที่ได้รับยกเว้นอากรขาเข้าบางประเภท เช่น ของส่วนตัวที่เจ้าของนำมาใช้เอง สำหรับการยกเว้นตามรายการ (1) (2) และ (3) นั้น ผู้ประกอบการจะขอเลือกเข้ามาจดทะเบียนเป็นผู้เสียภาษีมูลค่าเพิ่มก็ได้

การยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มดังกล่าว ใช้หลักในการยกเว้นให้เฉพาะสินค้า หรือบริการที่จำเป็นในการครองชีพและที่เป็นสวัสดิการของสังคม รวมทั้งสินค้าหรือบริการที่ก่อให้เกิดผลประโยชน์ภายนอก (externalities) ต่อสังคม นอกจากนี้ ยังคำนึงถึงสินค้าหรือบริการที่เป็นปัจจัยการผลิตต่าง ๆ และประกอบการที่มีลักษณะคล้ายการใช้แรงงาน เพื่อป้องกันมิให้เก็บภาษีมีลักษณะซ้ำซ้อน

4.3 ผลของการได้รับการยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม ได้แก่

4.3.1 ไม่มีหน้าที่ต้องจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม ยื่นแบบชำระภาษี และไม่ต้องออกใบกำกับสินค้า

4.3.2 ผู้ที่ได้รับการยกเว้นภาษีจะต้องรับภาระไว้เอง คือเปรียบเสมือนเป็นผู้บริโภคคนสุดท้าย เนื่องจากการเครดิตภาษีขาดตอน

4.3.3 ผู้ประกอบการที่เสียภาษีมูลค่าเพิ่ม จะไม่ซื้อสินค้าหรือบริการจากผู้ที่ได้รับการยกเว้น เนื่องจากผู้ซื้อไม่สามารถนำสินค้าหรือบริการที่ซื้อไปนั้น ไปเป็นภาษีซื้อเพื่อนำไปหักออกจากภาษีขายของตนได้

ดังนั้น พอจะเห็นความแตกต่างเกี่ยวกับผลของการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม ในรูปแบบที่แตกต่างกัน ดังตาราง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 21 แสดงข้อแตกต่างของการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มในอัตราที่แตกต่างกัน

	ก) อัตรา 10%	ข) อัตราศูนย์	ค) ยกเว้นภาษี
ยอดขาย 100 ยอดซื้อ 80	10 8	– 8	– 8
ภาษีที่ต้องชำระ	2	-8	–

ที่มา : เอกสารเผยแพร่ภาษีมูลค่าเพิ่ม, กรมสรรพากร

จากตารางจะเห็นว่า ผู้ที่ได้รับการยกเว้นภาษีต้องรับภาระภาษีจากการซื้อสินค้าที่ตนไม่สามารถนำไปเครดิตออกได้ไว้ทั้งหมด คือ 8.-บาท ถ้าเทียบกับผู้ที่เสียภาษีอัตรา 10% จะมีภาษีที่ต้องชำระ 2 บาท แต่ถ้าเสียภาษีในอัตราศูนย์ สามารถผลักภาระไปข้างหน้าได้โดยสมบูรณ์ เนื่องจากได้คืนภาษีจากการซื้อสินค้าจำนวน 8.-บาท ทันที

5. สินค้าและบริการที่จะเสียภาษีมูลค่าเพิ่มในอัตราศูนย์มีดังนี้

(1) การส่งออกสินค้า

(2) การให้บริการที่ทำในราชอาณาจักรและได้มีการใช้บริการนั้นในต่างประเทศ เช่น บริการให้คำปรึกษา วิจัยให้ผู้อยู่ต่างประเทศ

(3) การให้บริการขนส่งระหว่างประเทศโดยอากาศยาน หรือเรือเดินทะเล (ถ้าเป็นผู้ประกอบการของต่างประเทศจะได้รับอัตราศูนย์เฉพาะกรณีที่ประเทศนั้นให้การปฏิบัติทำนองเดียวกันกับของประเทศไทย)

(4) สินค้าและบริการอื่นที่จำหน่ายเพื่อให้ได้มาซึ่งเงินตราต่างประเทศ เช่น การขายสินค้าให้แก่ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจตามโครงการเงินกู้หรือเงินช่วยเหลือจากต่างประเทศ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

(5) การขายสินค้าหรือการให้บริการกับองค์การสหประชาชาติ ทบวงการชำนัญพิเศษ ของหสประชาชาติ สถานเอกอัครราชฑูต สถานฑูต สถานกงศุลใหญ่ สถานกงศุล ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนด

6. การเสียภาษีธุรกิจเฉพาะ เนื่องจากจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากกิจการบางประเภท ไม่อาจจะดำเนินได้อย่างมีประสิทธิภาพอันเนื่องจากความยุ่งยากในการกำหนดมูลค่าเพิ่มที่เกิดขึ้นในแต่ละขั้นตอนการผลิตให้ถูกต้อง และเป็นกิจการที่มีผลกระทบทางเศรษฐกิจและการเมืองในวงที่กว้าง ดังนั้นจึงได้กำหนดให้ผู้ประกอบกิจการเหล่านี้อยู่นอกระบบภาษีมูลค่าเพิ่ม และให้เสียภาษีในลักษณะพิเศษ เรียกว่า ภาษีธุรกิจเฉพาะ ซึ่งเป็นภาษีที่มีลักษณะทำนองเดียวกับภาษีการค้าในปัจจุบัน กล่าวคือ เป็นภาษีที่เก็บจากยอดรายรับก่อนหักรายจ่ายใด ๆ ในอัตราคงที่

ตารางที่ 22 กิจการที่ต้องเสียภาษีธุรกิจเฉพาะ

กิจการ	อัตราภาษี (ร้อยละของยอดรายรับ)
1. กิจการธนาคาร	
- รายรับประเภทดอกเบี้ย ส่วนลดค่าธรรมเนียม ฯลฯ	3.0
- รายรับประเภทกำไรก่อนหักรายจ่ายใด ๆ จากการแลกเปลี่ยน ฯลฯ	15.0
2. กิจการประกันภัย	
- การรับประกันชีวิต	2.5
- การรับประกันภัยอย่างอื่น	3.0
3. กิจการโรงรับจำนำ	2.5
4. การค้าอัญหาริมทรัพย์	3.5

ที่มา : เอกสารเผยแพร่ภาษีมูลค่าเพิ่ม, กรมสรรพากร

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ในกรณีที่ผู้ประกอบการตามประเภทที่กล่าวข้างต้นมีการขายสินค้า หรือให้บริการอันอยู่ในข่ายต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่มด้วย ผู้ประกอบการรายนั้นก็ต้องมีหน้าที่เสียภาษีมูลค่าเพิ่มสำหรับกิจการนั้นด้วย

7. **หลักการภาษีมูลค่าเพิ่มเกี่ยวกับการค้าระหว่างประเทศ** ประเทศไทยเลือกใช้หลักปลายทาง (destination principle) คือมุ่งเก็บภาษีจากสินค้าหรือบริการทุกชนิดในประเทศที่มีการบริโภคสินค้าหรือบริการนั้น ไม่ว่าจะผลิต ณ ที่ใด ตราบเท่าที่มีการบริโภคในประเทศ กล่าวคือ จะเก็บภาษีจากสินค้าหรือบริการที่นำเข้า แต่จะไม่เก็บสินค้าส่งออก เพราะถือว่าไม่ได้บริโภคในประเทศนั้น แต่ไปบริโภคในประเทศปลายทาง จึงควรเสียภาษีที่ประเทศปลายทาง

8. **ผลกระทบในทางเศรษฐกิจของภาษีมูลค่าเพิ่ม**[7]

8.1 <u>ผลต่อระดับราคาสินค้า</u> (price effect) เมื่อพิจารณาแล้ว ภาษีมูลค่าเพิ่มจะก่อให้ระดับราคาสินค้าโดยรวม ในระบบเศรษฐกิจสูงเพียงเล็กน้อยจาก

(ก) ผลการศึกษาของผู้เชี่ยวชาญของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) ทำการศึกษาในประเทศบราซิล พบว่า มีผลกระทบต่อระดับราคาไม่มากนัก ทั้งนี้เพราะการนำภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้จัดเก็บแทนภาษีการค้า จากสินค้าหรือบริการในอัตราร้อยละ 10 เท่ากันทุกประเภท ซึ่งเป็นอัตราที่สามารถอำนวยรายได้ให้แก่รัฐบาลเท่ากับการจัดเก็บภาษีการค้าเดิม

(ข) ภาษีทั้งสองเป็นภาษีที่ผลักภาระไปข้างหน้า หมายถึง[8] สถานการณ์ที่ผู้เสียภาษีตามกฎหมาย (เช่น ผู้ผลิต) ผลักภาระภาษีบางส่วนหรือทั้งหมด ไปยังผู้ซื้อหรือผู้บริโภค ผู้แบกภาระที่แท้จริง คือ ผู้ซื้อสินค้าเพื่อใช้ หรือผู้บริโภคนั่นเอง

---

[7]คณะกรรมการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม, "ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม" เอกสารในการฝึกอบรมภาษีมูลค่าเพิ่ม, กรมสรรพากร 2532, หน้า 17 - 18.

[8]ไกรยุทธ ธีรตเวคิน, <u>หลักการวิเคราะห์ภาระภาษี ฉบับพิสดาร</u>, บริษัทสำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด 599 ถนนไมตรีจิต กรุงเทพฯ, พิมพ์ครั้งที่ 1 2525, หน้า 22.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ในทางทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การจัดเก็บภาษีการค้า และภาษีมูลค่าเพิ่ม ผู้ผลิตจะสามารถผลักภาระภาษีไปข้างหน้าให้แก่ผู้บริโภคได้บางส่วน ซึ่งการจะผลักภาระได้มากหรือน้อยนั้น ขึ้นอยู่กับความยืดหยุ่นของเส้นดีมานด์ และเส้นซัพพลายของสินค้าหรือบริการแต่ละชนิด โดยตัวของภาษีทั้งสองประเภทแล้ว ย่อมมีผลทำให้ระดับราคาสินค้าหรือบริการในตลาด สูงจากเดิมในลักษณะคล้ายกันคือ ทำให้ต้นทุนของสินค้าหรือบริการสูงขึ้น ซึ่งมีลักษณะเหมือนกันย่อมไม่ก่อให้เกิดการเพิ่มขึ้นในราคาสินค้าและบริการโดยรวมมากนัก แต่จะมีผลทำให้ระดับราคาสูง สำหรับสินค้าและบริการบางชนิดที่เดิมถูกจัดเก็บในอัตราต่ำกว่าร้อยละ 10 และระดับราคาสินค้าหรือบริการสำหรับสินค้าที่เดิมจัดเก็บในอัตราสูงกว่าร้อยละ 10 จะต่ำลง

สรุปได้ว่า ผลของการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มต่อระดับราคาสินค้าหรือบริการในระบบเศรษฐกิจจะมีผลกระทบกระเทือนน้อยมาก เนื่องจากเป็นเพียงการเปลี่ยนการจัดเก็บภาษีที่มีลักษณะเดียวกัน แต่ปรับปรุงวิธีการจัดเก็บเท่านั้น เพื่อให้เห็นเด่นชัด มิให้มีการซ้ำซ้อนเท่านั้น ส่วนโครงสร้างภาษีมูลค่าเพิ่มที่ให้การยกเว้นแก่สินค้าหรือบริการบางประเภท ที่เป็นตัวก่อให้เกิดการบิดเบือนในระดับราคาสินค้าหรือบริการได้ ในทางทฤษฎี แต่สินค้าหรือบริการเหล่านั้น ยังคงเสียภาษีในลักษณะพิเศษ (คล้ายการจัดเก็บภาษีการค้าเดิม) จึงให้ผลเท่ากัน

8.2 <u>ผลต่อประสิทธิภาพการผลิต</u> (efficinecy effect) เนื่องจากการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มใช้อัตราเดียว จึงไม่ก่อให้เกิดการบิดเบือนในการจัดรูปธุรกิจ การผลิตจะจัดในรูปของแนวนอน (horizontal) มากขึ้น ก่อให้เกิดการกระจายการผลิตตามความชำนาญเฉพาะด้าน (specialization) ซึ่งการผลิตโดยรวมจะดีขึ้นกว่าเดิม นอกจากนี้ การที่ยอมให้ธุรกิจเครดิตภาษีจากสินค้าทุนออกได้ทันที เช่นเดียวกับปัจจัยการผลิตอื่น ทำให้ผู้ผลิตสามารถเลือกใช้ส่วนประกอบของปัจจัยการผลิต ตลอดจนวิธีการผลิตที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดในการผลิตสินค้าของตน

8.3 <u>ผลต่อการบริโภค</u> (consumption effect) การที่การจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มมีอัตราเดียวคือ ร้อยละ 10 สำหรับสินค้าหรือบริการทุกชนิด เมื่อเทียบกับการจัดเก็บภาษีการค้าเดิม ที่มีอัตราภาษีถึง 21 อัตรา จึงไม่ก่อให้เกิดการบิดเบือนในการบริโภค กล่าวคือ การบริโภคจะขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของผู้บริโภคที่มีอิทธิพลมาจากคุณภาพสินค้า โดยที่ระดับราคาและรายได้ของผู้บริโภคคงที่ ซึ่งจะทำให้พฤติกรรมการบริโภคเป็นไปในทิศทางที่เหมาะสม เป็นกลาง และมีประสิทธิภาพในเชิงเศรษฐกิจมากยิ่งขึ้น

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

8.4 ผลต่อการลงทุน (investment effect) ภาษีมูลค่าเพิ่มมีลักษณะที่ส่งเสริมการลงทุนโดยตรง กล่าวคือ ในระบบภาษีมูลค่าเพิ่ม ผู้ประกอบการสามารถนำภาษีที่เกิดจากซื้อสินค้าทุนและวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต มาหักออกจากภาษีขายสินค้าในงวดนั้นได้ทันที ซึ่งมีลักษณะเดียวกับการส่งเสริมการลงทุนของสำนักงานส่งเสริมการลงทุน (B.O.T.) ที่กระทำอยู่ แต่ผลของการส่งเสริมการลงทุน ยกเว้นภาษีให้เฉพาะกิจการบางกิจการเท่านั้น แต่ภาษีมูลค่าเพิ่มให้การส่งเสริมการลงทุนสำหรับธุรกิจทุกประเภท ในระบบเศรษฐกิจ ซึ่งขยายผลได้กว้างกว่า

8.5 ผลต่อการส่งออก (export effect) การจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มสำหรับสินค้าส่งออกในอัตราศูนย์ ซึ่งจะทำให้ผู้ส่งออกได้รับคืนภาษีที่แฝงมากับต้นทุนการผลิตของตนโดยเครดิตภาษีวัตถุดิบตามใบกำกับภาษี จะทำให้สินค้าส่งออกปลอดจากภาระภาษีที่ติดตัวสินค้าส่งออกโดยสิ้นเชิง โดยที่การจัดเก็บภาษีการค้าเดิมก็ให้มีการชดเชยภาษีแก่ผู้ส่งออก ณ ด่านศุลกากร ซึ่งในทางปฏิบัติแล้ว สินค้าที่ส่งออกได้รับการชดเชยภาษีก็จริง มิได้หมายความว่าสินค้าส่งออกนั้นจะปลอดภาษี เพราะวิธีการชดเชยจะคำนวณตามราคามาตรฐาน ซึ่งสินค้าแต่ละชนิดจะมีราคาที่แตกต่างกัน

นอกจากจะไม่มีภาษีที่ติดตัวสินค้าส่งออก ซึ่งทำให้สินค้าส่งออกของไทยสามารถแข่งขันกับสินค้าของประเทศอื่นในตลาดโลกได้แล้ว ยังเป็นการที่มิให้ประเทศคู่ค้าอ้างว่า ประเทศไทยอุดหนุนสินค้าส่งออก เพื่อเป็นเหตุในการใช้มาตรการตอบโต้สินค้าออกของไทย ทั้งนี้เพราะการใช้อัตราศูนย์กับสินค้าส่งออก เป็นการคืนภาษีให้กับสินค้าส่งออกเท่ากับจำนวนที่มีอยู่จริงในต้นทุนการผลิต ซึ่งสอดคล้องกับกฎเกณฑ์การค้าระหว่างประเทศ ภายใต้ข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าและภาษีอากร (GATT - general agrement tax tariff) ซึ่งประเทศไทยเป็นสมาชิกอยู่

8.6 ผลต่อการนำเข้า (import effect) การจัดเก็บภาษีการค้า เดิมจะจัดเก็บภาษีจากสินค้าที่นำเข้ามาในประเทศเพียงอัตราเดียว ส่วนการผลิตสินค้าภายในประเทศนั้นจะจัดเก็บจากยอดขายทุกขั้นตอนการผลิตในอัตราที่แตกต่างกัน ซึ่งก่อให้สินค้าที่ผลิตภายในประเทศเสียเปรียบ ทำให้เกิดการบิดเบือนการผลิตสินค้าไม่เป็นไปตามความชำนาญเฉพาะด้าน คุณภาพของสินค้าภายในประเทศจึงด้อยกว่าสินค้าที่นำเข้าจากต่างประเทศ แต่การจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มนี้จะไม่ก่อให้เกิดการบิดเบือนดังกล่าว

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

8.7 ผลต่อการกระจายรายได้ (distribution effect) หน้าที่หลักของการแก้ปัญหาความไม่ยุติธรรมในการกระจายรายได้ ตามทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การคลัง เป็นหน้าที่ของภาษีเงินได้มากกว่าภาษีมูลค่าเพิ่ม อย่างไรก็ดี ภาษีมูลค่าเพิ่มก็มีลักษณะเอื้ออำนวยต่อการแก้ปัญหาการกระจายรายได้บางประการ ได้แก่ การยกเว้นให้กับสินค้า หรือบริการที่จำเป็นต่อการครองชีพ การยกเว้นให้แก่ผู้ประกอบการรายย่อย และการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตจากสินค้าฟุ่มเฟือย ซึ่งเป็นการอุดหนุนแก่ผู้มีรายได้น้อยนั่นเอง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ประวัติการศึกษา

ชื่อ นางสาวกัญญา สุวรรณเสม

วัน เดือน ปีเกิด 7 ธันวาคม 2499

วุฒิการศึกษา

วุฒิ	ชื่อสถาบัน	ปีการศึกษาที่จบ
ประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนปลาย	โรงเรียนสิงห์บุรี	พ.ศ. 2518
บริญญาตรีพาณิชยศาสตร์บัณฑิต (สาขาการเงินการธนาคาร)	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	พ.ศ. 2522

ตำแหน่งและสถานที่ทำงาน นักวิชาการสรรพากร 5 สำนักงานสรรพากรจังหวัดเชียงราย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved